

TÜRK İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

AĞUSTOS 1995 ISSN 1300 - 6843

SAYI: 304

**EMEĞE SAYGI MİTİNGİNDE
240 BİN İŞÇİ YÜRÜDÜ**

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU

Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL
Genel Başkan

Şemsi DENİZER
Genel Sekreter

Enver TOÇOĞLU
Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

Sabri ÖZDEŞ
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİŞ BAĞDADIĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
HASAN TAHSİN BENLİ
ÖZCAN KARABULUT

FOTOĞRAFLAR
NİHAT ÜSTÜN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No: 10
Yenişehir / ANKARA

Tel : 433 38 24 - 433 31 25 (Santral)

Fax : 433 68 09 - 433 85 80

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların düşüncesini yansıtır

ABONE

Yurtiçi 6 aylık 40.000.-TL., Yıllık 80.000.-TL.

Yurtdışı 6 aylık 60.000.-TL., Yıllık 120.000.-TL.

DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

DİZGİ & BASKI

GEN MATBAACILIK-REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
229 31 08 • 231 01 80 • 230 03 37

AYIN İÇİNDEN

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleri 5 Ağustos mitingi öncesi Anavatan Partisi Genel Başkanı Mesut Yılmaz ve Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Bülent Ecevit'i ziyaret ederek destek istediler. Her iki Genel Başkan da Türk-İş'in eyleminin demokratik ve meşru olduğunu belirterek "Bu haklı mücadele de sonuna kadar Türk-İş'in yanındayız" mesajını verdiler.

Demokratik Parti Genel Başkanı Aydın Menderes ve Parti yöneticileri Türk-İş'i ziyaret ederek Genel Başkan Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleriyle bir süre görüştüler. Menderis görüşmede Türk-İş'in haklı ve meşru eylemlerini büyük bir sıcaklıkla izlediklerini ve her türlü desteği vermeye hazır olduklarını belirtti.

ENGELLERİ AŞTIK, YENİ ENGELLERİ DE AŞACAĞIZ.

Türkiye çok sıkıntılı günler geçiriyor. İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketi ise çok büyük bir sınavdan geçiyor.

Türkiye'de demokrasinin güvencesi, halkımızın umudu ve öncüsü TÜRK-İŞ'tir. Türkiye'nin her köşesindeki işçiler her toplantıda "TÜRK-İŞ Nerede, Biz Oradayız" sloganını atıyorsa, TÜRK-İŞ'in bir çağrısı üzerine 240 bin işçi Ankara'da Kızılay Meydanı'nda Emeye Saygı Mitinginde biraraya geliyorsa, tüm siyasi partilerin ve özellikle de Hükümetin atacağı adımları daha dikkatli, ülkemizin, halkımızın ve çalışanların çıkarları doğrultusunda atmasında yarar vardır.

TÜRK-İŞ, 18 Temmuz 1995 günü genişletilmiş Yöneticiler Toplantısında oybirliğiyle alınan ve takvime bağlanmış eylem kararlarını başarılı bir biçimde hayata geçirdi. Bu eylemlere katılan, TÜRK-İŞ'in gücünü dosta düşmana bir kez daha gösteren tüm Sendikalarımıza, Şube Yöneticilerine ve Üyelerimize TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına şükranlarımı iletiyorum.

TÜRK-İŞ Hükümetten şikayetçidir.

Koalisyon Hükümeti'ni oluşturan siyasi partiler, kendi programlarında, Koalisyon Protokollarında, Hükümet Programlarında ve diğer belgelerde yer alan vaatlerini yerine getirmemiştir. Hükümet, IMF'nin ve ülkemizdeki küçük bir sermayedar azınlığın derlerine çözüm ararken, halkımızın ve özellikle de işçi sınıfının sorunlarına kulaklarını tıkamaktadır.

TÜRK-İŞ, tıkalı kulakları ve kapalı gözleri açacak güce sahiptir. TÜRK-İŞ'in gücü, ülkemizdeki 33 Sendikamızın, 800'ü aşkın Şubemiz ve 2 milyona yakın üyemizin gücüdür. TÜRK-İŞ bu büyük gücü, ülkemizin, halkımızın ve çalışanların çıkarları doğrultusunda yönetmektedir.

Ülkemizde sendikacılık hareketi büyük bir sınavdan daha geçmektedir. 20 Temmuz 1994 Büyük Eylemini, 26 Kasım Büyük Yürüyüşünü gerçekleştirenler, şimdi yeni bir saldırıyla karşı karşıyadır.

Yıllık Enflasyonun yüzde 150'lere dayandığı bir dönemde, IMF'nin ve Hükümetin bize layık gördüğü zam, yılda yüzde 5,4'tür. TÜRK-İŞ ise yalnızca kazanılmış haklarını korumaya, satınalma gücünde enflasyon nedeniyle meydana gelen aşınmayı telafi etmeye çalışmaktadır. TÜRK-İŞ'in gerçek ücret artışı talebi yoktur.

Koalisyon Hükümeti, sermayedarların en küçük bir sorunu ile yakından ilgilenir ve bu sorunlara çözüm bulmaya çalışırken, halkımızın sorunlarını görüşmekten bile kaçınmaktadır. Hükümet, TÜRK-İŞ'in haklı talepleri karşısında tam bir vurdumduymazlık içinde, sorunların boyutlarını daha da artırma ve ülkemizdeki huzursuzluğu yaygınlaştırmaktadır. Bazı yetkililer, oynadıkları şeyin elma değil bomba olduğunu umarız bomba patlamadan önce anlarlar.

TÜRK-İŞ, 1991 Genel Seçimleri sonrasında DYP ve SHP'nin Koalisyon Hükümeti oluşturmalarını memnuniyetle karşılamıştı. Ancak geçen dört yıllık dönem içinde, verilen sözlerin yerine getirilmediğini görmekten üzüntü duymaktadır. TÜRK-İŞ, ulusal bağımsızlığımız, demokrasi ve emeğe saygı temelinde tutarlı bir çizgisi olan CHP'nin bu Hükümette daha fazla yer almasına karşı çıkmakta, CHP'nin Hükümetten ayrılmasını talep etmektedir.

TÜRK-İŞ Kamu Koordinasyon Kurulu'nun 29 Ağustos 1995 günü aldığı kararlar uyarınca, grevlerimiz başlatılacaktır. Bu grevler sırasında, işçi evinde oturmayacaktır. Türkiye bir miting alanına çevrilecektir. Bütün bölgelerde ve illerde oluşturulan grev komitelerimiz tüm bu mücadeleyi koordine edecektir.

Greve çıkanlarla dayanışma her işçinin boynunun borcudur. Greve çıkan işçi yalnızca kendisi için değil, tüm çalışanlar için, ülkemizin bağımsızlığı, demokrasi ve emeğe saygı için, halkımızın huzuru ve mutluluğu için mücadele etmektedir.

Biz haklıyız. Alınlarımız ve beyngücümüz karşılığında insanca yaşanabilecek bir ücret, insanca yaşama ve çalışma koşulları ve demokrasi istiyoruz.

IMF ve Hükümet haksız. Onlar bizi köleleştirmek istiyor.

Biz güçlüyüz. Türkiye'de milyonlarca işçi, memur, emekli, dul ve yetim, işsiz, küçük esnaf ve sanatkar ve köylü, TÜRK-İŞ'in önderliğindeki bu haklı ve meşru mücadeleyi destekliyor. Uluslararası sendikacılık hareketi de bizim yanımızda.

Geçen yıl toplu sözleşmelerimizde 4. dilim zamlarını vermek istemediler. Geç de olsa aldık.

Geçen yıl, 1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ile birçok hakkımızı gaspetmek istediler. Engel olduk.

14 Nisan 1995 günü Bakanlar Kurulu'nun Meclis'e sunduğu tasarı ile mezarda emeklilik getirmek, sosyal sigorta alanındaki çeşitli haklarımızı kaldırmak istediler. Engelledik.

Anayasanın 51. ve 54. maddelerinde aleyhimize değişiklik yapmak istediler. Yapamadılar.

Şimdi 12 Eylül döneminde bile dokunulmayan bazı haklarımızı gaspetmek, bizi yoksullaştırmak istiyorlar.

Başaramayacaklar. Meşru ve demokratik gücümüzle onlara engel olacağız. TÜRK-İŞ'in haklı, meşru ve demokratik gücü, bağımsızlığın, demokrasinin, işçinin ekmeğinin, halkın huzurunun karşısında olanağa gereken dersi verecektir. □

EMEĞE SAYGI İÇİN 2

Bayram MERAL: "TÜRK-İŞ, işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin siyasa

Tıkanan toplu iş sözleşmelerinde Hükümetin olumsuz tavrını protesto etmek, işçi hak ve özgürlükleri doğrultusunda talepleri kamuoyuna duyurmak üzere TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen "EMEĞE SAYGI YÜRÜYÜŞ VE MİTINGİ" 5 Ağustos 1995 günü Ankara'da yaklaşık 240 bin işçinin katılımı ile yapıldı.

TÜRK-İŞ'in düzenlediği yürüyüş ve mitinge katılmak için Türkiye'nin dört bir tarafından gelen işçiler sabahın erken saatlerinden itibaren Tandoğan Köprüsü'nden başlayarak Celal Bayar Bulvarı'nı doldurmaya başladılar. Çalınan müzik, davul zurna eşliğinde halay çeken işçiler, "Kahrolsun IMF, Bağımsız Türkiye", "Hükümet İstifa", "Geliyor geliyor genel grev geliyor" gibi sloganlar atıldılar.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Başkanlar Kurulu üyeleri saat 10.00 sıralarında bir otobüsle yürüyüşün başlayacağı Celâl Bayar Bulvarı'na geldiler. Büyük kalabalık nedeniyle yürüyüş rotasının önüne yaklaşık bir saatle ulaşabilen Meral ve Sendika Başkanları, "43 yıldır ekmek, barış, özgürlük, ve demorsanın savunucusu TÜRK-İŞ'in Başkanları, hoşgeldiniz" sözleriyle karşılandılar. Genel Başkan Bayram Meral ve Başkanlar Kurulu üyeleri, Tandoğan çıkışında kortejin önüne geçerek yürüyüşünü başlattılar. Başkanlar Kurulu'nun önünde yürüyüşe katılan TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların flamaları yer aldı.

Yürüyüş kortejinde Tür bayrakları ve sendikaların flamalarının yanısıra "İşçiyiz, haklıyız, kazanacağız," "İş güvencesi isti-

yoruz", "Mezarda emekliliğe hayır", "Çok zor kazandık, kolay vermeyiz", "SSK üzerindeki kirli eller çekilsin" şeklinde pankartlar taşındı. Yürüyüş sırasında TÜRK-İŞ araçlarından yapılan Genel Başkan Meral mitinge katılan işçilere hitaben şunları söyledi: "Benim işçim, benim köylüm, benim memurum" şeklinde anonslar "yalan" sözleriyle karşılanarak, Hükümet protesto edildi. TÜRK-İŞ'in "Emeğe Saygı Yürüyüş ve Mitingi" çeşitli demokratik kitle örgütleri tarafından da desteklendi.

Sabahın erken saatlerinden itibaren Celal Bayar Bulvarı ve çevresini on binlerce işçi Kolej-Ziya Kökalp Caddesi güzergahı üzerinden Kızılay Meydanı'na doğru yürüyüşe geçti.

Genel Başkan Bayram Meral mitinge katılan işçilere hitaben şu konuşmayı yaptı.

"Sendikamızın Genel Merkez ve Şubelerinin Değerli Yöneticileri,

TÜRK-İŞ'in Emeğe Saygı Yürüyüş ve Mitingine katılarak bizlere güç veren Kuruluşların Değerli Yöneticileri ve Üyeleri,

Basınımızın ve Televizyon Kanallarının Değerli Çalışanları,

Değerli Konuklar,

Sevgili İşçi Kardeşlerim,

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına hepinizi en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum, EMEĞE SAYGI Yürüyüş ve Mitingine hoşgeldiniz, diyorum.

Bugün Ankara caddelerini ve Kızılay Meydanını dolduran bu büyük kitle, işçi si-

Meral, 'Emeğe Saygı' yürüyüş ve mitinginden sonra yaptığı açıklamada işçilere ve sendikacılara teşekkür ederek, şunları söyledi:

"Disiplin içinde geldik ve dağıldık. Bu eylem TÜRK-İŞ'in yarım yüzyıllık tarihindeki en büyük eylemlerden biridir. TÜRK-İŞ Ankara'da varlığını kanıtladı. İşte TÜRK-İŞ'in gücü, işte Hükümetin. Biz maceradan yana değiliz ve teşkilatlarımıza sahibiz. O insan seline yürü deseydik Çankaya'ya giderdik ve onu durduracak güç de yoktur."

40 BİN İŞÇİ YÜRÜDÜ !

“Alandaki bağımsız gücünü etkili bir biçimde kullanma kararlılığı içindedir.”

nımızın ve tüm çalışanların, demokrasiye, ülkemizin bağımsızlığına, temel sendikal hak ve özgürlüklere, ekme-barış-özgürlük hedefine ne kadar bağlı olduğunu yeni bir kanıttır. TÜRK-İŞ ve temsil ettiği işçi sınıfımız, ülkemizin bölünmez bütünlüğünün, halkımızın refahı ve mutluluğunun savunucusudur.

Türkiye bugün büyük bir ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalım yaşamaktadır. Ülkemizin sorunlarına köklü çözümler bulunması yerine, günübirlik tedbirlerle sorunlar geçiştirilmektedir. Hükümet, halkımıza değil, IMF'ye verdiği sözleri yerine getirme çabası içindedir. TÜRK-İŞ, halkımızın sırtında giderek ağırlaşan yükün en azından azaltılması sorumluluğunu omuzlarında hissetmektedir. Bu yürüyüşün ve mitingin temel amacı budur.

Hükümet ve Meclis'te temsil edilen diğer partiler, 12 Eylül Anayasasını değiştirme vaatlerini yerine getirmemiştir. Meclis'te sağlanan mutabakatla yapılan değişiklikler olumludur, ancak yeterli olmaktan çok uzaktır. 12 Eylül Anayasasının özü değiştirilmemiş, demokratikleşme sağlanmamıştır.

Kamu çalışanlarına grevli toplu pazarlık ve siyasi faaliyette bulunma hakları verilmemiştir. Aksine, Tüm Haber Sen'in kapatılmasına ilişkin Yargıtay kararı uygulamaya sokulmuştur. Hükümetin bu uygulamasını demokratikleşme ile bağdaştırmak mümkün değildir.

Sendikalarımız, sendikalaşan işçiler

ve özellikle de grevci işçiler üzerindeki baskılar sürmektedir. Güvenlik güçleri, yurtdışından aldıkları talimatlar nedeniyle, tarafsızlıklarını yitirmiş gibi davranmakta, mağdur edilen işçinin değil, işverinin yanında tavır almaktadır.

Asgari ücretin tespiti çalışmaları sırasında da halkımızın değil, IMF'nin ve sermayedarların istekleri olmuştur. İşverenlerin yanı sıra Hükümet temsilcileri de toplantıya katılmayarak, asgari ücretin 1 Ağustos tarihinde yürürlüğe girmesini engellemiştir. Asgari ücret bugün ayda net 60 dolardır. Yeni asgari ücret daha tespit edilmemiştir.

İşten çıkarmalar ve zorla emeklilik devam etmektedir. İşsizlik sigortası ve iş güvencesi yasaları hala çıkarılmamıştır. SSK sürekli açık verirken, devlet yeterli vergi toplayamazken, kaçak işçilerin sayısının 4 milyona ulaştığı resmi ağızlardan ifade edilmektedir. Mezarda emeklilik tasarısı hala Meclis'tedir. Mevsimlik işçilerin sorunları sürmektedir. Emeklilerin derdleri her geçen gün daha çoğalmaktadır.

Belediyelerde geçerli bir nedene dayanmadan haksız işten çıkarmalar sürmektedir. Birçok belediyede işçilerin alacakları, yıllarla ölçülen sürelerle ödenmemektedir. Belediye işçileri üzerindeki siyasi baskılar artmış, sendika değiştirme amaçlı tehditler çoğalmıştır. Birçok yerde işçilerin hakkı olan ücretler masa başında verilmeyerek, işçiler greve itilmiştir. TÜRK-İŞ Sendikamızın ve işçilerin

bu haklı grevlerini sonuna desteklemektedir.

İşsizlik ve pahalılık halkımızın hayatını çekilmez hale getirmiştir. İşçileri ve memurları enflasyonun altında ezdirmeyeceğini her vesileyle söyleyen Sayın Başbakan, IMF'ye verdiği sözleri tutarak, borçları ve faizlerini ödeyebilmek için, dar gelirlinin ekmeğine el koyma çabası içindedir.

Türkiye tarihinde emeğe saygısızlığın bu düzeyde olduğu başka bir dönem yoktur. Tarihimizde hiçbir dönem, temel sendikal haklara ve işçi hak ve özgürlüklerine yönelik böylesine sistemli bir saldırı yaşanmamıştır.

Toplu sözleşmelerimizde 12 Eylül döneminde Yüksek Hakem Kurulu'nun bile dokunmadığı bazı haklarımız gaspedilmek istenmektedir. 1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısından Büyük Yürüyüşümüzle çıkarttığımız hükümler, toplu sözleşme masasında karşımıza getirilmektedir. IMF'nin sözünü dikkate alan Hükümet, bir önceki altı aylık dönemde enflasyonun yüzde 50'lerde olduğu bir dönemde, işçiye bir yıl için yüzde 5,4'lük ek ödeme önerilmektedir.

Devlet bütçesini kemiren, işçi ücretleri ve memur aylıkları değil, parazit sermayeye ödenen yüksek faizlerdir. 1995 yılının ilk 5 ayında devletin toplam harcamaları 592 trilyon liradır. Bu miktarın yüzde 40'lık bölümü, yani 238 trilyon lira, iç ve dış borçların faizine gitmiştir.

Devletin toplam giderlerinin yalnızca yüzde 29'luk bölümü, yani yalnızca 174 trilyon lira, sayıları 3 milyona ulaşan işçilere ve memurlara harcanmıştır. Bu insanlar, bu para karşılığında, bu ülkeyi savunmuşlar, halkı eğitmişler, halka binbir türlü hizmet götürmüşlerdir.

Kamu açıklarının sorumlusu, üretken olmayan parazit sermayedir, iç ve dış borçlar nedeniyle ödenen faizlerdir. Devlet işçiden ve memurdan vergi almakta, zenginden vergi almamaktadır. 1994 yılında yapılan vergi incelemelerinde, işyeri sahiplerinin ödedikleri vergiden daha fazlasını kaçırdıkları tespit edilmiştir. 48 bin vergi incelemesinde, 120 trilyon lira gelir beyan edilmişken, 135 trilyon liralık gelerin gizlendiği saptanmıştır.

Türkiye'de kamu kaynakları yağmalanmaktadır. Yalnızca 1983-1991 yıllarında yalnızca Emlakbank'tan yağmalanan miktar 10 trilyon liradır. Geçen yıl TYT Bank, İmpexbank ve Marmarabank'ın 2 trilyon liralık dış borcunu ve ayrıca önemli miktarda iç borcunu Hazine üstlenmiştir. Kamu bankaları, iflas edeceği bilinen bu bankalara iflasları öncesinde 2,5 trilyon lira kredi açmıştır. Yalnızca otoyollarda birkaç müteahhit firmaya, enflasyon gerekçe gösterilerek 28 trilyon lira fazla ödeme yapılmıştır. İşverenlerin SSK'ya olan borçları 57 trilyon liradır.

5 Nisan İstikrar Programı sonrasında şirketlerin karları alabildiğine artmıştır. Çalışanların durumu ise giderek kötüleşmiştir. Geçen ay Erzurum Büyükşehir Belediyesi'nde çalışan ve 5 aydır maaş alamadığı için pasif direniş yapan 38 yaşındaki Fahrettin Karakafa ve 26 yaşındaki Atilla Kahraman kalp krizinden vefat etmiştir. Devlete trilyonlarca lira borcu olan sermayedarlar serbest dolaşırken, Osmanide bir dükkana 4,5 milyon lira borucu olan Belediye temizlik işçisi Mehmet Şahin borcu nedeniyle tutuklanmıştır.

Sermaye yanlıları, kamu kesiminde işçi ücretlerinin çok fazla olduğu propagandasını yapmaktadır. Bu iddia kesinlikle doğru değildir. Kamu kesimi işyerlerinde hala ayda 5-6 milyon lira aylık alan üyelerimiz vardır.

TÜRK-İŞ gerçek ücretlere zam istemektedir. TÜRK-İŞ'in isteği, işçinin satılma gücünün korunmasıdır; bir önceki dönemde enflasyon nedeniyle meydana gelen kaybin telafi edilmesidir.

Bu haklı talebimiz karşısında Hükümetin önerdiği komik ek ödeme teklifi ise diyalog imkanını ortadan kaldırmıştır. TÜRK-İŞ sadakayı reddetmiştir. TÜRK-İŞ, Sendikalarımızın ve Şubelerin Yöneticilerinin 18 Temmuz 1995 günü yaptıkları toplantıda oybirliğiyle aldıkları eylem kararını adım adım hayata geçirmektedir. Bu eylemlerimiz haklıdır, meşrudur, demokratiktir.

Sabah 11:00 sularında Celal Bayar Bulvarı'nı dolduran onbinlerce işçi TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların flamaları önünde 7 km'lik kortej oluşturarak Kızılay Meydanı'na yürüdü.

Eylemlerimizin yasadışı olduğunu iddia edenlere, 3 Ocak Genel Eylemi öncesindeki bazı açıklamaları hatırlatmak istiyorum:

DYP Başkanlık Divanı, 3 Ocak Genel Eylemi ile ilgili olarak 2 Ocak 1991 günü yayınladığı bildiriye, "Türkiye sızlanmaktadır, halk bunalmıştır, milyonlar el emeğinin karşılığını istiyorsa bunun altındaki feryada kulak verilmeli; bize göre bu bir genel grev değil, hak arayışıdır," demiştir.

DYP eski Genel Başkanı ve Cumhur-

başkanımız Sayın Süleyman Demirel, 2 Ocak 1991 günü yaptığı konuşmada, "yüzbinleri nasıl cezalandıracaksınız? Yüz binlerin bu çeşit harekete kalkması, fiili suç bile sayılsa, bu, kanunu işlemez hale getirir. Yöneticiler yüz binleri cezalandırmayı düşüneneğine, işçiyi bu noktaya getiren nedenleri ortaya koysun, onlara ilgi göstereyim," demiştir.

SHP eski Genel Sekreteri ve CHP Genel Başkanı Sayın Hikmet Çetin, 26 Aralık 1990 günü yaptığı konuşmada, "Bu

kadar yıldan sonra, işçiler, neden böyle bir eyleme ihtiyaç duymuşlardır? Buna eğilinmesi gerekir. 12 Eylül'den bu yana geçen 10 yılda büyük sıkıntılar çeken çalışan kesim, öyle bir noktaya geldi ki; bunu yapma ihtiyacı içine girmiş. Böyle yasadışı ilan etmekle hiçbir sorun çözülmemiz," demiştir.

Eylem programı barışçıl ve meşrudur. Eylemlerimiz, Türkiye tarafından onaylanmış 87 sayılı ILO Sözleşmesine dayanmaktadır. Hükümetimiz bu Sözleşmenin hükümlerini uygulamakla yükümlüdür.

TÜRK-İŞ, Başkanlar Kurulumuzun görüşme gündemine bile almayacak kadar ciddiyyetten uzak bulunduğu zam tekliflerine karşı, demokratik biçimde belirlenmiş eylem programını uygulayacaktır.

Sendikalarımız grev kararlarını almaktadır. Yasal grev hakkımız da kullanılacaktır. Grev hakkı olmayan sendikalarımız, grevcileri çeşitli biçimlerde destekleyecektir. Başkanlar Kurulumuz, ayrıca, daha etkili eylem türleri geliştirecek ve emeğe saygı duymayan, dar gelirli halk kitlesini ezen bu Hükümeti bu gök kubbenin altında rahat oturtmamak için ne gerekiyorsa onu yapacaktır.

Tüm halkımızın da bu haklı davada arkamızda olduğunun bilincindeyiz. Anayasa-da sendikaların siyasetle uğraşma ve siyasi partilerle işbirliği yapmaları konusundaki yasak kalkmıştır. TÜRK-İŞ önümüzdeki dönemde işçi aleyhinde tavır olan siyasi partiler ve tek tek milletvekilleri aleyhinde yoğun kampanyalar açacaktır. TÜRK-İŞ 10 Ekim 1965 genel seçimlerinde çeşitli partilerden 9 milletvekilinin seçilmemesi için kampanya açmış, bunların 6'sının seçilmemesinde etkili olmuştur. TÜRK-İŞ, işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin siyasal alandaki bağımsız gücünü etkili bir biçimde kullanma kararlılığı içindedir.

TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içinde bölünmez bütünlüğünün, çoğulcu ve özgürlükçü parlamenter düzenin, katılımcı demokrasinin, insan haklarına saygılı laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin yılmaz savunucusudur.

TÜRK-İŞ güçlüdür. TÜRK-İŞ halkımızın umudu ve öncüsüdür.

TÜRK-İŞ bu defa da, ülkemizin, halkımızın ve işçi sınıfımızın hak ve çıkarlarını koruyacaktır.

Bu inançla, bu mitingimize katılan, birlik bütünlük içinde davranan işçilerimize, memurlara, emeklilere, esnafa, siyasi partilerimize, demokratik kitle örgütlerine teşekkür ediyor, hepinize en derin saygı ve sevgilerimi sunuyor, haklı ve meşru mücadelemizde başarıları diliyorum."

"Emeğe Saygı Yürüyüş ve Mitingi" Genel Başkan Meral'in konuşmasından sonra olaysız bir şekilde sona erdi.

BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI

"Emeğe Saygı Yürüyüş ve Mitingi"nden sonra TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplanarak 5 Ağustos yürüyüş ve mitingini değerlendirdi. Genel Başkan Meral yaptığı açıklamada "Disiplin içinde geldik ve dağıldık. Bu eylem TÜRK-İŞ'in yarım yüzyıllık tarihindeki en büyük eylemlerden biridir. TÜRK-İŞ Ankara'da varlığını kanıtladı. İşte TÜRK-İŞ'in gücü, işte Hükümetin gücü. Biz maceradan yana değiliz ve teşkilatlarımıza sahibiz" dedi.

Meral, Sendika Genel Başkanları, Yönetim Kurulu üyeleri

Bayram Meral: "İşçi sınıfı alın teriyle Kızılay'ın göbeğine TÜRK-İŞ'i yazdı"

ve işçilere teşekkür ederek "Emeği geçen, katkısı olan bütün arkadaşlara teşekkür ediyorum. İşçi sınıfı alın teriyle Kızılay'ın göbeğine TÜRK-İŞ'i yazdı" dedi.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulunun değerlendirme toplantısından sonra bir bildirge açıklandı. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu Bildirgesi'ne yan stunlarda yer verilmektedir.

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU BİLDİRGESİ

5 AĞUSTOS 1995

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 18 Temmuz 1995 günü TÜRK-İŞ'e bağlı Sendikaların ve Şubelerin Yöneticilerinin oybirliğiyle aldığı karar uyarınca, 5 Ağustos 1995 günü yurdumuzun dört bir yanından gelecek ve Ankara'dan Emeğe Saygı Yürüyüş ve Mitingine katılan 200 bini aşkın üyemize, işyeri sendika temsilci ve baştemsilcilerine, Şube Yöneticilerine ve Sendikalarımızın Yöneticilerine ve ayrıca bu haklı ve meşru eylemimize destek veren basına, televizyon kanallarına, halkımıza, demokratik kitle örgütlerine ve siyasi partilere teşekkür etmektedir. 5 Ağustos Emeğe Saygı Yürüyüşü ve Mitingi, Türkiye'nin bağımsızlığı ve bütünlüğünün korunmasında, ekmek, barış, özgürlük, sendikal haklar ve demokrasi mücadelesinde tarihimize şanlı bir sayfa olarak geçmiştir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, demokratikleşme konusunda atılan adımların yetersizliği, asgari ücret konusunda Hükümetin ve işverenlerin tavrı, kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde Hükümetin tutumu, kamu çalışanlarının grevli toplu pazarlık haklarının tanınmamış olması ve sendikalarımız üzerindeki baskıların devamı gibi sorunlarımızın sürdüğünü tespit ederek, 8 Ağustos 1995 günü işe gidilerek üretimden gelen gücümüzün işbaşında kullanılmasını ve 8 Ağustos 1995 gününe kadar bu konuda Hükümet tarafından saptanmış sorunlarımızın çözümü doğrultusunda somut ve inandırıcı bir adımın atılmaması durumunda, 8 Ağustos 1995 günü akşamı ve gecesi tüm işyerlerinde işyerlerinin terkedilmemesi kararını almıştır.

TÜRK-İŞ, bu barışçıl, haklı, meşru ve demokratik eyleminde, Türkiye tarafından onaylanmış 87 sayılı ILO Sözleşmesinden kaynaklanan haklarını kullanmaktadır. TÜRK-İŞ, Hükümetimizin, sağduyulu davranmasını, IMF'ye değil, halkımıza verdiği sözleri tutmasını ve bu sorunların çözümüyle ülkemizde huzurun sağlanmasına katkıda bulunmasını istemektedir.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral 7 Ağustos 1995 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezinde bir basın toplantısı düzenleyerek Devlet Bakanı Bekir Sami Dağ'ın iddialarını yanıtladı:

"TÜRK-İŞ 5 Ağustos 1995 günü kendi tarihinin ve belki de Türkiye tarihinin en büyük mitingini, Emeğe Saygı mitingini Ankara'da Kızılay Meydanı'nda gerçekleştirmiştir. Bizim tahminlerimize ve devletin resmi görevlilerinin tahminlerine göre 240 bin dolayında işçi, gölgede 35 derece sıcaklığın altında tam bir birlik ve bütünlük içinde ülkemizin, halkımızın ve işçilerin sorunlarına sahip çıkmıştır. Emeğe Saygı Yürüyüşü ve Mitingine katılan 240 bin işçiye, Sendikalarımızın Genel Merkez ve Şube Yöneticilerine, işyeri sendika temsilci ve baştemsilcilerine, meşru ve demokratik eylemimize katılarak bize güç veren diğer demokratik kitle örgütlerine ve siyasi partilerimize ve bu eylemimizi gücüne taşıyan bir biçimde yansıtan basın ve televizyon çalışanlarına teşekkürlerimi sunuyorum. TÜRK-İŞ bu eylemiyle, Türkiye Cumhuriyeti ve kendi tarihine şanlı bir sayfa eklemiştir.

Türkiye'nin dört bir yanından gelen işçilerin sağ salım yerlerine dönmüş olmaları da bizim için diğer bir mutluluk kaynağıdır.

Değerli Arkadaşlarım,

Biz bu eylemle Hükümeti sağduyulu davranmaya ve kendi halkının ve işçisinin sorunlarını çözmeye çağırdık.

Hükümet ise sorunu çözme yerine sorunları daha da içinden çıkılmaz bir hale getirme çabası içerisinde. Devlet Bakanı Sayın Bekir Sami Dağ'ın bugünkü basın toplantısında gözlenen hava budur.

Meral'in Basın Açıklaması

Hükümet, bizim tüm diyalog çabalarımıza karşın, 5 Ağustos 1995 Emeğe Saygı Yürüyüşü ve Mitinginden sonra bizimle temas kurmaktan, bizimle görüşmekten, sorunlara bizimle birlikte çözüm arama çabasından inatla kaçınmıştır. Hükümetin, toplumun en güçlü kesimi olan işçilerin temsilcisi TÜRK-İŞ'le böylesine bir diyalogdan kaçınması, ülkeyi karışıklığa götürme ve 12 Eylül öncesini geri getirme niyeti gibi yorumlanabilir.

TÜRK-İŞ'in çizgisi ve tavrı son derece açıktır.

TÜRK-İŞ zam istememektedir. TÜRK-İŞ, yıllardır toplu sözleşme görüşmelerinde üzerinde anlaşma sağlanmış olan uygulamayı devam ettirmek istemektedir. İşçiler, memurlar, emekliler ve bir bütün olarak halkımız 1994 yılında büyük fedakarlıklarda bulunmuştur. Buna karşılık holdinglerin, faizcilerin, bankaların, tüccarların, vurguncuların, döviz tacirlerinin karları kat kat artmıştır. Gelir dağılımı daha da adaletsiz hale gelmiştir. TÜRK-İŞ, işçinin satınalma gücünün korunmasını istemektedir.

TÜRK-İŞ bu teklifini Hükümete ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına vermiştir. Teklifimiz bizzat tarafımdan Sayın Bekir Sami Dağ'ya verilmiştir.

KİT'lerin zararlarının ve devletimizin bütçe açıklarının sorumlusu işçi ve memur maaşları değildir. 1994 yılında işletmeciler KİT'lerde işçiler ve memurlar dahil, toplam personel giderleri yalnızca 137 trilyon lira iken, bu KİT'lerin ödediği faizler 80 trilyon lirayı aşmıştır. İşçilik giderlerinin önemli bir bölümü, sosyal sigorta primi ve vergi olarak devlete geri dönmektedir. 1993 yılında tüm KİT'lerin toplam zararı 66,6 trilyon liradır. Diğer bir deyişle, KİT'ler özel bankalara yüksek faizlerle borçlandırılmamış, yeterli ve gerekli finansman sağlanmış olsaydı, siyasilerin bu kuruluşları aralık olarak kullanmasına, teknolojiyi geliştirecek yeterli yatırımların yapılmamış olmasına rağmen KİT'lerin zarar etmediği görülecektir.

Devletin 1995 yılının ilk beş ayındaki toplam harcamaları 592 trilyon liradır. Bunun 238 trilyonluk, yani yüzde 40'lık bölümü iç ve dış borçların faizidir. Aynı dönemde kamu kesimindeki tüm işçilere ve memurlara yapılan her türlü ödemelerin toplamı ise yalnızca 174 trilyon liradır. Bu miktarın önemli bir bölümü de sosyal sigorta ve emekli sandığı primleri ve vergi olarak devlete geri dönmüştür.

TÜRK-İŞ'in bu eylemi yasalıdır. 3 Ocak 1991 Genel Eylemi sırasında DYP Yönetiminin, DYP'nin o zamanki Genel Başkanı Sayın Demirel'in ve o zamanki SHP Genel Sekreteri Sayın Hikmet Çetin'in açıklamaları ve destekleri son derece açıktır. Bu konular-

ICFTU EYLEMİ DESTEKLEDİ

7 Ağustos 1995

Bayan Tansu ÇİLLER
Başbakan
Türkiye Cumhuriyeti

ANKARA

Sayın Başbakan,

Dünya çapında 127 milyon üyesi bulunan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonunun (ICFTU) adına çalışan insanlarla sendikacılara karşı yapılan polis baskısı hakkındaki daha önce yazdığım yazıları takiben bu yazıyı yazıyorum.

ICFTU, üyesi TÜRK-İŞ, Türkiye'deki sendikal ve insan haklarının ihhali ile Hükümetin uyguladığı ekonomik politikalarla karşı miting ve iş bırakma dahil genel bir eylem programı uygulanmaktadır. TÜRK-İŞ, Dünya Bankası ve IMF'nin baskılarından dolayı kamu sektöründe çalışan 700 bin işçinin toplu sözleşme görüşmeleri, Hükümetin teklif ettiği düşük ücret artışından dolayı çıkmaza girmesinden dolayı çok endişe duymaktadır.

Hükümetin verdiği % 5 artış, % 80'e ulaşacağı tahmin edilen enflasyon oranı ile mukayese edilince çok düşük kalmıştır.

Bu sorunu ve endüstri ilişkilerindeki diğer sorunları çözmek için işçi ve işveren kesimlerinin temsilcileriyle samimi üçlü görüşmeleri yürütmek için Hükümetinize çağırda bulunmaktayız.

TÜRK-İŞ ve Demokratik Platformun çatısı altında toplanan diğer sendikaları 8 Ağustos'ta yürütecekleri eylem programını tüm gücümüzle desteklerken, sendikaların faaliyetlerini serbestçe, polis baskısı ve şiddetinden uzak bir ortamda yürütmelerini sağlamanız için size çağırda bulunmaktayız.

Saygılarımla

Genel Sekreter
Bill Jordan

da dün dündür, bugün bugündür demek, devlet ciddiyetiyle bağdaşmaz. Muhalefetteyken 3 Ocak Genel Eylemine destek verip, bugün iktidardayken aynı eylemi yasadsılıkla suçlamak, devlet ciddiyetiyle bağdaşmaz. Böyle davranan kişilerin güvenilirliği ciddi biçimde sorgulanır. Bugün yürürlükte bulunan yasalar 3 Ocak 1991 tarihinde de aynen vardır.

Hükümet sorunu çözme niyetinde değildir.

Hükümet, Türkiye'nin ne büyük sorunlarla karşı karşıya bulunduğu farkında değilmiş gibi hareket etmektedir.

İMF'yi memnun edebilmek amacıyla, vatani ve milleti için canını feda etmeye hazır işçisini ve memurunu

ezmeye çalışan bir mantığı reddediyoruz.

Ülkesinin ve halkının sorununa sahip çıkacak, ülkesinin ve halkının çıkarlarını herşeyin üstünde tutan bir hükümet istiyoruz.

TÜRK-İŞ'e bağlı Sendikaların ve Şubelerin Yöneticilerinin 18 Temmuz ve TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 5 Ağustos kararları aynen uygulanacaktır.

TÜRK-İŞ sorunlarımızın üstesinden gelecek, temsil ettiği kitlenin olduğu kadar, halkımızın ve ülkemizin de itibarını korumaya devam edecektir.

Yarın ki eylemimiz, Türkiye tarafından onaylanmış 87 sayılı ILO Söz-

leşmesine göre meşrudur. Bu Sözleşme, 12 Temmuz 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir ve Anayasamızın 90. maddesi uyarınca iç mevzuatımıza dahil olmuştur.

Sözlerimi, Sayın Cumhurbaşkanımızın 2 Ocak 1991 günlü açıklamasıyla sona erdiriyorum: Sayın Cumhurbaşkanımız, "yüzbinleri nasıl cezalandıracaksınız? Yüz binlerin bu çeşit harekete kalkması, fiili suç bile sayılsa, bu, kanunu işlemez hale getirir. Yöneticiler yüz binleri cezalandırmayı düşüneneğine, işçiyi bu noktaya getiren nedenleri ortaya koysun, onlara ilgi gösterson," demiştir.

Hepinizi en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum."

Kırıkkale Milletvekili M. Sadık Avundukoğlu'nun TİS Görüşmelerindeki Tıkanma Konusunda Başbakan Tansu Çiller'e Yazdığı Mektup

Kamu işyerleri ile ilgili toplu iş sözleşmesi görüşmeleri, tıkanmış durumdadır. İşçi hareketi içerisinde 15 yıl Avukatlık yapmış olmam sebebiyle gelişen olayların endişesi içerisinde Zat-ı Alilerine aşağıdaki hususları bildirmek gereğini duydum.

Öncelikle, şunu belirtmek isterim ki, toplu pazarlık sistemine geçilen 1983 yılından beri, işçilerimizi en fazla rahatlatan toplu iş sözleşmeleri, 1969 yılında AP Hükümeti ile 1991 ve 1993 yıllarında Hükümetimizce imzalanmıştır.

Şu anda geline noktada; İktidarımız döneminde enflasyonun çok ilerisinde toplu iş sözleşmeleri bağitlanmış olmasına rağmen, hem bunun propagandasını yapamamış, hem de seçim arefesinde bulunmamıza rağmen, işçiye hiç bir zam vermek istemeyen bir iktidar görüntüsüne düşmüş durumdayız.

1991 seçimlerinde "Altın Üçgen" sloganını kullandık; işçinin demokratik hak ve özgürlükleri konusunda en ciddi atılımları yaptık. En önemlisi sürekli "işçiyi enflasyona ezdirmeyeceğimizi" söylediniz ve fazlasıyla verdiniz.

1991 seçimlerinde işçi hareketinden % 80'lere varan oy desteği aldık. Bu desteğin karşılığını da imkanları da zorlayarak bugüne kadar verdik. İşçilerin desteği halen devam etmektedir. Üstelik şahsınızdan radikal çözümler de beklenmektedir. Yani, partimiz işçi hareketi ile bir uyum içerisinde. Ancak, geline noktada farklı işçi hareketi ile bir uyum içerisinde. Ancak, geline noktada farklı görüntüler yavaş yavaş ortaya çıkartılmak üzeredir. Görüşüm odur ki, olaylar gelişme gösterir ve işçi hareketiyle bağımız kopar, zıtlasma başlarsa, bunun sosyal barış ve ekonomiye ağır bir darbesi olur. Bunun sorumlusu da enflasyonun üstünde zam vermiş olmamıza rağmen seçime gidilirken uygun politikayı ayarlamayanlar olacaktır.

Halbuki, bu güne kadar Kamu işyerlerinde en zor şartlarda dahi imzalanmamış toplu iş sözleşmesi yoktur. Bu sözleşmeler de elbette bağitlanacaktır. Ama esas olan tarafların birbirlerinden hoşnut olarak bağitlamalarıdır. Bu yol şu anda kesinlikle kapalı değildir.

Politikada esas olan muhaliflerin sesini duyuracak zemini hazırlamaktadır. Bir kişi muhalif olduğunda, kimlerin yanında yer alacağını kestirmek mümkün değildir. Türk-İş, şu anda muhalifimiz değil, muvafıkımızdır. Çünkü, Türk-İş, Vatan, Millet, Demokrasi ve İnsan Hakları konusunda olumlu görüşleri olan bir konfederasyondur. Bunu geçmişte de ispatlamıştır.

ANAP döneminde, önce Turgut ÖZAL, sonra da Mesut YILMAZ, bu hareketi karşısına almış; fakat, sonuçta işçinin isteğini bütünüyle karşılamış olmalarına rağmen, bu kesimle barışamamışlar; faturayı ağır ödemişlerdir. Çünkü, işçiyi, yasal yoldan da olsa "sokağa düşürmemek" lazımdır. O halde kitlesel hareketler söz konusu olduğunda, işçiyi yeniden tezgahın başına getirmek, sosyal ve ekonomik yönden pahalıya patlamaktadır.

İşçi ile Memuru ücret bakımından kıyaslamak fevkalade yanlıştır. Kaldı ki, böyle bir kıyaslama bu kesimleri birbirine düşürür. Eğer arada fahiş fark var ise, bunun sorumlusu dün olduğu gibi bugün de orta yolu bulamayanlarıdır. Şu geline noktada çözüm için şu hususları arz edebilirim.

1- Sendikaların isteği abartılmamalıdır. Zira bunlar pazarlık marjı taşıyan taleplerdir.

2- Toplu iş sözleşmelerinde yıllardır yer alan idari maddelerde, on yıl öncesine götürerek şekilde değişiklikler teklif edilmemelidir.

3- Türk-İş'in önceki yıllarda kabul edilen idari maddelere ilaveten ileri sürüldüğü idari maddelerden vazgeçmesi istenmelidir.

4- Ücret tekliflerinde düşük ücretle yüksek ücreti bir tutmayacak bir skala hazırlanmalıdır.

Mesela, % 10+2-5 Milyon TL. lik artış, düşük ücretlerde yüksek oranda bir artışa; Yüksek ücretlerde ise düşük oranda artışa sebep olacaktır.

Bu durum, oransal eşitliği sağladığı gibi, eşit işe eşit ücret ödenmesi fikrini de gerçekleştirecektir. İşin veya işyerinin özelliğine göre, 2 ila 5 Milyon TL. arasındaki artışlar, toplu sözleşmesiyle eşit işe eşit ücret, liyakat ve ehliyeteye göre ayarlanacaktır. Böylece düşük ücretlilerin enflasyona ezdirilmemesi de sağlanmış olacaktır.

5- Ayrıca büyük gayretlerimizle gerçekleştirmeye çalıştığımız Avrupa Birliğine girme sürecinde önemli bir gösterge olması ve bundan sonraki T.İ.S.nde esas metinlerin daha önceden belirlenmesini sağlaması bakımından taraflar arasında işyerleri veya işletmeler bazında Endüstriyel İlişkiler Komiteleri kurulmasının bu toplu iş sözleşmelerine konmasında fevkalade yararlar vardır. Bu durum işyerlerinde ehliyet ve liyakatı değerlendirecek, eşitlik adına, başarılı, çalışan işçileri cezalandırmayacak bir düzenlemeye bizi götürecektir. İleride de daha sancısız ve hakkaniyete uygun Toplu İş Sözleşmeleri yapılmasına zemin hazırlayacaktır. Bilgilerinizi arz ederim.

Saygılarımla. 3.8.1995

M. Sadık AVUNDUKLUOĞLU
Kırıkkale Milletvekili

TÜRK-İŞ ÜRETİMDEN GELEN GÜÇ KULLANILDI !

ONBİNLERCE İŞÇİ İŞ BIRAKTI, İŞYERLERİNİ TERKETMEDİ

• **TÜRK-İŞ'in aldığı eylem kararları çerçevesinde, kamu çalışanları yurt çapında iş bıraktı.**

• **Başta İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Mersin gibi büyük kentler olmak üzere yurt çapında eyleme katılım yüksek oldu.**

• **Eylem yapan işçileri ziyaret eden TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Hükümetin gerekli uyarıyı almaması halinde belli bir tarihten sonra grevlerin başlayacağını ve işçilerin işyerlerinde durmayarak Ankara'ya geleceklerini ifade etti.**

Hükümetin kamu sözleşmeleri ve çalışma hayatındaki olumsuz tutumunu protesto için eylem kararı alan TÜRK-İŞ'in önderliğinde onbinlerce kamu işçisi 8 Ağustos 1995 günü ülke genelinde iş bıraktılar, işyerlerini terketmediler. Başta İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Kocaeli ve Mersin gibi kentler olmak üzere yurt genelinde eyleme katılım yüksek oldu. Özellikle kamu işyerlerinde yüzde yüze varan katılımlar oldu. Sabah normal mesai saatlerinde işyerlerine gelen işçiler işbaşı yapmadılar. Eylemler büyük bir coşku içinde davullu, zurnalı, haya çekilerek yapıldı. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleri eyleme destek vermek için Ankara'da MTA ile Karayolları Dördüncü Bölge işyerlerinde çalışan işçileri ziyaret etti. Büyük bir sevinç gösterisi ile karşılanan Meral, "siz alınterinizle Kızılay'a TÜRK-İŞ yazdınız," dedi. Genel Başkan Meral, Hükümetin gerekli uyarıyı almaması halinde belli bir tarihten sonra grevlerin başlayacağını ve işçilerin işyerlerinde durmayarak Ankara'ya geleceklerini ifade etti. Hükümetin, işyerlerine genelge göndererek eyleme katılanların işten atılmasını istediğini söyleyen Meral "3 Ocak eylemi meşrudur, haklıdır" dediler. İşçi kıyımına son dediler. Şimdi genelge çıkarıyorlar. Eğer yüreğiniz varsa, işçi burada gelin derdinizi anlatın. 700 bin işçiyi işten atacak siyaside yürek isterim" dedi. Büyük katılımın olduğu eylemde olay çıkmadı.

Genel Başkan Meral ve Yönetim Kurulu üyeleri eylem yapan işçileri ziyaret ederek destek verdi. TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç kıdemli bir işçiye TÜRK-İŞ rozeti takarken görülüyor.

İLO İLKELERİ AÇISINDAN 8 AĞUSTOS EYLEMİ

Türkiye Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 87 sayılı Sözleşmesini onayladı ve 12 Temmuz 1993 tarihinde de ILO Genel Direktörlüğü'ne tescil ettirdi. Hükümetimiz, böylece, bu Sözleşmede tanınan hakları tanımayı ve bir yıl içinde iç mevzuatımızda bununla çelişen hükümleri Sözleşmeye uyumlu hale getirmeyi üstlendi. Ayrıca, Anayasanın 90. maddesi de, 87 sayılı ILO Sözleşmesi'ni iç mevzuatımıza dahil etti.

Türkiye'nin onayladığı 87 sayılı ILO Sözleşmesi'ne göre, 8 Ağustos eylemi yasadışı mıdır?

Hayır. ILO'nun yetkili organları bu nitelikteki eylemlerin, barışçıl olmak koşuluyla, suç oluşturmaması gerektiğini açıkça belirtmektedir. **87 sayılı Sözleşmeyi onaylayan ülkeler, bu nitelikteki barışçıl eylemleri suç kabul ederse, ILO'nun gözünde suç işlemektedir.**

ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, Türkiye Hükümeti aleyhinde yapılan bir şikayet başvurusu üzerine bu konuda şu değerlendirmeyi yapmıştır:

"Komite, bir protesto grevi yapan sendikaların 58. maddenin 3. fıkrası uyarınca kapatılma tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu dikkate almaktadır. Uzmanlar Komitesi'nin de belirttiği gibi, grev hakkı, işçilerin ve örgütlerinin, kendi ekonomik ve toplumsal çıkarlarını korumak ve geliştirmek için sahip oldukları temel araçlardan biridir. Bu çıkarlar yalnızca daha iyi çalışma koşullarının elde edilmesi ve mesleki nitelikteki toplu istemlerin peşinden koşulması değil, fakat aynı zamanda ekonomik ve toplumsal politika sorunlarına ve çalışma hayatının işçileri doğrudan ilgilendiren her türlü sorunlarına çözümler aranması ile de ilgilidir. **Komite, sendikaların, hükümetin ekonomik ve toplumsal politikalarını eleştirmeyi amaçlayan protesto eylemlerine başvurabilme olanağına sahip olmaları gerektiğini düşünmektedir.**" ¹

ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi bir başka vesileyle de şu değerlendirmeyi yapmıştır:

"Grev hakkı yalnızca bir toplu iş sözleşmesinin imzalanması aracılığıyla çözümlenebilecek iş uyuşmazlıkları ile sınırlı kalmamalıdır; işçiler ve örgütleri, gerekli olduğu durumlarda, daha geniş bir kapsam içinde, üyelerinin çıkarlarını etkileyen ekonomik ve toplumsal konularla ilgili tepkilerini ifade edebilmelidir." ²

ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, Türkiye aleyhinde yapılan bir şikayet başvurusu üzerine şu değerlendirmeyi yapmıştır:

"Komite, 25. Maddede grevin niteliği ve amaçları konusunda konmuş olan kısıtlamaların (siyasi grevin, genel grevin ve dayanışma grevlerinin, iş yavaşlatmanın ve üretimi düşürmenin yasaklanması) çok fazla kapsamlı olduğu ve bu konularda Yasanın V. Bölümünde yer alan cezai yaptırımların da son derece ağır olduğu görüşündedir. Komite'nin olduğu kadar Uzmanlar Komitesi'nin de görüşüne göre, tümüyle siyasi nitelikteki grevler örgütlenme özgürlüğü ilkesinin kapsamı içine düşmemekle birlikte, **sendikalar, özellikle bir hükümetin ekonomik ve toplumsal politikalarını eleştirmek amacıyla protesto grevlerine başvurabilmelidirler.** Ayrıca, dayanışma grevlerinin genel olarak yasaklanması istismara yol açabilir ve grev hakkının kullanılmasına ilişkin yöntemler söz konusu olduğunda, **kurallara tamı tamına uyarak işin yavaşlatılması, işyerlerinin işgal edilmesi ve işbaşında oturma grevleri yapılması konularında kısıtlama getirilmesi, ancak bu eylemlerin barışçıl olmaktan çıktığı durumlarda haklılık kazanır.**" ³

Kolombiya'da 4 işçi konfederasyonunun 14 Kasım 1990 tarihinde ilan ettikleri genel grevle ilgili olarak Hükümetin yasadışılık iddiaları karşısında Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin kararı ise şöyledir:

"Komite, Hükümetin ekonomik politikasının toplumsal sonuçları ve işçiler açısından sonuçlarını protesto etmek için 14 Kasım 1990 tarihinde ülke düzeyinde gerçekleştirilen grevin yasadışı ilan edilmesinin ve bu grevin yasaklanmasının örgütlenme özgürlüğünün ciddi bir biçimde ihlalini oluşturduğu düşüncesindedir." ⁴

ILO Uzmanlar Komitesi'nin iş yavaşlatılması ve kuralları tamı tamına uygulayarak iş yavaşlatılması konularındaki görüşü de şöyledir:

"Komite, grev eyleminin biçimi konusundaki kısıtlamaların, ancak bu eylemin barışçıl olmaktan çıkması durumunda haklı kabul edilebileceği görüşündedir." ⁵

ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi bir başka vesileyle de şu değerlendirmeyi yapmaktadır.

"**İşçilere tanınmayan çeşitli grev eylemi türleri (iş bırakma, iş yavaşlatma, kuralları tamı tamına uygulayarak iş yavaşlatma ve oturma grevi) ile ilgili olarak Komite, yalnızca grevin barışçıl olmaktan çıkması durumunda bu kısıtlamaların haklı kabul edileceği görüşündedir.**" ⁶

1 ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, Türkiye Hükümeti Aleyhine Şikayet Başvurulan (997, 999 ve 1029 Sayılı Davaları), 260. Rapor, paragraf 32.

2 ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, Freedom of Association, Digest of Decisions and Principles of Freedom of Association, 3. basım, 1985, paragraf 388.

3 ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, Türkiye Hükümeti Aleyhine Şikayet Başvurusu (997, 999 ve 1029 sayılı Davaları), 260 Rapor, paragraf 39.

4 ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, Kolombiya Hükümeti Aleyhine Şikayet Başvurusu (1562 sayılı Dava), 279. Rapor, paragraf 518/a.

5 ILO Uzmanlar Komitesi, 1994, paragraf 173.

6 ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, 1985 paragraf 367.

TÜRK-İŞ HATIRLATIYOR :

DOĞRU YOL PARTİSİ VE SOSYALDEMOKRAT HALKÇI PARTİ'NİN

3 OCAK 1991 GENEL EYLEMİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMALARI

SHP Genel Sekreter Yardımcısı Sayın

Cevdet Selvi

(Cumhuriyet, 14 Ekim 1990):

"Anayasadan başlayan ve yasalara devam eden, bunların ötesinde sendikalar üzerinde sürdürülen baskılar açık seçik genel grev nedenidir. Sendikaları yok edecek, çalışanları ortaçağ anlayışıyla kullanmaya yönelik sözleşmeli personel uygulaması genel grev nedenidir. Tüm çalışanların demokratik haklarını alabilmek için genel grev zorunludur. Uyuşmazlıktaki tüm işçilerin ekonomik haklarını alabilmeleri için genel grev zorunludur. Bu kadar denendikten sonra ve bugünkü haklı direnişler ile mücahede karşısındaki iktidarın tutumu, bu iktidarın değişmesinin köklü çare olduğunu göstermektedir. Bunun yollarından bir tanesi de genel grevdir."

SHP Genel Sekreter Yardımcısı Sayın

Cevdet Selvi (Güneş, 1 Kasım 1990):

"Çözüm arayan değil, ekmek mücahedelesini veren sendikaları ve işçileri suçlayanlara karşı elbette birlikte mücadelenin gereğini inanıyoruz. Böyle bir ortamda Genel Grev eylemini destekleriz ve parti olarak da üzerine düşeni yaparız."

DYP Genel Başkanı Sayın

Süleyman Demirel

(Cumhuriyet, 22 Aralık 1990):

"DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel, dün Türk-İş'i ziyaret etti. Demirel, Türk-İş'in giriştiği hareketi, 'demokratik ve uygar' bulduğunu belirterek, hakkıslığının olduğu yerde, hak arama yollarını kullanılması gerektiğini dile getirdi. Hak alınmadığı süreçte sosyal patlamaların kaçınılmaz olacağını ifade eden Demirel, ülkeyi yönetenlerin Türk-İş'in önceki gün ortaya koyduğu tavıra çok iyi kulak vermeleri gerektiğini vurguladı. Demirel, 'Bundan sonra olacak bir takım rahatsızlıklardan da bu hareketin manasını kavrayamayanlar sorumlu olur' diye konuştu. Çalışan milyonları aç bırakarak bir yere varılmayacağına dikkati çeken DYP lideri, 'Türk işçisinin bu hareketine herkesin destek olacağına inanıyoruz,' dedi."

"SHP Genel Sekreteri

Sayın Hikmet Çetin

(Günaydın, 22 Aralık 1990):

"SHP Genel Sekreteri Hikmet Çetin ile Genel Sekreter Yardımcıları ve Gölge Çalışma Bakanları TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek, Genel Başkan Yılmaz'a 3 Ocak'ta yapılacak genel eylemi parti olarak desteklediklerini bildirdiler."

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı

Sayın Murat Karayalçın

(Güneş, 22 Aralık 1990):

"Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Murat Karayalçın, A.A. muhabirinin sorusunu cevaplandı-

rırken, bir günlük genel grev kararının demokrasinin yerleşmesi, kökleşmesi açısından çok önemli olduğunu bildirdi. Karayalçın, 'Türk-İş'in aldığı bu kararın işçilerimizin uluslararası sözleşmelerden doğan sendikal hak ve özgürlüklerini tüm boyutlarıyla kullanmaması açısından da büyük önem taşıdığına inanıyor ve destekliyorum.' dedi."

SHP Genel Sekreteri Hikmet Çetin

(Güneş, 27 Aralık 1990):

"Bu kadar yıldan sonra, işçiler, neden böyle bir eyleme ihtiyaç duymuşlardır? Buna eğilinmesi gerekir. 12 Eylül'den bu yana geçen 10 yılda büyük sıkıntılar çeken çalışan kesim, öyle bir noktaya geldi ki; bunu yapma ihtiyacı içine girmiş. Böyle yasadışı ilan etmekle hiçbir sorun çözülmez."

DYP Genel Başkanı

Sayın Süleyman Demirel

(Güneş, 27 Aralık 1990):

"TÜRK-İŞ'in hak ararken kırıp dökmek gibi amacı yoktur. Hükümetin hak arama yollarını tıkaması tepki getirir. Eylemleri yasaklayacağına arkasındaki nedenleri araştırırlar."

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü

(Cumhuriyet, 28 Aralık 1990):

"TÜRK-İŞ, 3 Ocak günü bütün işkollarındaki üyelerini kapsayan genel eylemi uygulamaya geçirmeye karar vermiştir... Ne yazık ki Bakanlar Kurulu, Türkiye'nin de onayladığı insan hakları bildirgesinde yer alan direnme hakkını da gözardı ederek bir suç kılıfı aramaya kalkmış ve olayı yasadışı ilan etmek gâfletinde bulunmuştur. Kendi yasadışı eylemlerini, hukuğa saygısızlığını düşünmeden böyle bir kararı kamuoyuna ilan etmek, gâflet ve delalet içinde olmakla eşanlamlıdır. Türkiye'de başta SHP olmak üzere bütün muhalefetin demokratik güçlerin 3 Ocak 1991'de işçilerin ve çalışanların yanında olacağından hiç kuşku yoktur."

DYP Genel Başkanı Sayın

Süleyman Demirel

(Milliyet, 31 Aralık 1990):

"İşçiyi, haklı davasında destekliyoruz. 3 Ocak, Türkiye'nin gidişatına tepkidir... İşçinin haklı davasını destekliyoruz. Tavsiyede de bulunuyoruz. Kırmayın, dökmeyin, meşruiyetten ayrılmayın, diye. Eğer bu kafi derecede destek değilse, biz de bir türlü destek veriz. Biz, daima alınterinin el emeğinin ve göz nurunun yanında olduk."

SHP Genel Sekreteri Sayın Hikmet Çetin

(Sabah, 2 Ocak 1991):

"Genel Sekreter Hikmet Çetin'in imzasıyla örgüte ve milletvekillerine gönderilen genelgelere, direnişçi, grevci işçilerin her hal ve şart altında desteklenmesi yanında olunması, her türlü maddi manevi desteğin verilmesi istendi."

Shp Genel Başkanı Sayın Erdal

İnönü'nün 2 Ocak 1991 Tarihinde

Açıkladığı Shp Merkez Yürütme Kurulu

Bildirisi (Milliyet, 3 Ocak 1991):

"İşçilerin bu eylemi, demokrasi kuralları için de haklı ve yasalara saygılı da gözardı etmeyen bir eylemdir. Bu olayı yasadışı bir genel grev olarak nitelerek ve suçlamak mümkün değildir."

SHP Genel Başkanı Sayın Erdal İnönü

(Güneş, 3 Ocak 1991):

"En büyük işçi kuruluşlarımız ve bütün işçilerimiz, kamu düzeni ve sağlığını da özenle koruyarak, bir gün işbaşı yapmama kararıyla üretimden gelen gücün önemini iktidara duyurmak istiyorlar. Bu, demokrasi kuralları içinde haklı ve yasalara saygılı da gözardı etmeyen bir eylemdir. Bu olayı yasadışı bir genel grev olarak nitelerek ve suçlamak mümkün değildir."

Dyp Genel Başkanı

Sayın Süleyman Demirel'in

2 Ocak 1991 Tarihinde Yaptığı

Açıklama (Milliyet, 3 Ocak 1991):

"DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel de, 'Kötü idareye karşı olan tepkiye destek veriyoruz,' dedi. Demirel, dün parti genel merkezinde gazetecilerin konuya ilişkin sorusunu yanıtlarken, eylemin genel grev değil, üretimden gelen gücü ortaya koyma olduğunu belirtti ve şunları söyledi: 'Yüzbinleri nasıl cezalandıracağız? Yüz binlerin bu çeşit harekete kalkması, fiili suç bile sayılsa, bu, kanunu işlemez hale getirir. Yöneticiler, yüz binleri cezalandırmayı düşüneneğine, işçiyi bu noktaya getiren nedenleri ortaya koysun, onlara ilgi gösterebilir. Çankaya sakini, Sayın Özal televizyonda dakikalarca övünüyor. Bu boş övünme yerine milyonların sıkıntısına eğilsin. İşçi eylemi, sıkıntı içindeki milyonların tepkisine tercümandır. Bu nedenle, herkes bu olaya sıcak bakıyor, tabii biz de sıcak bakıyoruz."

DYP Genel Başkan Sayın Süleyman

Demirel (Güneş, 3 Ocak 1991):

"Yüzbinleri nasıl cezalandıracağız? Yüzbinlerin bu çeşit harekete kalkması, eğer fiil suç bile sayılsa, kanunu işlemez hale getirir... Halkın infialine, feryadına, tepkisine tercüman olduğu için, onu dile getirdiği için herkes sıcak bakıyor. Biz de sıcak bakıyoruz. Bu kanunların ihlali değil, kötü idareye karşı konulan tepkiye destek vermektedir."

DYP Başkanlık Divanı Açıklaması (Milliyet, 3 Ocak 1991):

"Türkiye sızlanmaktadır. Hak bulunamamıştır. Milyonlar, el emeğinin karşılığını istiyorsa bunun altındaki feryada kulak verilmeli. Bize göre bu bir genel grev değil, hak arayışıdır."

ŞEKER-İŞ SENDİKASI GREV KARARI ALDI

ŞEKER-İŞ Yönetim Kurulu Başkanlar Kurulu'nun da hazır bulunduğu 14 Ağustos 1995 tarihindeki toplantıda Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi'ne bağlı tüm işyerlerinde "GREV KARARI" alındı. Başkanlar Kurulu Toplantısına TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral de katıldı.

Çok sayıda yazılı basın mensubu ve televizyon muhabirinin izlediği Başkanlar Kurulu Toplantısı'nı Şeker-İŞ Genel Başkanı Hikmet Alcan bir konuşmayla açtı. Şeker Sanayi'i işverenleri Sendikası ve ŞEKER-İŞ'in müzakere ekipleri arasında 60 gün süren görüşmelerde tek bir konuda dahi anlaşma sağlanamadığını belirten Alcan: "Görünen o ki, toplu pazarlık sistemi siyasi iktidara kökten tahribe uğratılmıştır." dedi.

KIT'lerin başsansız olmasının ve zarar etmelerinin sorumlusu olarak işçilerin gösterilmek istendiğini, halbuki Şeker Sanayi'ine bakıldığında siyasi iktidarların yanlış politikaları sonucunda bugün şeker ithal etmek zorunda kaldığının açıkça görüldüğünü anlatan Alcan "Pancar üreticisine ödenecek pancar bedeli üreticinin hak ettiği ve gerçekçi bir tarzda belirlenmediği için pancar ekim alanları daralmıştır. Pancar üreticisi başka alanlara yönelmiştir. Bunun sonucunda 28 faal şeker fabrikası olmasına rağmen ülkemiz 450 bin ton şeker ithal etmek zorunda bırakılmıştır. Halbuki bu fabrikaların tam kapasiteyle çalışmaları halinde değil şeker ithal etmek 500-600 bin ton şeker ihraç edilebilecektir." diye konuştu.

Temmuz sonu itibarıyla gerçekleşen yüzde 86.5 oranındaki enflasyona rağmen işçilere önerilen yüzde 5.4 oranındaki ücret zammı teklifinin işçilerle alay etmekten başka bir anlam taşımadığını vurgulayan Alcan, son iki yılda reel işçi ücretlerinin yüzde 50'ye yaklaşan oranlarda değer kaybettiğini anlattı ve işçilerin yüksek ücret zammı değil yalnızca kayıplarının telafi edilmesini istediğini vurguladı.

BAYRAM MERAL : "BİZ EMEĞİMİZİN VE ALİNERİMİZİN KARŞILIĞINI HÜKÜMETTEN ALACAĞIZ"

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral de Şeker-İŞ Başkanlar Kurulu'nda yaptığı konuşmada, alınan bu grev kararında Şeker-İŞ'in hiçbir haisinin bulunmadığını, sorumluluğun tamamen yönetenlerdede olduğunu belirterek, siyasi iktidarın işçilerinin sorunların çözümüne de gösterdiği duyarlılığa ve yaptığı fedakarlıklara rağmen çalışan kesimin lehine bir çalışma yapmadığını aksine kayıpların zengin kesime aktardığını anlattı.

İşçi kesiminin isteğinin zam olmadığını tekrarlayan Meral, "Bizler hükümetin bize verdiği çalışanlar enflasyona ezilmeyeceğiz şeklindeki sözlerini tutmasını, yani 1994 yılındaki kayıplarımızın telafi edilmesini istiyoruz." diye konuştu.

Hak-İş Başkanının "Türk-İŞ Hükümetinin kucağına oturdu" şeklinde basında yer alan açıklamasına da sert tepki gösteren Meral, "Siyasiler tarafın-

dan öksüz çocuklar gibi beslenip büyütüldüğü herkes tarafından bilinen konfederasyonların ve bazı sendikaların Türk-İŞ gibi şerefli bir kuruluşu söz söylemeye hakkı yoktur." diye konuştu.

Türk-İŞ'e bağlı sendikaların kademeli olarak grev kararını aldıklarını söyleyen Meral, hükümetin grev kararları uygulanmadan önce aklını başına toplayarak soruna çözümlü bir yaklaşım göstermesini istedi ve "İşçiler dalga dalga Ankara'ya gelecektir ve 5 Ağustos'ta Kızılay'ın göbeğine kadar gelerek oraya Türk-İŞ'in ismini yazdıran insanların sesini duymayan sayın Başbakan ve Başbakan Yardımcısı'nın biraz daha kulaklarının dibine kadar gideceklerdir ve seslerini duyuracaklardır. Biz emeğimizin ve alınterimizin karşılığını Hükümetten alacağız. Bizi yormadan, fazla olayları sulandırmadan sorunları masa başında çözmeliyiz" dedi.

SABİR ÖZDES:

"HÜKÜMET BASKI YOLUNU SEÇTİ"

TÜRK-İŞ Teşkilatlandırma Sekreteri ve TARIM-İŞ Sendikası Genel Başkanı SABİR ÖZDES, TARIM-İŞ Sendikasının 8 Eylül 1995 tarihinde Ankara'da başlatacağı grevlerle ilgili şu açıklamayı yaptı:

"Tamm-İŞ Sendikası, hükümetin uzlaşmaz tavır karşısında Tamm İşletmeleri Genel Müdürlüğü (Tİ-GEM)'ne bağlı 39, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarı Teşkilatına bağlı 990 işyerinde grev kararı almış, toplam 1029 işyerini kapsayan bu kararı daha önce kamuoyuna duyurmuştu.

Bu duyurusundan sonra sendikamız iki işletmede uygulanacağı grevi 8 Eylül 1995 tarihinde Ankara'da başlatmaya karar vermiş ve Türkiye Genelinde 79 il ve 800'ü aşkın ilçeye yayılmış işyerlerinde çalışan üyelerini bu amaçla Başkent'e çağırmıştır.

Hükümetin duyursuz ve uzlaşmaz tavrı karşısında üretimden gelen gücünü kullanmak zorunda kalan tarım işçisinin, bu kez de meşru grev hakkını kullanması engellenilmek istenmektedir.

Olağanüstü Hal Uygulaması bulunan il valilikleri, söz konusu iller ve ilçeleri dahilindeki işyerlerinde Tamm-İŞ Sendikası'nın başlatacağı grevleri ertelemiş bulunmaktadır.

Olağanüstü Hal Uygulaması bulunan il ve ilçelerdeki bu doğrudan yasaklama bir yana, geri kalan illerdeki üyelerimiz de dolaylı baskılara maruz kalmaktadırlar.

Öte yandan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü, Bakanlığa bağlı Araştırma Enstitüsü Müdürlüklerine bir genelge göndererek çalışan işçi sayısı bakımından en büyük 42 işyerinin grev yapılamayacak işyerleri kapsamında olduğunu bildirmiş, böylelikle işçimizin yasalara güvence altına alınmış hakkını, idari bir tasarrufla ortadan kaldırma gayretkeşliği içine girmiştir.

Bu gayretkeşliğin asıl üzüntü veren yönü ise, Personel Genel Müdürlüğü'nün genelgesine esas olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan tam 3 yıl önce, 13.7.1992 tarihinde almış olduğu bir mütalacı; kullanmakta hiçbir sakınca görmemiş olmasıdır.

Bu hükümet sermayeye yaranmak için çalışanı ezme yolunu seçmiştir.

Çalışanı ezme için hür sendikacılığı ortadan kaldırma yolunu seçmiştir.

Kısacası bu hükümet baskı yolunu seçmiştir.

Öylelikle de doğru değil yanlış yola girmiştir.

Bu hükümet ya işçinin demokratik hak ve özgürlüklerine saygılı olacak ya da gidecektir.

TÜRK-İŞ KAMU KOORDİNASYON KURULU

KARARLARI

- 1) TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu ve TÜRK-İŞ'e bağlı Sendikaların Şube Başkanları Sayın Cumhurbaşkanı'na ziyaret ederek, sorunları ve taleplerimizi arz edecektir.
- 2) 8 Eylül 1995: Tamm-İŞ Sendikamızın Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Merkez ve Tarı Teşkilatı ile Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü grevleri tüm yurtta ve Ankara'ya gelecek binlerce Tamm-İŞ üyesi ile Ankara'da başlatılacak, Başkanlar Kurulumuz grevin başlatılmasına katılacaktır.
- 3) 9 Eylül 1995 : TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, Tamm-İŞ'in grevci üyeleri ve Sendikalarımızın Ankara'daki üyeleri topluca CHP Kurultayı'na ziyaret edecek, CHP'nin Hükümetten ayrılmaması talebini iletecektir.
- 4) TÜRK-İŞ bünyesinde bir grev fonu oluşturulacak ve kamu kesiminde toplu sözleşme görüşmeleri süren tüm Sendikalarımız, üye sayıları ile bağlantılı olarak, bu fona katkıda bulunacaktır.
- 5) Bugüne kadar grev kararı almış ve ayrıca önümüzdeki günlerde grev kararı alacak Sendikalarımız, 20 Eylül 1995 günü için grev uygulama kararları alacaklar ve 20 Eylül 1995 günü grev uygulamasına geçeceklerdir.
- 6) Grev yasağı kapsamında olan işyerlerimizden herhangi birinin toplu iş sözleşmesinin Yüksek Hakem Kurulu'nda görüşülmeye başlanması durumunda, grev yasağı kapsamındaki işyerlerinde çalışan üyelerimizin toplu iş sözleşmelerinin Yüksek Hakem Kurulu'nda ele alınması 20 Eylül 1995 tarihinden sonra ya kalırsa, bu işyerlerindeki üyelerimiz, grev giden işçilerle dayanışma içinde olmak amacıyla, 20 Eylül 1995 günü üretimden gelen güçlerini, bir gün işe gitme biçiminde kullanacaktır.

— İŞÇİYE ASGARİ ÜCRET DARBESİ! —

11 Ağustos 1995 tarih ve 22371 sayılı Resmi Gazetede, 1 Eylül 1995 tarihinde yürürlüğe girecek olan Asgari Ücret ile ilgili 10.8.1995 tarih ve 1995/1 ve 2 sayılı Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararları yayınlanmış bulunmaktadır.

Yayınlanan Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararlarında; son toplantıya TÜRK-İŞ temsilcilerinin katılmadığı belirtilerek, millî seviyede tek asgari ücretin tespitine ve 16 yaşından büyük işçilerin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretlerinin 282.000.-TL. aylık 8.460.000.TL. olarak, 16 yaşını doldurmamış işçilerin ise günlük 236.250.-TL., aylık 7.087.500.-TL. olarak tespitine toplantıya katılanların oybirliğiyle karar verildiği yer almaktadır.

Yine aynı kararda Asgari Ücret tespitinde uyulması gereken ilkelerden ilk ikisi aynen şu şekildedir:

“1- Asgari Ücret pazarlık ücreti değildir. İşçinin geçimini sağlayacak, yasa ve yönetmeliklere uygun, bilimsel, objektif yöntemler ve güvenilir verilerle tespit edilen taban ücretidir.

2- Asgari Ücret, uzun dönemde ekonomik ve sosyal koşullarının iyileşmesine yardımcı, hakça gelir dağılımını sağlayıcı olmalıdır.”

1 Eylül 1995'te yürürlüğe girecek Asgari Ücret ile ilgili kararın tespit yöntemi bölümünde ise; Haziran 1995 fiyatlarının kullanıldığı, tespit için de aylık olarak derlenen perakende fiyatlarının esas alındığı da ayrıca belirtilmektedir.

Öte yandan Asgari Ücret Yönetmeliğinde; “İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücret” şek-

linde Asgari Ücretin tanımı yapılmaktadır.

İşçilerin ve ailelerinin, ihtiyaçlarını karşılayacak gelir ve yaşama standartının en az düzeyini belirleyen Asgari Ücret yukarıda özetle belirtilen tespitteki uyulması gereken ilkeler ve tespit yönteminden özellikle son iki tespit döneminde uzaklaşılması nedeniyle objektiflik ölçüsünü tamamen yitirmiştir. İlkeler büyük ölçüde uyulmadığı son iki tespitte iyice açığa çıkmıştır.

1994 YILI ASGARİ ÜCRETİ PAZARLIK KONUSU OLMUŞ VE EKSİK İLAN EDİLMİŞTİR

1994 yılında Asgari Ücret 4.488.326.-lira olarak hesaplanmış ve fakat, ekonomik ve sosyal durumun gözönünde tutulduğu belirtilerek-İşçi kesimi karara katılmamışlardır-düzenleme yapılmış ve 4.173.750.-lira olarak ilan edilmiştir. Böylece işçilerin aylık 314.576.-lirasına el konulmuştur. Diğer bir ifadeyle, devletin resmi hesaplamalarına göre asgari ücretin %79.7 oranında artması gerekirken, Hükümet ve işveren temsilcileri bu oranı %67.1'e düşürmüştür.

İŞÇİLERİN EKONOMİK VE SOSYAL KOŞULLARI İYİLEŞMEMİŞTİR

Asgari ücretin tespit edildiği tarihte fiyat artışı %115.8 oranında iken, Asgari Ücret artışı %67.1 oranında olmuştur. Devlet Planlama Teşkilatının verilerine göre, 1994 yılı itibariyle Asgari Ücret %23.3 oranında gerilemiştir.

Kaldı ki, tespit edilen Asgari Ücret tutarı, tespit tarihindeki fiyatlar esas alınarak hesaplanmakta ve fakat geçen her ay meydana gelen fiyat artışları nedeniyle tesbit tarihindeki tutar aşınmaktadır. Örneğin tespit edildiği tarih itibariyle 100 olan tutarın, Asgari Ücretin yürürlükte olduğu tüm aylar itibariyle korunması gerekirken bu oran sürekli düşmektedir.

Bu sonuçlarla Asgari Ücretin hakça gelir dağılımını sağladığını söylemek mümkün değildir. Zaten gelir dağılımı üzerinde yapılan bilimsel bir çalışmanın sonuçlarına göre; ülke içinde yaratılan milli gelirden çalışanların aldığı pay 1993 yılında %32.8 oranında iken uygulanan ekonomik politikalar sonucu 1994 yılında %25.1'e düşmüştür.

1995 YILI KOMİSYON ÇALIŞMALARI

Bilindiği gibi Asgari Ücretin yeniden belirlenme çalışmaları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çağırısı üzerine 2 Mayıs 1995 günü başlamıştır. Bu toplantıda Hükümet, işçi ve işveren kesimi temsilcileri Asgari Ücret ile ilgili görüş ve önerilerini açıklamışlardır.

Hükümet adına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yaptığı açış konuşmasında "Ülkemizde yaşanan ekonomik ve sosyal gelişmeler, Asgari Ücretin yeniden belirlenmesini gerekli kıldığını belirtmiş" ve "Asgari Ücretin aşınması yüzünden yeni asgari ücretlerin mümkünse geçen yıla göre daha erken yürürlüğe girmesinin yerinde ve yararlı olacağını" vurgulamıştır.

İşveren kesimi adına yapılan konuşmada; ülkede başlatılan istikrar programı hedeflerini gerçekleştirme arayışı içinde bulunduğu, bunun yanı sıra güvenlik harcamasının ulaştığı boyut ile ülkemizin içinde bulunduğu güç koşullar nedeniyle yeni Asgari Ücretin tespitinde önemli sıkıntılar yaşanacağı belirtilmiş ve 1 Eylül'den önceki bir yürürlük uygulamasının mümkün olamayacağı ifade edilmiştir.

İşçi kesiminin görüşlerini açıklayan TÜRK-İŞ Genel Başkanı, geçtiğimiz yıl yaşanan olumsuzlukların bu yıl yaşanmamasını ve gerçekçi, pazarlık konusu yapılmayan bir Asgari Ücretin biran önce yürürlüğe girmesi gerektiğini ifade etmiş ve TÜRK-İŞ olarak gerçekçi asgari ücret belirlenebilmesi için dikkate alınması gereken ilkeleri ortaya koymuştur.

Komisyonun 27 Haziran 1995 günü yapılan dördüncü toplantısında; daha önceki toplantıda Komisyona bilgi vermesi kararlaştırılan Hazine ve Devlet Planlama Teşkilatı temsilcileri konu ile ilgili Komisyon üyelerine bilgi vermiştir. Hazine Temsilcisinin "5 Nisan Kararları" sonrası alınan tedbirler sonucu ülke ekonomisinde

olumlu gelişmeler olduğunu çeşitli verilerle açıkladığı; DPT Temsilcisinin 7.B.Y.K.P. ve 5 Nisan Kararları çerçevesinde olayı değerlendirdiği ve ileriye yönelik projeksiyonlar konusunda Kurumun görüşlerini açıkladığı bilinmektedir.

Aynı toplantıda, Devlet İstatistik Enstitüsü temsilcisi gerekli hesapları yapabilmek için süre talebinde bulunması üzerine bir sonraki toplantı için 14 Temmuz 1995 gününün kararlaştırıldığı duyurulmuştur.

Komisyonun beşinci toplantısı 14 Temmuz 1995 günü yapılmış ve fakat DİE Temsilcisi hesaplamaların sona ermediğini belirterek ek süre talebinde bulunmuştur.

Bunun üzerine Komisyon 20 Temmuz 1995 günü toplanmıştır. Toplantıda DİE Temsilcisinin hesaplamalara ilişkin açıklamaları dinlenmiştir. Yapılan hesaplama sonucuna göre, bir işçinin bir aylık toplam harcaması tutarı 8.451.527.-TL'dir. Konunun bir sonraki toplantıda görüşülmesini isteyen işveren kesimi, toplantı tarihinin de 26.7.1995 olmasını önermiş ve isteğinin reddedilmesi sonucu toplantıyı terk etmişlerdir.

Komisyonun 22.7.1995 ve 24.7.1995 günleri yapılması kararlaştırılan yedinci ve sekizinci toplantıları, işveren kesimi temsilcileri ile DPT temsilcisinin gelmemeleri nedeniyle "toplantı yeter sayısı" sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.

Komisyonun dokuzuncu toplantısı 26 Temmuz 1995 günü yapılmış ve işveren kesimi toplantının başında, Komisyon çalışmalarının 3.8.1995 gününe ertelenmesini istemiştir. İşçi kesimi, belirlemenin yapıldığını ve hemen karara varılabileceğini, asıl amacın yürürlük süresini 1 Eylül'e ertelemek olduğu görüşünü savunmuştur. DPT ve Hazine Müsteşarlığı temsilcileri ise, esasında ortaya çıkan tutarın da yüksek olduğundan bahisle işveren kesimi doğrultusunda görüş belirtmişlerdir. Yapılan oylama sonucu Komisyonun 3.8.1995 günü toplanması işveren ile DPT, Hazine ve

DİE temsilcilerinin oylarıyla kararlaştırılmıştır.

Komisyonun 3.8.1995 günü yapılan onuncu toplantısına işçi kesimi temsilcileri yürürlük süresinin 1 Eylül 1995'e sarkması nedeniyle katılmamıştır.

Komisyon 10.8.1995 günü yaptığı ve işçi kesiminin katılmadığı onikinci toplantıda Hükümet ve İşveren kesiminin oybirliğiyle 1 Eylül 1995'ten itibaren geçerli olarak belirlenen Asgari Ücreti açıklamıştır.

KONFEDERASYONUMUZ TESPİTLERİ

1994 Yılında Olduğu Gibi 1995 Yılında da Asgari Ücret Pazarlık Konusu Olmuş ve Eksik İlan Edilmiştir.

1995 yılında asgari ücret 8.460.000.-lira olarak Haziran ayı fiyatları kullanılarak tespit edilmiş, ancak 1 Eylül'den itibaren yürürlüğe girmesi kararlaştırılmıştır. İşçi kesiminin katılmadığı bu karar Hükümet ve İşveren kesimi tarafından oybirliğiyle alınmıştır.

Oysa geçtiğimiz iki yıl dikkate alındığında 1993 Temmuz ve Ağustos aylarında Tüketici Fiyatları artışı sırasıyla yüzde 4.9 ve yüzde 2.7 olmuştur. 1994 yılında ise sırasıyla artışlar yüzde 1.7 ve yüzde 2.0'dır. Bu gerçekler geçmiş tespit döneminde dikkate alınmasına karşın bu kez dikkate alınmamıştır. Son iki yıldaki Temmuz ve Ağustos fiyat artış ortalamalarının dikkate alınması durumunda tespit edilmesi gereken asgari ücret 8.939.958.- liradır.

Böylece bu tespit şekliyle dahi asgari ücret 479.958.-lira eksik ilan edilmiştir. Kaldı ki, Eylül ayından itibaren gerçekleşecek fiyat artışları şimdiden yetersiz olan asgari ücreti iyice aşandıracaktır.

ASGARİ ÜCRETİN YÜRÜRLÜK SÜRESİ

1 AĞUSTOS OLMALIDIR

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, son altı yıldır Mayıs ayı içinde toplan-

tiya çağırılmakta ve çalışmalarını Temmuz ayı içinde sonuçlandırarak belirlenen asgari ücretin 1 Ağustos'tan itibaren yürürlüğe girmesini sağlamaktadır. Ancak geçtiğimiz yıl asgari ücret, işverenlerin önerisi doğrultusunda ve alışagelen uygulamanın dışında 1 Eylül 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Böylece, toplu pazarlık masasında çözülmesi gereken işveren talebi, Komisyondaki oy çoğunluğu ile uygulama imkanı bulmuştur. Bunun bir sonucu olarak, toplu iş sözleşme yürürlük tarihleri 1 Eylül olan yüzbinlerce sendikalı işçi ile toplu sözleşmeden yararlanamayan milyonlarca sendikasıız işçi mağdur edilmiştir.

1995 yılı asgari ücret çalışmaları ile ilgili olarak "Komisyonunun çalışmalarına ve kararma bağlı bulunmakla birlikte, asgari ücretin aşınması yüzünden, yeni asgari ücretlerin mümkünse geçen yıla göre daha erken yürürlüğe girmesinin yerinde ve yararlı olacağı" görüşü, siyasal iktidarın iradesi olarak Komisyonun ilk toplantısında açıklanmıştır.

Ancak bu yıl da yürürlük süresi, işveren ve siyasal iktidarın tutumu nedeniyle yine Eylül aya sarkmıştır.

ASGARI ÜCRETİN MEMUR MAAŞLARIYLA BAĞLANTISI ORTADAN KALKMIŞTIR

1994 yılı tespitinde asgari ücretin düşük belirlenme gerekçelerinden birisi de, asgari ücretin kamu kesimi ücret hiyerarşisi üzerindeki etkisi olmuştur. Bilimsel yöntemler kullanılarak yapılan hesaplama sonucu bulunan asgari ücret tutarının altında kalan kamu çalışanlarına "tazminat" ödenmesini gerektiren düzenleme gerekçe yapılarak asgari ücretin daha düşük düzeyde belirlenmesini savunmak ve kabul etmek mümkün değildir.

Kaldı ki; 9 Mart 1995 günü yapılan düzenleme ile, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 146. maddesinin 4. fıkrası değiştirilmiştir. Komis-

yona bilgi veren Devlet Personel Dairesi yetkilisinin de belirttiği üzere, Asgari Ücrette yapılacak %115 oranındaki artış bile, devlet memuru için tazminat ödenmesini gerektirmemektedir.

Asgari Ücret belirlenirken en düşük memur aylığının net 7.442.000.- lira olduğu gözönünde tutulmalıdır.

ASGARI ÜCRET NET OLARAK HESAPLANMAKTA VE FAKAT BRÜT OLARAK ÖDEME YAPILMAKTADIR

Asgari ücret belirlemesi yapılırken perakende fiyatlar kullanılmaktadır. Asgari ücretin tespitinde, bütün illerde besin içi ve besin dışı harcamaları kapsayan ihtiyaçlar için yeterli bir satın alma gücü sağlanması amaçlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle tüketim harcamaları net olarak tespit edilmektedir.

Ancak daha sonra tespit edilen asgari ücretten %35'lere varan oranlarda kesinti yapılmaktadır. Böylece, bilimsel yöntemler kullanılarak yapılan hesaplama sonucu bulunan ve bir işçinin sağlıklı ve dengeli bir hayat sürmesi için yapması zorunlu asgari harcama tutarı işçinin eline geçmemektedir. Diğer bir ifadeyle yapılan kesintiler nedeniyle asgari ücret eksik ödenmektedir.

Siyasal iktidar, 11.7.1992 gün ve 3824 sayılı Yasa ile asgari ücretin vergi dışı bırakılması konusunda yetki almıştır: Hükümet bu yetki ve sosyal kesimler arasında bu konuda oluşan ortak temenni kararı doğrultusunda düzenlemeyi yapmalıdır.

ASGARI ÜCRET ARTIŞI BÜTÇE ÜZERİNDE OLUMLU ETKİDE BULUNACAKTIR

Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında faaliyet gösteren ve bildirge alınan işyerlerinde sigortalı olarak 1994 yılında çalışan 4.150.000 işçiden 1.452.000 için asgari ücret üzerinden prim ve dolayısıyla vergi öde-

mesi yapılmıştır. 1993 yılı itibariyle bu rakamlar, 3.979.000 ve 1.391.000'dir.

Asgari ücret artışına paralel olarak daha fazla vergi ve sigorta primi toplanması söz konusu olacaktır.

Görüldüğü gibi Asgari ücret tespit çalışmalarında uyulması gereken ilkeler olarak belirlenen ve çalışmaların bu doğrultuda yürütüldüğü ileri sürülen Asgari Ücretin pazarlık ücreti olmadığı, bilimsel objektif yöntemler ve güvenilir verilerle tespit edilen taban ücret olduğu, uzun dönemde ekonomik ve sosyal koşulların iyileşmesine yardımcı, hakça gelir dağılımını sağlayıcı olması şeklindeki kriterlerin gerçekleştirildiğini kabul etmek mümkün değildir.

Ülkenin içinde bulunduğu sorunları bir bütün olarak gören ve çözüm önerileri geliştiren TÜRK-İŞ, sadece sendikalı işçilerin değil, yaşamını aldığı ücretle sürdüren tüm çalışanların da temsilcisidir. Etkin bir sosyal politika aracı olarak çalışanların düşük ücretlere karşı korunması ve çağdaş bir toplum içinde yaşayan işçinin, ailesiyle birlikte olağan ihtiyaçlarını karşılayan düzeyde belirlenmesi yönüyle asgari ücret büyük önem taşımaktadır.

Gerçekçi bir asgari ücretin belirlenebilmesi açısından TÜRK-İŞ:

* Asgari ücretin ulusal düzeyde ve sanayi-tarım ayırımı yapılmadan belirlenmesi uygulamasının sürdürülmesini;

* Asgari Ücret belirlenirken işçinin ailesiyle birlikte dikkate alınmasını;

* Belirlenen tutarın işçinin eline net geçecek biçimde düzenlemesini;

* İşçinin satın alma gücünün ileriye doğru korunabilmesi için gerekli iyileştirmenin yapılmasını;

* Belirlenen asgari ücretin adil gelir dağılımını sağlamaya yönelik olmasını; savunmuş ve bu doğrultuda çalışmalarını sürdürmüştür.

"BU GÜCÜN KARŞISINDA KİMSE DURAMAZ."

Hafta sonunu Zonguldak'ta geçiren Türk-İş Genel Sekreteri Şemsi Denizer, 5 Ağustos "Emeğe Saygı" mitingi ve 8 Ağustos "Üretimden gelen gücün kullanılması" eylemlerini değerlendirdi. Denizer, mahalli basın temsilcileri ile yaptığı sohbette gazetecilerin çeşitli sorularını da yanıtladı.

Asgari ücret konusunda koalisyonun bir kanadını işveren tarafında yer almakla eleştiren Denizer, demokrasilerde devletin bir denge unsuru olması gerektiğini hatırlatarak, göz göze göre devletin kayba uğratıldığını ifade etti. Denizer özetle şunları söyledi;

"Türk-İş Başkanlar Kurulu sözleşmelerin görüşmelerle çözümlenmesinden yanadır. Hükümetin olumlu yaklaşımlarda bulunmaması nedeniyle haklarımızı eylemlerle almaya çalışıyoruz. 5 Ağustos günü Ankara'da 250 bin işçi Kızılay Meydanı'nda toplanarak meselesine ne kadar sahip çıktığını ortaya koymuştur. İşçi meselesine son derece duyarlıdır ve haklarından taviz vermeyeceğinin mesajını vermiştir. Bu yaşananlardan sonra da hükümet insanları birbirine düşürerek, böl, parçala, yönet politikasıyla hareket ederse Türk-İş Başkanlar Kurulu daha sert kararlar al-

Şemsi DENİZER
Türk-İş Genel Sekreteri

mak üzere olağanüstü toplanmaya çağrılacaktır.

Eylemlerimiz planladığı gibi büyük bir başarı ile uygulanmıştır. Bu gücün karşısında kimse duramaz. Haklarımızı mutlaka alacağız.

Temmuz ayında mutfak giderleri 10 milyon lirayı aşmıştır. Mutfak giderleri dört kişilik bir ailenin toplam har-

camalarının yüzde 40'ıdır. Yani ortalama bir hesaplama asgari ücretin 15 milyon lira olması gerekiyor. Bunun altındaki ücret sefalet ücretidir. Bir önemli konu da uygulamanın 1 Ağustos yerine 1 Eylül'de başlamasıdır. Bunu koalisyonun bir kanadı ile işveren kesimi yapmıştır. Bu uygulamadan devletin 5 trilyon vergi, 3.5 trilyon lira SSK prim kaybı olacaktır. Demokrasilerde devletin çalışan ile çalıştıran arasında bir denge unsuru olması gerekir."

Konuşmasında Hükümeti uyaran TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer, İşçi sınıfının eylemlerine devam edeceğini, bunun da halkımıza verilen sözlerin yerine getirilene kadar süreceğini söyledi.

Denizer, "Hükümet IMF'ye değil, halkımıza verilen sözleri yerine getirmelidir. Bu avuç sermayenin çıkarları doğrultusunda politika izlemeyi, çalışanlar arasında huzumet yaratmayı, kendi işçisiyle alay edercesine sendikalara % 5,4 zam öneren bir siyasi iktidarın halkımıza vereceği hiçbir şey yoktur.

Onları bir kez daha uyarıyoruz. Halka verdikleri sözleri yerine getirsinler ve yanlışlıklardan biran önce vazgeçsinler."

Hükümet bu uyarılara kulak tıkar ve insanları birbirine düşürerek yönetme politikası güderse Başkanlar Kurulumuz toplanacak ve daha sert kararlar alacaktır.

"HAKLARIMIZI KORUMADA KARARLIYIZ"

İşçi hareketinin örgütlü mücadelesi, bu gidişe "dur" deme mücadelesidir. Mücalemiz, bu niteliği ile, yalnızca kamu işçileri için değil, bütün kamu çalışanları, özel sektör işçileri, emeklilere ve işsizler için önem taşımaktadır. TÜRK-İŞ, yalnızca üyelerinin değil, tüm halkın güvencesidir.

Enver TOÇOĞLU

Türk-İş Genel Mali Sekreteri

DYP-CHP Koalisyon Hükümeti, 1995 kamu kesimi toplu iş sözleşmesi görüşmelerindeki uzlaşmaz tutumundan henüz vazgeçmedi. Şu ana kadar TÜRK-İŞ'e resmen iletilen teklif, kamuda hiç bir yan ödemeyi etkilememek koşuluyla ortalama ücrete yıllık %5,4 oranında bir zam yapılmasını öngörüyor.

11 Temmuz gününden bu yana, Hükümet teklifinin TÜRK-İŞ önünde yakılması ile başlayan, Hükümet ortağı siyasi partilerin yoğun bir biçimde protesto edilmesiyle devam eden ve 5 Ağustos "Emeğe Saygı" Yürüyüş ve Mitingi ve 8 Ağustos genel eylemi ile gelişen mücadele, yeni bir aşamaya girmiş bulunuyor.

TÜRK-İŞ Kamu Koordinasyon Kurulu'nun 29 Ağustos günü aldığı karar, işçi hareketinin bu mücadeleden galip çıkacağına göstergesidir. Eğer Hükümet TÜRK-İŞ taleplerini dikkate alan yeni bir teklif getirmezse, kamu kesiminde grev kararını almış ve alacak olan bütün sendikalar 20 Eylül 1995 günü topluca greve çıkacaktır. 12 Eylül askeri darbesinin ürünü olan grev yasakları kapsamındaki işçiler ise, bu tarihten önce sözleşmelerin Yüksek Hakem Kurulu'na gönderilmesi halinde hemen iş bırakma eylemi yapacak; sözleşmeler Yüksek Hakem Kurulu'na gönderilmezse, 20 Eylül günü, grevcileri bir gün iş bırakarak destekleyecektir.

1991 genel seçimleri öncesinde bizzat TÜRK-İŞ'te yapılan toplantılarda bize önemli sözler veren ve bu sözlerin önemli bir bölümünü Hükümet Programlarında yineleyen Hükümet ortakları, işçi hareketinin taleple-

rine kulak vermek zorundadır.

Siyasi iktidar, 5 Nisan istikrar programının açıklandığı günden beri ekonomik bunalımın bedelini ücret ve maaş geliriyle geçinen kesimlere ödetmiş ve sermayenin çıkarlarını gözetmiştir. Bu politika değişmediği sürece, işçi hareketinin Hükümet ve mücadelesi devam edecektir.

TÜRK-İŞ'in mücadele hedefi yalnızca kamu kesiminde enflasyondan kaynaklanan kayıpları giderecek bir ücret zammı almaktan ibaret değildir. TÜRK-İŞ, Anayasa ve yasaların demokratikleştirilmesi, sendikal hakların kısıtlı olan kamu çalışanlarının haklarının tanınması, emekli aylıklarının insanca yaşamaya yetecek düzeye yükseltilmesi, işten atılmaların ve işyeri kapatmaların durdurulması için de mücadele vermektedir.

Bugün sermaye ve servet sahiplerinden yeterince vergi almayan ve kayıtdışı ekonominin giderek büyümesine göz yuman devlet, açıklarını kamu çalışanlarına daha az ücret verecek ve kamu işletmelerini satarak kapatma çabası içindedir. Dünya Bankası ve IMF'ye verilen sözler, bu ülkenin çalışan insanlarına verilen sözlerden daha önemli sayılmaktadır.

İşçi hareketinin örgütlü mücadelesi, bu gidişe "dur" deme mücadelesidir. Mücalemiz, bu niteliği ile, yalnızca kamu işçileri için değil, bütün kamu çalışanları, özel sektör işçileri, emeklilere ve işsizler için önem taşımaktadır. TÜRK-İŞ, yalnızca üyelerinin değil, tüm halkın güvencesidir.

Sorunlar, birlik ve beraberlik içinde mutlaka çözülecektir.

"TÜKETİCİNİN KORUNMASI KANUNU'NUN UYGULANMASI KONUSUNDA TÜRK-İŞ ÜZERİNE DÜŞEN GÖREVİ YERİNE GETİRMeye HAZIRDIR. HALKIMIZ HER KONUDA OLDUĞU GİBİ TÜKETİCİNİN KORUNMASI KONUSUNDA DA TÜRK-İŞ'E GÜVENMEKTEDİR."

*Sabri ÖZDEŞ
Türk-İş Genel Teşkilatlandırma
Sekreteri*

nan kararlar ile Çanakkale'de 18 Mart 1995 günü yapılan Türk-İş Başkanlar Kurulunda oybirliği ile varılan kararlar doğrultusunda tüketimden gelen gücümüzün örgütlenmesinin yönüne yönelik çalışmalar devam ettirilmektedir. Bu amaçla, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un bize tanıdığı imkanlar çerçevesinde, Türk-İş Bölge Temsilcilikleri öncülüğünde sendika şube başkanlarımız ile birlikte hareket edilerek kurulan Tüketici Derneklerimizin büyük bir bölümü yasal olarak faaliyete geçmiştir. Derneklerimiz, kendi faaliyet alanları içinde örgütlenme çalışmalarını sürdürmektedirler. Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un 21. maddesi gereğince oluşturulacak olan Tüketici Konseyinde tüketicinin korunması konusu ile ilgili kuruluşlardan gelen temsilcilerin yanı sıra, tüketici derneklerinden, vakıflarından gelen temsilciler ile tüketim kooperatiflerinin üst örgütlerinin temsilcileri ile Türk-İş'i temsilen katılan üç üye de görev yapacaktır. Kanunun 22. maddesi gereğince il ve ilçelerde tüketici sorunlarının çözümü konusunda oluşturulacak olan Tüketici Sorunları Hakem Heyetlerinde de tüketici örgütü olarak, derneklerimiz ile sendikalarımız öncülüğünde kurulan tüketim kooperatiflerinden gelen temsilciler görev yapacaklar ve mahallin tüketici sorunlarının çözümünü konusunda yardımcı olacaklardır."

Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş, Türk-İş Bölge Temsilciliklerinde, sendika şube başkanlarımızın da katılım ve destekleri ile kurulan Tüketici Derneklerinin kuruluşunun illerde büyük bir memnuniyetle karşılandığını belirterek sözlerine devamla şunları söyledi:

Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun gereğince oluşturulacak olan Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri ve Tüketici Konseyi'nin çalışmalarına ilişkin yönetmeliklerin yayınlanmasından sonra, il ve ilçelerde kurulacak olan Tüketici Sorunları Hakem Heyetlerinde, Türk-İş öncülüğünde kurulan Tüketici Derneklerinin ve tüketim kooperatiflerinin yer alması için örgütlenme çalışmalarının tamamlandığını belirtti.

Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un 21. ve 22. maddeleri gereğince oluşturulacak olan Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri ile Tüketici Konseyi'nin kuruluş ve çalışma şekillerini içeren yönetmelikler 15 Ağustos 1995 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Türk-İş'in görüş ve önerileri doğrultusunda yönetmeliklerde olumlu değişikliklerin yapıldığını açıklayan Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş, tüketimin örgütlenmesi ve tüketimden gelen gücün kullanımına yönelik çalışmalarının yoğun bir şekilde devam ettiğini açıklayarak şunları söyledi:

"Türk-İş'in geçen Genel Kurulunda alı-

"Öncelikle şunu iyi biliyoruz. Halkımız Türk-İş'e her konuda olduğu gibi tüketicinin korunması konusunda da güvenmektedir. Eskişehir'de 1986 yılında kurulan Türk-İş Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosu'na yapılan başvurular ve alınan sonuçlar ile büro-nun faaliyetlerinin, Eskişehir'de beğeni ile karşılanması bunun en açık delilidir. Şimdi en büyük üretici güç olmamızın yanı sıra, en büyük tüketici kitleyi de temsil eden bir güç olarak, halkımızın tüketici olarak korunması ile ilgili kanun, yönetmelik gibi mevzuatın hazırlanması konularında faaliyet gösterecek olan Tüketici Konseyi'nde Türk-İş, üç üye ile temsil edilecektir. Biz tüketiciyi öncelikle bir insan olarak ele alıp, tüketicinin korunmasını da insanın korunması olarak düşünmekteyiz. Bugün tüketicinin bilgisi olmadığı için şikayetçi olmadığı, ancak tüketicinin sağlığını yakından etkileyen çok önemli konular halen çözüme kavuşturulmamıştır. Başta Gıda Yasası olmak üzere, Tarım Zehirleri, Büyütme Hormonları, gıdalarda kullanılan ve birçok Avrupa ülkesinde kullanımı yasaklanan gıda katkı maddeleri konusunda tüketicimiz gerçekten korunmaya muhtaçtır. Halkın tek besin kaynağı durumuna gelen ekmek konusunda bile bir çok oyun oynanmaktadır. İşte en üst seviyedeki bu kurula, tüketicinin bu sorunlarını dile getirecek ve çözümler üretilmesi konusunda ısrarlı davranacağız. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 8 Mart 1995 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmasının hemen ardından, bu kanunun uygulanması ile aşırı kârlarının ortadan kalkacağını ve tüketiciyi eskiden olduğu gibi kandırmaya devam etmek isteyen bazı çevrelerin, Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunu işlemeze hale getirme ve bazı maddelerinin değiştirilmesine yönelik çabalarını kamuoyunun da desteğini alarak durdurmayı başardık. Bundan böyle en büyük örgütlü tüketici gücünün temsilcisi olarak, gerek bölgelerde gerekse Milli Seviyede tüketicinin korunması konusundaki çalışmalarımıza devam edeceğiz. Bu konuda Tüketim Kooperatifleri Merkez Birliği ile ortaklaşa bir örgütlenme planı halen yürürlüktedir. Tüketicinin Korunması konusunda kooperatif camia ile sendikal camia işbirliğine yönelmişlerdir. Tüketici Konseyinde yer alan diğer sivil toplum örgütleri ile ortaklaşa hareket edilerek, tüketicinin korunması konusunda ülkemizde tüketici mevzuatının gelişimi konusunda çalışmalar yapılacaktır."

HUKUK BÜLTENİ

18

BELİRLİ SÜRELİ HİZMET AKTİNİN, YÜRÜRLÜKTEN ÖNCE FESHEDİLMESİ HALİNDE DE CEZAI ŞART UYGULANIR

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 1990/9303
K. 1990/12364
T. 20.11.1990

ÖZET: İşçi ve işveren haklı bir neden olmadan belirli süreli iş sözleşmesini önleyecek cezai şartı kararlaştırabilirler. Böyle bir sözleşme yapıldıktan sonra ancak yürürlükten önce feshedilmesi durumunda da cezai şart yerine getirilir. Davalının sözleşme başlamadan önce sözleşmeyi feshetmesi ancak cezai şartın miktarında gözönünde tutulur.

DAVA: Taraflar arasındaki cezai şartın ödenmesi davasının ilamda yazılı nedenlerle reddine ilişkin hükmün süresi içinde duruşmalı olarak temyizen incelenmesi davacı avukatınca istenilmesi üzerine; dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: Davacı gazete ile davalı arasında 1.1.1990 ile 1.1.1991 tarihleri arası için 1 yıllık sözleşme yapılmıştır. Bu sözleşmeye göre davalı, davacı gazetede işveren tarafından basılıp yayınlanan mev-kuteler ile ilgili olarak araştırmalar röportajlar yapmayı, haber yazılar ve makaleler yazmayı kabul etmiştir.

Sözleşmenin 6. maddesiyle de, taraflardan herhangi birisi bu sözleşmeyi süresinin sona ereceği 1 Ocak 1991 tarihinden önce herhangi bir haklı neden olmaksızın feshettiği takdirde diğer tarafa 100.000.000 TL. cezai şart ödenmesi öngörülmüştür.

Davalı, sözleşmenin yürürlük süresinin başlangıcından 5 gün önce, 26.12.1989 tarihinde noter aracılığıyla davacıya gönderdiği mektup ile, çalışmakta olduğu gazeteyle bağlılığı nedeniyle ayrılamayacağını bildirmiştir. Davacı, bu dava ile sözleşmedeki cezai şartı istemektedir.

Mahkeme, sözleşmenin icrasına henüz başlanmadığından cezai şart istenemeyeceği görüşüyle isteği reddetmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, tarafların serbest

iradeleriyle bir sözleşme yapılmıştır. Böylece, aralarında hizmet akti kurulmuştur. Bu akit tarafları bağlar. Buna göre, davalının sözleşmenin başlangıç tarihinde işyerinde çalışmaya başlaması gerekmektedir. Bunun yerine getirilmemesi, diğer bir ifade ile aktin icra edilmemesi, akte aykırılık teşkil eder. Bu aykırılığın oluşması için aktin fiilen icrasına başlanması şart değildir. İcrasına başlamadan önce aktin yerine getirilemeyeceğinin bildirilmesi de aynı sonucu doğurur"

Sözleşmenin 6. maddesinin ifadesinden de bu sonuca varmak gerekir. Zira, cezai şart sadece aktin icrasına başladıktan sonra yerine getirilmemesi hali için öngörülmüş olmayıp, icrasına başlanmadan önce fesih halini de kapsamaktadır. Böyle olunca, davacı sözleşmeye dayanarak cezai şart isteyebilir. Davalının sözleşmeye başlamadan önce akti feshetmiş olması ancak cezai şart miktarının takdirinde gözönünde tutulabilir.

Bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınmadan hüküm tesisi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda açıklanan nedenle BOZULMASINA, davacı yararına takdir edilen 100.000 lira duruşma avukatlık parasının karşı tarafa yükletilmesine ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde iadesine, 20.11.1990 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İŞÇİ ALEYHİNE TEK YANLI CEZAI ŞART İŞÇİYİ BAĞLAMAZ.**YARG. 9. HUKUK DAİRESİ**

E. 1992/8777

K. 1992/2603

T. 17.11.92

ÖZET: İşçi aleyhine tek yanlı olarak cezai şart içeren belirli süreli iş sözleşmesinin cezai şart hükmü, işçiyi bağlamaz. İşçi, sözleşmeyi fes-etme yetkisine sahiptir.

DAVA: Taraflar arasındaki sözleşme gereğince cezai şartın ödetilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda; ilamda yazılı nedenlerle gerçekleşen miktarın faiziyle birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine ilişkin hükmün süresi içinde duruşmalı olarak temyizden incelenmesi davalı avukatınca istenilmesi üzerine dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 17.11.1992 salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmişti. Duruşmaya başlayarak hazır bulunan avukatın sözlü açıklaması dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: Davacı, davalı ile 16.10.1989-16.10.1991 arası için yaptığı belirli süreli sözleşme uyarınca çalışmaya başlamış, 7.8.1990 tarihinden verdiği dilekçe ile de 7.9.1990-tarihinde işyerinden ayrılacağını bildirmiş ve bu tarihte işyerinden ayrılmıştır. Davacı işveren, sözleşmenin 3. maddesinde öngörülen 10.500.000 TL. cezai şartın davalıdan

tahsili için bu davayı açmıştır. Mahkemece istek aynen kabul edilerek hüküm kurulmuştur.

Gerçekten sözleşmenin 3. maddesinde sözleşme tarafı davalının kendi rızası ile işten ayrılması halinde işverene 10.500.000 TL. cezai şart ödeyeceği kararlaştırılmış ise de, işverinin haklı neden olmaksızın hizmet aktini feshetmesi halinde işverinin de cezai şartla sorumlu tutulacağına dair sözleşmede herhangi bir hükme yer verilmemiştir. İşverenin haklı neden olmaksızın hizmet akdini feshinde işverinin sadece İş Kanunu'nun ihbar öneliyle ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Görülüyorki bu haliyle sözleşme tek yanlı olarak işçi aleyhine düzenlenmiştir. Bu nitelikteki bir sözleşmeyi feshetme yetkisine sahiptir. Böyle olunca davalı işçi 3. maddede belirtilen cezai şartı ödemekle yükümlü tutulamayacağından davanın reddine karar vermek gerekirken yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmiş olması

BELİRLİ SÜRELİ HİZMET AKTİNİN, İŞÇİ TARAFINDAN HAKLI NEDENLE FESHEDİLMESİ HALİNDE, İŞÇİ CEZA ÖDEMEZ.**YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ**E. 1986/6357
K. 1986/7837
T. 10.09.1986**ÖZET:** Belirli süreli iş sözleşmesinde cezai şart fesih şartına bağlanmış olmasına karşın, sözleşme işçinin ücretinin zamanında ödenmemesi nedeniyle bozulmuştur. Sözleşme işçi tarafından haklı olarak bozulduğuna göre, işverene herhangi bir ceza ödemeyecek fakat işverenden de ceza isteğinde bulunamayacaktır.

DAVA: Davacı, kıdem tazminatı, ücret zammı ve sözleşmeden doğan cezai şart alacağının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır. Hüküm, süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR:

1- Yapılan soruşturmaya, toplanan delillere kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Davacının istekleri arasında yer alan cezai şart ödemesi ferdi sözleşmenin 5' inci maddesinde fesih şartına bağlanmış ve işveren süresinden evvel sözleşmeyi haksız feshettiğinde 400.000 liralık cezayı işçiye, işçi süresinden önce haklı neden olmaksızın feshettiğinde aynı miktar cezayı işverene herhangi bir iht-

ra lüzum kalmaksızın ödemeyecektir. Davada somutlaşan olayda ise sözleşme süresinden evvel işçi tarafından aylık ücret ve bir kısım sosyal haklarının zamanında ödenmemesi sebebiyle bozulmuştur. Sözleşme işçi tarafından haklı olarak feshedildiğine göre işverene herhangi bir ceza ödemeyecek, fakat kendisi de işverenden bu maddeye dayanarak ceza isteğinde bulunmayacaktır. Sözleşmenin cezai şartı öngören maddenin az önce açıklanan şekilde anlaşılması ve buna göre davacı işçinin cezai şart isteğinin reddi gerekirken yanlıgılı yorumla bu isteğin hüküm altına alınması hatalı olup karar bu yönü ile bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda açıklanan sebepten **BOZULMASINA**, 10.9.1986 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Bu Karar İstanbul Barosu Bilgi Bankası Arşivinden Alınmıştır.

İHTİRAZI KAYIT KOYMAMAK, İHBAR TAZMİNATININ EKSİK ÖDENEN BÖLÜMÜNÜ İSTEMEYE ENGEL DEĞİLDİR.**YARG. 9. HUKUK DAİRESİ**

E. 1991/16634
K. 1992/4457
T. 20.04.92

ÖZET: İhtirazı kayıt koymamak, ihbar tazminatının eksik ödenen bölümünü istemeye engel değildir. İhbar tazminatının hesabında, sosyal yardımların gözönünde bulundurulması gerekir.

DAVA: Davacı, ihbar ve kıdem tazminatıyla yıllık ücretli izin parasının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel Mahkeme davayı reddetmiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR:

1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Davacı ihbar tazminatının noksan ödendiğini iddia ederek bu konuda fark alacak isteğinde bulunmuştur. Mahkemece, ihbar tazminatı, davacı tarafından alınırken ihtirazı kayıta bulunmaması sebebiyle bu isteğin de reddine karar verilmiştir.

Mahkemenin yaptığı inceleme sonunda, sosyal yardımların ihbar tazminatı-

nın hesabında dikkate alınmaması nedeniyle bu tazminatın eksik ödendiği anlaşılmıştır. Böyle olunca aradaki farkın tahsiline karar verilmesi gerekir. İhtirazı kayıt koymama alacağın noksan kalan kısmını istemeye engel değildir. İhtirazı kayıt, BK'nin 113. maddesine göre kefalet ve rehin gibi fer'i haklar için etkilidir. O halde, ihbar tazminatından doğan fark alacağının tahsiline karar verilmelidir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, 20.4.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.

DEMİRYOL-İŞ SENDİKASI

5. OLAĞAN GENEL KURULU YAPILDI

Yeniden Genel Başkanlığa Seçilen ENVER TOÇOĞLU:
“Mücadelemiz, kazanılmış hakların korunmasını ve bize verilmiş sözlerin tutulmasını hedeflemektedir.

Demiryol-İş Sendikası'nın 5. Olağan Genel Kurulu 11-13 Ağustos 1995 günleri Ankara'da TES-İŞ Genel Merkez Konferans Salonunda yapıldı. Divan Başkanlığını TÜRK-METAL Sendikası Genel Başkanı Mustafa Özbek, Başkan Yardımcılarını HABER-İŞ Sendikası Genel Başkanı Cengiz Teke ve TEZKOOP-İŞ Sendikası Genel Başkanı Ahmet Tamer'in yaptıkları Genel Kurulda Enver Toçoğlu güven tazeleyerek yeniden Genel Başkanlığa seçildi. Demiryol-İş Sendikası'nın diğer Yönetim Kurulu üyeleri şu şekilde oluştu: Genel Sekreter: Nurettin Girginer, Genel Mali Sekreter: Cemal Gözükküçük, Genel Mevzuat Sekreteri: Salih Bozdoğan, Genel Teşkilatlandırma ve Eğitim Sekreteri: Nurettin Öndeş

Genel Kurula Devlet Bakanları Necmettin Cevheri ve Bekir Sami Dağçe, Ulaştırma Bakanı Ali Şevki Ereğ, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ziya Halis, RP Genel Başkan Yardımcısı Şevket Kazan, DYP Grup Başkan Vekili Nevzat Ercan, CHP Genel Başkan Yardımcısı Etem Cankurtaran, TCDD Genel Müdürü Talat Günsoy, İşçi Emeklileri Cemiyeti Başkanı Ethem Ezgü, konuk olarak katıldılar. Genel Kurula İTF Genel Sekreter Yardımcısı Graham Brothers ve Almanya, Azerbaycan, İtalya, Macaristan, Mısır demiryolu işçi sendikalarının temsilcileri katılarak birer konuşma yaptılar.

Genel Kurulda konuşan TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri ve DEMİRYOL-İŞ Genel Başkanı Enver Toçoğlu özetle şu görüşlere yer verdi:

“Sendikamızın 5. Olağan Genel Kurulu, dünyada ve Türkiye’de işçi haklarına saldırının giderek arttığı ve bu saldırıya karşı mücadelenin hızla yükseldiği bir dönemde toplanıyor.

Sermaye kesiminin saldırısı, çok zor kazandığımız haklarımızı elimizden almaya, sosyal devlet anlayışını ortadan kaldırmaya, işçileri koruyucu mevzuatı geriletmeye yöneliktir.

Mücadelemiz ise, kazanılmış hakların korunmasını ve bize verilmiş sözlerin tutulmasını hedeflemektedir.

18 Temmuz gününden beri Hükümet’e sesimizi duyurmaya çalışıyoruz. 5 Ağustos günü Ankara’da 250 bine yakın işçinin katılımıyla düzenlenen “EMEĞE SAYGI” mitingi, ve Türkiye çapındaki 8 Ağustos eylemi, Hükümet’e ciddi bir çağrıdır. Bu çağrının dikkate alınmasını istiyoruz.

Demiryolu işçileri olarak, bu yıl toplu pazarlık masasına oturan 700 bine yakın kamu işçisinin ayrılmaz bir parçasıyız. Enerji işçisiyle, metal işçisiyle, petrol işçisiyle, kooper işçisiyle, haber işçisiyle, şeker işçisiyle,

maden işçisiyle, deri işçisiyle, orman işçisiyle, sağlık işçisiyle, karayolcusuyla, demiryolcusuyla bir bütünüüz. Mücadelemiz ortak, hedefimiz birdir. Gücümüz neye yeterse, hep birlikte o hakları alacağız ve her zaman daha iyisi için ortak davranacağız.

Türkiye’nin geldiği bu noktada herşey bitmiş değildir. Kalkınmayı sağlamak ve gelişmiş ülkelerle sanayide rekabet etmek için aklın yolu birdir: kaynakları verimli kullanmak. Gelişmiş ülkelerin bugün ulaştırma yatırımlarında demiryollarına öncelik vermeleri, hızlı tren uygulamalarına geçmelerinin, bize gösterdiği gerçek şudur: Demiryollarına öncelik vermemiz bir zorunluluktur.”

Türkiye Demiryolu İşçileri Sendikası 5. Olağan Genel Kurulu’nda alınan kararlar; siyasi talepler, ekonomik talepler, çalışma yaşamına ilişkin talepler, ulaştırma politikasına ve demiryollarına ilişkin talepler başlıkları altında toplandı.

BASİSEN SENDİKASI

5. Olağan Genel Kurulu Yapıldı

Genel Başkanlığa Metin Tiryakioğlu yeniden seçildi...

Genel Kurul'da bir konuşma yapan Metin Tiryakioğlu "Sosyal ve Ekonomik Fonksiyonları Budanmış Devlet, Sonuçta Otoriter ve Ceberut Devlet Olur." dedi.

Genel Kurulun Divan Başkanlığını TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral yaptı.

BASİSEN (Banka-Sigorta İşçileri Sendikası) Genel Kurulu 11 Ağustos 1995 günü The Marmara Otel'i'nde Saat: 14.00'de BASİSEN Genel Başkanı ve FIET Yürütme Kurulu Üyesi Metin Tiryakioğlu'nun açış konuşmasıyla başladı. Genel Kurul'un Divan Başkanlığını Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, Başkan Yardımcılıklarını ise Oktay Mert, İsmail Gül, Katiplikleri de Havana Aykurt ile Emel Rasimoğlu yaptı.

Genel Kurul'da kısa bir konuşma yapan Bayram Meral, "12 Eylül kalıntılarının ortadan kaldırılması yaksaksız bir Türkiye için hep beraber mücadele ediyoruz. Ne yazık ki 12 Eylül hukukuyla ülke yönetmenin demokrasi ayıbı olduğunu söyleyen siyasi partiler vaatlerini tutmamaktadırlar. Fakat bizler birliğimizi bütünlüğümüzü devam ettirsek, Hükümet bir çok konuda geri adım atmak zorunda kalacaktır ve Türk-İş bütünlük içinde sorunlarını açacaktır." dedi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ziya Halis, Ana Muhalefet Partisi ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz, DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, CHP Antalya Milletvekili Deniz Baykal, Uluslararası Ticaret, Büro, Banka ve Sigorta işçileri Sendikaları Federasyonu-FIET'in Banka ve Sigorta İşkolu Bölüm Sekreteri Craig Hill ve diğer konuklar birer konuşma yaptı.

Genel Kurul'da ayrıca CHP Genel Başkan Yardımcıları Mustafa Timisi ve Ali Topuz, CHP Milletvekili Mehmet Sevilgen, CHP İstanbul İl Başkan Yardımcısı Mustafa Tosun, ANAP Milletvekili Emin Kul, ANAP İstanbul

İl Başkanı Mükerrrem Taşcıoğlu, Mısır Banka Sigorta İşçileri Sendikası Genel Başkan Yardımcısı ve Milletvekili Yusuf İdris ile Sendikaların Yönetim Kurulu üyeleri, Hasan El-Mamluk, Adel Şahin, Samir Gazar, Abdurrahim Daddusi, Azerbaycan Devlet İdareleri İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Namık Zahidoğlu, Türk-İş yönetimi ve sendika başkanları ile birçok davetli katıldı.

Genel kurul açış konuşmasını yapan BASİSEN Genel Başkanı Metin Tiryakioğlu, dünyadaki teknolojik gelişmelere, globalleşme ve bölgeselleşme olgusuna, artan uluslararası rekabet ve uygulanan politikalar nedeniyle endüstri ilişkileri sisteminin karşılaştığı sorunlara, Türkiye'nin, içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlara, Türkiye'nin bütün sorunlarının aşılması için belli bir plan ve program gerekir. Tabii ki, işe önce topyekün bir Anayasa değişikliği, demokratikleşme ve insan hakları ihlallerinin ortadan kaldırılması ile başlamak gerekir. Öte yandan devletin insancıl ve sosyal yönünü güçlendirecek önlemler alınmalı, ekonomik ve sosyal yatırımlar Doğu ve Güneydoğu'ya kaydırılmalı, sorunlar ulusal birlik ve mutabakat içerisinde çözümlenmelidir. Devletin ekonomik ve sosyal gücü güçlendirilmelidir. Çünkü küçülen devlet yani sosyal ve ekonomik fonksiyonları budanmış devlet sonuçta otoriter ve ceberut devlet olur... Ayrıca devlet yeniden yapılanmalı, merkeziyetçi devlet anlayışından vazgeçilmeli, katılımcı ve örgütlü toplum yaratmak için sendikaları ve sivil toplum örgütlerini güçlendirecek bir ortam yaratılmalıdır" dedi.

Genel Kurulun son günü olan 13 Ağustos'ta yapılan seçimler sonucunda BASİSEN Genel Başkanlığına Metin Tiryakioğlu, Genel Başkan Yardımcılığına Mustafa Ketenci, Mehmet Ali Şanal ve Etem Ağdaş, Genel Sekreterliğine Ferit Ağnaday, Genel Mali Sekreterliğine Hıdır Menteş, Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreterliğine Muhsin İyigün, Genel Toplu İş Sözleşmesi Sekreterliğine Cihanşer Keskin, Genel Araştırma Sekreterliğine ise Ateş Baranok seçildi...

KRİSTAL-İŞ SENDİKASI 12. OLAĞAN GENEL KURULU TOPLANDI

GENEL BAŞKANLIĞA MUSTAFA BAĞÇECİ SEÇİLDİ

Türk-İş'e bağlı Kristal-İş Sendikası'nın 12. Olağan Genel Kurulu 11-13 Ağustos 1995 tarihlerinde İstanbul Maçka İTÜ Vakfı Amfisi'nde yapıldı. Genel Kurul'un başında konuklara ve delegelere sendikanın 30 yılını anlatan bir sinevizyon gösterisi sunuldu.

Genel Kurul'da Divan Başkanlığı'na Belediye İş Sendikası Genel Başkanı Fuat Alan seçildi. DSP Genel Başkan Bülent Ecevit, Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, Liman-İş Genel Başkanı Hasan Biber ve Sağlık-İş Genel Başkanı Mustafa Başoğlu Genel Kurul'a katılarak birer konuşma yaptılar.

Daha sonra söz alan Kristal-İş Sendikası Genel Başkanı İbrahim Eren. Özetle şu görüşlere yer verdi.

"Bu otuz yıllık tarihi hep birlikte yaşadık, mücadelesiyle, başarısıyla, grevleriyle, yürüyüşüyle, direnişiyle, doğrusuyla, yanlışıyla acısıyla ve sıkıntısıyla bu otuz yıl hepimizin ortak tarihidir. Sendikamız Türkiye işçi sınıfı tarihine silinmez katkılar yapmıştır. Bundan sonra da yapmaya devam edecektir.

Cam, çimento ve toprak işçisinin ve tüm çalışanların ekmek barışı ve özgürlük yolunda yürüttükleri mücadele sürecektir, nice otuz yıllara, nice başarılarla diyorum.

12. Genel kurulumuz sendikamızın 30 yıllık mücadele deneyi ve birikimi ile topluyor. Bu birikim bize ışık tutuyor, yolumuzu aydınlatıyor. Türkiye'nin ve sendikal hareketin gündemini sarsan 1966 grevinden, bir işçi arkadaşımızı kaybettiğimiz 1971 grevinden, 1980 güç ve eylem birliğinden, Paşabahçe direnişinden ve burada saymakla bitiremeyeceğim daha nice mücadelelerden bugünlere ulaştık.

Kolay olmadı; İşkolumuzda iki sendika rekabetini, hükümetin ve işverenlerin sendikamızı yok etme girişimlerini, baskıları, sınırlamaları 12 Mart ve 12 Eylül rejimlerini aşarak bugünlere geldik. 30. yıl bütün cam, çimento ve toprak işçilerine, bütün üyelerimize, hepimize kutlu olsun.

Son Anayasa değişikliği macerası da göstermişti bu koalisyon, bu meclis demokratikleşme yönünde ilerlemeyecektir. Çünkü yapılan değişiklikler 12 Eylül hukukunun özünü ortadan kaldıracak köklü değişiklikler değildir. Yeni ve demokratik bir anayasa talebimiz devam etmektedir.

Ülkemizde demokratikleşmenin ve barışın en büyük güvencesi 17-18 Haziranda

ve 5 Ağustos'ta "demokrasi hakkımız söke söke alırsız" diyerek Ankara'da meydanları dolduran yüzbinlerce işçidir, memurdur. Ülkemizin karanlıktan, kaostan kurtulması, demokrasiye, barış ve huzura ulaşması için görev bizim omuzlarımızdadır.

Koalisyon hükümeti döneminde siyasi partiler kapatılmaya devam etti. Toplam 8 siyasi parti siyasal görüşleri nedeniyle kapatıldı. Kapatılmaların temel gerekçesi 12 Eylül ürünü olan siyasi partiler yasası. Yani 12 Eylül hukuku 15 yıl sonra bile yürürlükte. Bu yasa ile 12 Eylül'ü eleştirmek bile parti kapatma nedeni sayılmış. Görüşleri ne olursa olsun şiddete başvurmamak koşuluyla bütün fikirlerin açıkça söylenmesi ve örgütlenmesi gerekir.

Ülkemizin ve çalışanların içinde bulunduğu ağır sıkıntıların çözülebilmesi için önce ağızlardaki kilitler açılmalıdır. Herkes tek tek ya da toplu olarak özgürce fikrini dile getirebilmeli ve bu fikri doğrultusunda demokratik bir biçimde örgütlenebilmelidir. Bunun için üst kuruluşumuz Türk-İş'in "herkese, her yerde, hemen demokrasi" talebinin bir çok sorunun anahtarı olduğunu düşünüyoruz.

Herkese demokrasi; sadece işverenlerin konuştuğu, üst düzey memurların ve belinde tabancası olanların konuştuğu bir demokrasi değil. İşçi kuruluşlarının da, sendika isteyen memurun da köylünün de öğrencinin de konuştuğu bir demokrasi istiyoruz.

"Üst kuruluşumuz Türk-İş öncülüğünde yürütülen mücadeleyi var gücümüzle destekliyoruz. Ülkemizin aydınlık ve mutlu günleri işçi sınıfının refahı bu mücadelenin

başarısına bağlıdır.

İktidarıyla muhalefetiyle bütün siyasi partilere sesleniyoruz, onları uyarıyoruz, yüzbinlerin milyonların sesine kulak verin. Bu sese kulak verin. Türkiye'nin en büyük örgütünün sesine, Türk-İş'in sesine kulak verin.

Bu ses iş demokrasi diyor,
Bu ses diyor, ekmek diyor,
Bu ses özgürlük diyor,
Bu ses IMF'yi değil işçiyi dinleyin diyor,

Bu ses ülkemizi seviyoruz, işimizi seviyoruz diyor.

Geçmişte bu sese kulak vermeyenler hüsrana uğradılar, hiç kimsenin kuşkusu olmasın yine uğrayacaklar.

Binlerce yıl önce söylenmiş bir latin özdeyişindeki gibi 'emek herşeyi yener' dedi.

Genel Kurul sonunda yapılan seçimlerde Kristal-İş Sendikası'nın yeni yönetim kurulu şu şekilde oluştu:

Genel Başkan :

Mustafa Bağçeci

Genel Başkan Vekili :

Ahmet Okuyan

Genel Sekreter :

Cemal Simliova

Genel Mali Sekreter :

Memet Uludağ

Genel Eğitim Sekreteri :

Rıza Sami Aydoğan

ANAYASALARDA İŞÇİ HAKLARI

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

1991 Genel Seçimleri öncesinde önemli tüm siyasal partilerin vaadlerinden biri, 12 Eylül döneminin Anayasası ve diğer anti-demokrati mevzuatının değiştirilmesiydi.

TÜRK-İŞ de bu konuya büyük önem vermektedir. TÜRK-İŞ'in 5 Mayıs 1995 günü siyasal partilere gönderdiği talepler bildirgesinde bu konuda şu talep yer almaktadır.

"12 Eylül döneminin anti-demokratik Anayasası ve diğer mevzuatı, sendikaların ve diğer demokratik kuruluşların da katılacağı bir tartışma sürecinde, evrensel demokrasi ilkeleri, onaylanmış uluslararası sözleşmelere ve tam üyelik için baş vurduğumuz Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmelidir. Çoğulcu, özgürlükçü ve katılımcı demokrasi, tüm kurum ve kurallarıyla uygulanmalıdır."

Ancak 23 Temmuz 1995 günü TBMM'de kabul edilen ve 26 Temmuz 1995 günlü Resmi Gazete'de yayınlanan 4121 sayılı Yasa ile gerçekleştirilen Anayasa değişiklikleri, TÜRK-İŞ'in ve halkımızın büyük çoğunluğunun taleplerini ve siyasal partilerin vaadlerini karşılamaktan çok uzaktır.

Anayasa Komisyonu'nca kabul edilen Anayasa değişikliğine ilişkin yasa tasarısında 51. ve 54. maddede yapılmak istenilen değişiklikler ise, sendikal hak ve özgürlükleri daha da daraltmayı hedef alıyordu. Bu maddelerde değişiklik yapılması, TÜRK-İŞ'in etkili girişimleri sonucunda engellendi. Aynı duyarlılığı kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları gösteremeyince, Anayasa'nın 135. maddesine eklenen bir fıkra ile, bu kuruluşların faaliyetlerinin idari kararlar yasaklanabilmesi olanaklı kılındı.

Türkiye'de askeri yönetim döneminde anti-demokratik koşullarda halkın iradesiyle oluşmamış organlarda hazırlanan Anayasa, sivil yönetime geçilmesinden 12 yıl sonra bile özü itibarıyla korunurken, Latin Amerika'nın askeri yönetimlerden kurtulan ülkelerinde son yıllarda yapılan anayasa değişiklikleri ile özellikle işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler konusunda geniş düzenlemelere gidilmektedir.

12 Eylül Anayasası'nın ana özelliklerinden biri, sendikal hak ve özgürlükler konusunda getirdiği yasaklama ve kısıtlamalardır. Yasa ve hatta bazan yönetmelikle düzenlenecek konular, anayasal yasaklama ve kısıtlama altına alınmıştır. Latin Amerika'da son yıllarda gözlenen gelişme ise, temel işçi haklarını son derece kapsamlı bir biçimde anayasal hak ve özgürlükler olarak düzenlemektir.

Latin Amerika ülkelerinde 1960'lı ve 1970'li yıllarda askeri darbeler oldu. Honduras'ta 1963 yılında darbe oldu. Honduras ancak 1982 yılında parlamenter demokrasiye geçebildi. Bolivya ve Brezilya'da 1964 yılında darbe oldu. Bolivya 1982, Brezilya ise 1985 yılında demokrasiye dönebildi. Arjantin'de önce 1966 yılında ve kısa bir demokratik dönemin ardından 1976 yılında askeri darbeler yaşandı. Arjantin 1983 yılında demokrasiye geçebildi. Peru'da darbe 1968 yılında yapıldı ve darbeciler 1989 yılına kadar iktidarda kaldılar. Ekvator'da 1972 yılında darbe oldu; 1979 yılında demokrasiye dönüldü. Şili ve Uruguay'da 1973 yılında darbe yapıldı; Uruguay 1985 yılında, Şili ise 1990 yılında parlamenter demokrasiye geri

döndü. Diğer bazı ülkelerde daha darbeler yaşandı.

Belirli bir süre askeri yönetim altında yaşayan ve daha sonra parlamenter demokrasiyi yeniden kuran bu ve diğer Latin Amerika ülkelerinde anayasa değişiklikleri yapıldı. Ekvator'da 1978 yılında, Peru'da 1979 yılında, Honduras'ta 1982 yılında, El Salvador'da 1983 yılında, Guatemala'da 1985 yılında, Nikaragua'da 1986 yılında, Brezilya'da 1988 yılında, Paraguay'da 1992 yılında ve Arjantin'de 1994 yılında önemli anayasa değişiklikleri oldu.

Bu anayasa değişikliklerinin ortak bir özelliği, askeri yönetim döneminin izlerinin anayasalardan silinmesi ve anayasalara önemli hakların son derece ayrıntılı bir biçimde konmasıdır.

Guatemala Anayasasının yeniden düzenlenen 102. maddesi işçi haklarını 21 fıkra halinde sıralamaktadır. Bu anayasal haklar arasında ücret hakkı, asgari ücret, çalışma süresinin sınırlandırılması, gece çalışması, hafta tatili, genel tatiller, ikramiye, analık izni ve kıdem tazminatı yer almaktadır.

Brezilya Anayasası'nda ise temel işçi haklarından 34'ü anayasal güvence altına alınmıştır. Brezilya Anayasası'nda ana-baba izni, kadınların çalışma yaşamında korunması, otomasyonun etkilerine karşı işçilerin korunmasına ilişkin düzenlemeler bile bulunmaktadır.

El Salvador Anayasasında eve iş verme sistemi içinde çalışanlar ile ev işlerinde çalışanların hakları bile anayasal güvence altına alınmış, işletmelerin çocuk bakım birimleri kurma ve işletmeleri anayasal bir yükümlülük biçiminde düzenlenmiştir.

Honduras Anayasası ise geçerli bir nedene dayanmayan işten çıkarmalara karşı işçinin ayrıntılı bir biçimde korunmasını sağlayan hükümler getirmiş ve özellikle de geçerli bir nedene dayanmadan işten çıkarılan işçinin işyerine zorunlu iadesi hakkını tanımıştır. Bilindiği gibi, 158 sayılı ILO Sözleşmesi işyerine zorunlu iade konusunda bir hüküm içermemektedir.

Brezilya, Guatemala ve Paraguay anayasaları, yapılan değişiklikler sayesinde, devlet memurlarının örgütlenme ve grev haklarını birer anayasal hak olarak kabul etmektedir.

Anayasaların hemen hemen tümünde işçilerin örgütlenme, toplu pazarlık ve grev hakları anayasal hak olarak düzenlenmiştir. Bazı anayasalar ise işverenlere lokavt yetkisini tanımaktadır. Bilindiği gibi, 1961 Anayasasında lokavt yetkisinden söz edilmeyen, 1982 Anayasası bu yetkiyi tanımaktadır. ILO'nun 87 sayılı Sözleşmesi işçilere grev hakkını tanıırken, işverenlerin lokavt yetkisinden hiç söz etmemektedir.

Uluslararası tekelleri sermaye, IMF ve Dünya Bankası işçi haklarını ve sendikal hak ve özgürlükleri kısıtlama ve sermayenin çıkarları doğrultusunda bir küreselleşme yaratma çabası içindeyken, askeri yönetimlerden kurtulan Latin Amerika ülkeleri, temel işçi haklarını ve sendikal hak ve özgürlükleri anayasaların ayrıntılı biçimde geçirmektedir. Ülkemizde ise siyasi partilerimiz bu konuda üzerlerine düşeni yapamamışlar, vaadlerini tutmamışlardır.

AĞUSTOS'95 GIDA HARCAMASI

- * Ağustos'95'de Gıda Harcaması yüzde 5.9 oranında arttı....
- * Dört kişilik ailenin Gıda Harcaması tutarı 10.740.000.- liraya ulaştı.
- * Aylık yüzde 5.9'luk artışın aile bütçesine getirdiği ek yük 600.000.- lira.

- * Mutfakta enflasyon: Yılın ilk sekiz ayında yüzde 47.5, yıllık ise yüzde 119 düzeyinde
- * Yaz dönemi boyunca sebze ve meyva fiyatlarındaki gerilemeye rağmen Gıda Harcaması tutarı diğer temel maddelerdeki artışlarla yüzde 11 oranında yükseldi.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından çalışanların yoğun olarak alış-veriş yaptıkları yerler dikkate alınarak sürekli olarak yapılan piyasa araştırmaları, aile bütçesinde önemli bir ağırlığa sahip olan gıda harcaması tutarındaki uygun mevsim koşullarına rağmen temmuz ayında başlayan yüksek oranda artışın ağustos ayında da devam ettiğini ortaya koymaktadır.

Yapılan piyasa belirlemelerine göre; aile bütçesinin önemli bir bölümünü oluşturan gıda harcaması tutarı, ağustos'95 itibariyle bir önceki aya göre yüzde 5.9 oranında artış göstererek 10.740.000.- liraya ulaştı... Böylece gıda fiyatlarındaki artışın ağustos ayında aile bütçesine getirdiği ek yük 600.000.-lira oldu.

Haziran, temmuz, ağustos aylarını kapsayan ve uygun mevsim koşulları nedeniyle, geçmiş yıllarda düşük oranlı artışların gerçekleştiği yaz ayları bu yıl yüksek oranlı fiyat artışlarına sahne oldu. Geçtiğimiz üç

ayda fiyat artışları yüzde 11 düzeyinde gerçekleşti. Söz konusu artış meyva fiyatlarında ortalama yüzde 17.7, sebze fiyatlarında ortalama yüzde 1.6'lık gerilemeye karşın diğer temel gıda maddelerinin hemen hemen tümünde yüksek oranlı artışlar olmasından kaynaklandı. Yaz ayları boyunca et, süt, margarin, çay, şeker, yumurta, makarna fiyatları yüzde 16.7 ile yüzde 60 arasında değişen oranlarda arttı.

Bilimsel veriler esas alınarak, farklı yaş grupları itibariyle oluşturulan gıda harcama kalıbına göre dört kişilik ailenin yeterli, sağlıklı ve dengeli beslenmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Ağustos'94/Ağustos'95 dönemini kapsayan oniki aylık dönemde asgari gıda harcamasını sağlayan parasal tutar yüzde 119 oranında artış göstermiştir. Öte yandan yılın geride kalan sekiz aylık bölümünde ise gıda

harcamasındaki artış yüzde 47.5'e ulaşmıştır.

Bilindiği gibi temmuz ayında gıda harcamasındaki 4.8'lik artış meyva ve sebze dışındaki ürünlerden kaynaklanmıştı. Bu ayda benzer gelişmeler yaşandı. Sebze de yüzde 2.9, Meyva da yüzde 3.9'luk ortalama artışa karşın Un ve Zeytinyağı yüzde 21.7, Makarna yüzde 16.7, Margarin yüzde 10, Et yüzde 8.8 oranında artış gösterdi. Gıda harcama kalıbı içinde farklı ağırlıkları olan bu maddeler, dört kişilik bir ailenin aylık gıda harcamasına yüzde 5.9 oranında artış olarak yansdı.

Aylık gıda harcamasında gelen 10.740.000.- liralık düzey ve yaz dönemini kapsayan son üç ayda görülen yüzde 11'lik fiyat artışı, önümüzdeki dönem için olumsuz bir gösterge niteliğinde değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, yaşanan hayat pahalılığı gelir düzeyi düşük ve gelirlerini en az bu oranda artırma olanağı bulamayan geniş halk kesimlerini sıkıntıya sokan ekonomik ve sosyal bir gerçek durumundadır.

Türkiye'deki kronik bir nitelik kazanmış olan enflasyonu gözardı ederek akılcı politikalar uyguladıklarını belirtilen siyasal iktidar yetkililerinden beklenen; gelir harcama arasında oluşan olumsuz durumu gideren politikaları biran önce yürürlüğe koymalarıdır.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI (TL)

	Ağustos'94	Aralık'94	Temmuz'95	Ağustos'95
Yetişkin İşçi	1.644.000	2.443.000	3.525.000	3.747.000
Yetişkin Kadın	1.051.000	1.575.000	2.165.000	2.359.000
15-19 Yaş Grubu Çocuk	1.341.000	1.995.000	2.736.000	2.856.000
4-6 Yaş Grubu Çocuk	867.000	1.268.000	1714.000	1.777.000
TOPLAM	4.903.000	7.281.000	10.140.000	10.740.000

Sosyal Güvenlikte Düzenleme Çalışmaları

Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının maddi ve idari sorunları ile, üyelerine tanıdıkları hak ve menfaatler ülke gündeminin ilk sıralarını işgale devam etmektedir.

Dünya Bankası'na finanse edilen "Sosyal Güvenlikte Politika Seçeneklerinin Analizi Çalışmaları"nın yeniden başlatıldığını basından öğrenmekteyiz.

Bu projeyle, Sosyal Sigortalar Kurumu, T.C. Emekli Sandığı ve Bağ-Kur'un finansman darboğazları ve verimlilik analizlerinin yanında, emeklilik programları ve sağlık sigortası işlemlerinin ayrı ayrı sistemler olarak örgütlenmeleri de dahil olmak üzere alternatif politika seçeneklerinin inceleneyeceği anlaşılmaktadır.

Ayrıca yedinci beş yıllık kalkınma planıyla gerçekleştirilmek istenen sosyal güvenlik projesiyle de "Sosyal Güvenlik Temel Yasası" ve "Asgari Ulusal Emekli Aylığı" gibi hususların hedeflendiği de tesbitlerimiz arasındadır.

Biz bu yazımızda 3 sosyal güvenlik kuruluşundaki bazı norm ve standart farklılıklarına temas edeceğiz.

A) T.C. Emekli Sandığı Kamu Kurum ve Kuruluşlarında sandığa tabi olarak çalışanlarla, özel kanunlarla sandıkla ilgilendirilmeleri öngörülenlerin;

İş kazaları (vazife malûllüğü), hastalık (emekli dul ve yetimler için), malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarını uygulamaktadır.

Sandık iştirakçilerinin ve aile bireylerinin sağlık yardımları (Analık dahil), bu kişilerin çalıştıkları kuruluşlarca sağlanmaktadır.

B) Sosyal Sigortalar Kurumu, bir hizmet akdine istinaden bir veya birkaç işveren tarafından ücretle çalıştırılanlara;

İş kazaları, meslek hastalıkları, hastalık yardımları, analık, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarını uygulamaktadır.

C) Bağ-Kur, Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanların sosyal güvenlik kuruluşu Hastalık (sağlık sigortası), malûllük, yaşlılık ve ölüm sigorta kollarını uygulamakta, iş kazaları ve meslek hastalıklarıyla analık sigorta kolunu uygulamamaktadır.

T.C. Emekli Sandığına kayıtlı iştirakçilerle Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur'a kayıtlı sigortalılar;

	1992	1993	1994
T.C. Emekli Sandığı	1.730.000	1.812.000	1.896.000
S.S.K.	3.796.702	3.976.202	4.150.000
Bağ-Kur	2.137.608	2.094.334	1.921.851'dir

Tablodan Bağ-Kur Sigortalılarında 1994 yılında 1993'e göre 172.483, 1992 yılına göre 215.750 düşüş olduğunu kuruluşlarda ise cüz'i de olsa bir artışın olduğunu görmekteyiz.

a) T.C. Emekli Sandığı, iştirakçinin görevde veya kurumca verilen diğer işleri yaparken malûl olması durumunda vazife

malûllüğü aylığı, ölüm halinde de hak sahiplerine dul ve yetim aylığı bağlamaktadır.

Sosyal Sigortalarda ise iş kazaları veya meslek hastalığı halinde, sağlık yardımı yapılmakta, çalışılmayan süreler için ödenek verilmekte, protez araç ve gereçleri sağlanmakta, çalışma gücünün en az % 10'unu kaybeden sigortalılara gelir bağlanmakta, ölen sigortalının hak sahiplerine de gelir bağlandığı gibi cenaze masrafı da verilmektedir.

T.C. Emekli Sandığı 1.1.1995 tarihi itibarıyla cenaze masrafı olarak en düşük 5 milyon 25 bin TL. en yüksek olarak 12 milyon 544 bin 725 TL. Bağ-Kur ise 1.4.1995 tarihinden itibaren 1 milyon 500 TL. SSK'da 1.1.1995 tarihinde 501 bin 600 TL. 1.4.1995 tarihinde de 539 bin TL. ödemektedir.

b) T.C. Emekli Sandığı emekli aylığını hak kazananlara kıdem aylığı, taban aylığı ve emeklilik tazminatı olarak;

	Tarih	25 yıl hizmette	30 yıl hizmette
Kıdem Aylığı	1.4.1995	459.375.-	490.000.-
Taban Aylığı	1.4.1995	3.367.500.-	3.592.000.-
Emeklilik Tazminatı	1.4.1995	960.090.-	1.024.100.-
Emeklilik Tazminatı	15.4.1995	2.269.310.-	2.420.600.-

TL. ödemektedir.

T.C. Emekli Sandığı emeklilerine, değişik isimlerle yapılan ödemelerle Sosyal Sigortalar Kurumu emeklilerine yapılan sosyal yardım zammı ödemeleri;

	T.C. Emekli Sandığı		
	25 yıllık	30 yıllık	Sos. Sig. Kur.
1.4.1995	4.786.775.-	5.106.100	3.390.000.-
15.4.1995	6.696.095.-	6.502.600	4.690.000.-

TL.dir

Burada açıklamak zorunda olduğumuz bir husus 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun ek madde 24/F'ye göre iki ayrı sigorta kolundan veya iki ayrı dosyadan gelir veya aylık alanlara, en fazla ödemeye imkan veren bir dosya üzerinden sosyal yardım zammı ödemesi yapılması zarurettir. Yani Sosyal Sigortalarda emekli aylıklarının yüzde 65'ine varan bir meblağ bu durumlarda kesilmektedir. T.C. Emekli Sandığında ise bu uygulama yoktur.

c) T.C. Emekli Sandığında; fiili ve itibari hizmet süresi 25 yıl olanlara % 75 oranında aylık bağlanmakta. Bu oran 25 yıl eksik her tam yıl için % 1 eksiltilmekte, fazla her tam yıl için de yine % 1 artırılmaktadır. Aylık bağlama oranı da yüzde yüzü geçmemektedir.

Sosyal Sigortalar Kurumunda ise gösterge tablosundan aylığa hak kazananlarda % 60, üst gösterge tablosunun tavan göstergesi 6650 göstergede % 50 olup, geriye doğru her kademede bir puan artırılmak suretiyle taban gösterge 1700'de 59.9'a ulaşmaktadır.

Yine bu oranlar kadın ise 50, erkek ise 55 yaşından sonra doldurulan her tam yaş için ve 5000 günden fazla ödenen her 240 gün için birer puan artırılır. 5000 günden eksik her 240 gün için de bir puan eksiltir. Toplam aylık bağlama oranı % 85'i geçmemektedir.

Bağ-Kur'da ise, son defa bir tam yıl ödenen gelir basamağının kat sayısı ile çarpımının % 70'i üzerinde aylık bağlanmaktadır. Bu oran sigortalıların 25 yıldan fazla ödediği her tam yıl prim ile kadın ise 50, erkek ise 55 yaşından sonra doldurulan her tam yaş için birer puan artırılır. 25 yıldan az, her tam yıl için de bir puan indirilir. Toplam oran her halukarda % 90'i geçemez.

d) T.C. Emekli sandığında kesenek ve karşılık toplamı % 35'dir. Ayrıca iştirakçinin emekliliğe esas ilk tam aylığından % 25 iştirakçi, % 25 kurum hissesi olarak % 50 oranında kesinti yapılmaktadır. Yine derece ve kademe yükselmelerinde de ilk aya ait artış farkının tamamı iştirakçilerden ve kurumdan kesilmektedir.

Sosyal Sigortalar Kurumunda işçilerden % 14, işverenlerden de işin tehlike sınıfına göre % 19,5-25 arasında prim kesilmektedir. Yani toplam prim % 33,5-39'dur. Ayrıca ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanlar ise işverenler % 2 daha malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemektedirler. Bu gibi işyerlerinde de toplam prim % 41'i bulmaktadır.

Bağ-Kur'da primin tamamı işverenlerce ödenmektedir. Malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi % 20, sağlık sigortası primi % 12'dir ki, toplam % 32'dir. Ayrıca Bağ-Kur emeklilerinin maaşlarında % 10 sağlık primi kesilmektedir.

e) Aylıkların kesilmesi,

A) T.C. Emekli Sandığı:

1) Emekli Aylığı:

Emeklinin sandığı tabi bir kuruluştaki çalışmaya başlaması veya Türk vatandaşlığından çıkma, çıkarılma ve bu hakkı kaybetmesi halinde,

2) Malüllük Aylığı:

Sandık iştirakçisi olunması, Türk vatandaşlığından çıkması, çıkarılması veya bu hakkı kaybetmesi durumunda,

3) Dul Aylığı:

Dul eşin evlenmesi, Türk vatandaşlığından çıkması, çıkarılması ve bu hakkı kaybetmesi,

4) Yetim Aylığı:

Erkek çocukların 18 yaşını doldurması, orta öğrenim de ise 20 yüksek öğrenimde ise 25 yaşın doldurulması,

Kız çocuklarının da sandık iştirakçisi olması veya evlenmesi, yine Türk vatandaşlığından çıkması, çıkarılması ve bu hakkı kaybetmesi,

5) Ana ve Baba Aylığı:

Muhtaclığın kalkması, sandık iştirakçisi olması, ananın evlenmesi,

hallerinde kesilmektedir.

B) Sosyal Sigortalar Kurumu:

1) Emekli Aylığı:

Yaşlılık aylığı alan bir sigortalının sigortalı bir işte çalışması (sosyal güvenlik - destek primi ödeyerek çalışanlar hariç),

2) Malüllük Aylığı:

Sigortalı bir işe girerek, çalışmaya başlanması veya kontrol muayenesi sonucu malüllük halinin kalktığı raporla tesbit edilmesi,

3) Dul Aylığı:

Eşin evlenmesi durumunda,

4) Yetim Aylığı:

Erkek çocuğun 18 yaşını doldurması, orta öğrenimde ise 20, yüksek öğrenimde ise 25 yaşını doldurmuş olması, malül erkek çocukların malüliyet halinin kalkması durumunda;

Kız çocuklarda ise yetim aylığı alan kız çocuğun evlenmesi veya çalışması hallerinde,

5) Ana Baba Aylığı:

Aylık bağlandıktan sonra geçiminin sigortalı tarafından sağlanmadığının tesbiti,

hallerinde kesilir.

Sigortalının ölümü tarihinde eşine ve çocuklarına bağlanması gereken aylıkların toplamı sigortalıya ait aylıktan aşağı ise ana ve babaya aylık bağlanmaktadır. Bu durumun sonradan oluşması halinde anne ve babaya aylık bağlanmamaktadır.

C) Bağ-Kur

1) Emekli Aylığı:

Sigortalının isteği halinde,

2) Malüllük Aylığı:

Kontrol muayenesi sonucu malüllük halinin kalktığına anlaşılmaması durumunda,

3) Dul Aylığı:

Dul eşin evlenmesinde,

4) Yetim Aylığı:

Erkek çocuklardan 18 yaşın doldurulması, orta öğrenimde ise 20, yüksek öğrenimde ise 25 yaşın doldurulmuş olması, malül erkek çocukların malüliyet hallerinin kalkması durumunda yine, yetim aylığı alan kız çocukların evlenmesi veya çalışmaya başlaması hallerinde,

5) Ana ve Baba Aylığı:

Geçiminin sigortalı tarafından sağlanmadığının tesbiti, durumunda kesilir.

Sonuç:

Türk Sosyal Güvenlik Sistemi, farklı yasalarla ayrı ayrı tarihlerde değişik meslek gruplarına yönelik olarak düzenlendiğinden, üyelerine tanıdığı hak ve menfaatlerde farklılıkların olması kaçınılmaz bir durum ise de, toplumumuzda hoş olmayan bir manzara sergilemektedir.

Bu kuruluşların bir çatı altında birleştirilmesinden önce, bu çarpık tablonun biran evvel düzeltilmesi ve üyelere tanınan hak ve menfaatler arasında hem uyum sağlanması ve hem de maddi yönden güne uygun ve yeterli olmaları ve insan onuruna yaraşır bir seviyeye kavuşturulmaları gerçekleştirilmelidir.

Nasıl ki ebeveynler aile bireylerine karşı koruyucu, yönlendirici ve besleyici görevlerini aksatmaları veya ihmal etmeleri halinde toplumca kınanıyorlarsa, sosyal güvenlik kuruluşlarının da maddi ve yönetsel sorunlarını ileri sürerek görevlerini güne uygun bir şekilde yürütememeleri ve üyelerinin güvenlerini yitirmeleri durumunda toplumdaki ve üyelerden aynı tepkiyi görmelerinin kaçınılmaz bir durum olduğunu bu çalışmalar vesilesiyle ilgililere hatırlatmakta yarar görüyoruz.

Çünkü sorun çağdaş, toplumsal ve evrensel olup yaşamla ilgilidir.

TÜKETİCİNİN KORUNMASI KANUNU ÜZERİNDE OYNANAN OYUNLAR

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun bilindiği gibi 22 Şubat 1995 günü 22221 Sayılı Resmi Gazete'de 6 ay sonra yürürlüğe girecek bir şekilde yayınlanmıştı. Kanun büyük ölçüde Avrupa Birliği'ne uyumlaştırma çalışmaları nedeniyle yaklaşık 20-25 yıllık bir bekleyiş sürecinden sonra çıkartılabiliyordu. Kanunun yürürlüğe gireceği tarih beklenmeden, Türkiye'de kolay para kazanmaya alışmış bazı kuruluşların kanunun tüketiciye sağladığı hakları geri alabilmek için bu kanunu çalışmaz bir şekile sokmak için çaba harcadıkları, kamuoyu oluşturmaya çalıştıkları görülmektedir.

Kanun'un 10. maddesi ile tüketiciye getirilen en büyük haklardan birisi de bankaların vermiş oldukları tüketici kredileri ile ilgilidir. Tüketici Kredisi ile ilgili olarak bankalar tüketici kredisi ile satılan bir malın ayıbından ötürü zincirleme sorumluluk denilen bir sisteme dahil edilmiş bulunmaktadır. Örneğin A otomotiv firması, B bankası ile anlaşarak satacağı otomobiller için tüketici kredisi talebinde bulunmaktadır. Bu durumda tüketici için firma, banka ile yaptığı anlaşma gereğince krediyi çekmektedir. Bu durumda tüketiciye satılan otomobilin bozuk ve kullanılmaz durumda olması halinde

Sinan VARGI
Türk-iş Teşkilat Uzmanı

tüketici bankaya borçlandığı miktarı ödemek zorunda bırakılmaktadır. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun tüketiciye getirdiği en önemli haklardan birisi olan bu madde, bankalar tarafından kaldırılmak istenmekte, ve bankalar tüketiciye satılan malın bozuk kullanılamaz ve kalitesiz olup olmadığı konusunda sorumluluk üstlenmek istememektedirler.

Otomobil alan tüketicinin zaten 1 yıllık garanti süresi içinde koruma altında olduğu bugünkü uygulanan mevzuatımız açısından halen yürürlükte. Bu sürenin sonucunda tüketici yine kendi otomobili için yapılan masrafları kendisi ödeyecektir. Hiçbir zaman tüketici kredisi ile otomobil alan tüketicinin arabasının fren balatalarını değiştirmek için tüketici kredisi aldığı bankaya müracaat etmesi düşünülemez. Bu şekilde savlar ortaya sürerek bu maddenin kaldırılmasını istemek mantık dışıdır.

Tüketicinin Korunması Kanunu ile, tüketiciye verilen en önemli haklardan biriside tüketici kredisi alan ve bu krediyi ödeyecek olan tüketiciye imzaladığı sözleşmenin bir nüshasının veril-

mesidir. Bankalar bu maddeye de karşı çıkarak bu nüshanın damga vergisine tabi olduğu gerekçesiyle tüketiciye verilmesinin sakıncalı olduğu görüşünü beyan etmektedirler. En basit sözleşmelerde bile taraflar, imzaladıkları sözleşmelerin bir kopyasını alırlar...

Tüketici Kredileri ile ilgili olarak bankalar tarafından istenilen diğer bir düzenlemede tüketici kredilerin faiz oranlarının sabit tutulmasını istemeleridir. Örneğin, tüketici bir yıl vade ile kredi almış olsun, sözleşmesine göre ödeyeceği miktar vade ve faiz oranı önceden belli edilmiştir. Şimdi bankaların isteği doğrultusunda bir düzenleme yapıldığı takdirde enflasyon artışı öne sürülerek tüketiciye krediyi ödemeye başladığı tarihler arasında herhangi bir zamanda "biz sizin ödeyeceğiniz faizleri arttırdık. Bundan böyle iki misli daha fazla faiz ödeyeceksiniz" diye bir mektupla haber verilebilir. Tüketici bu durumda ne yapacaktır, Tüketici kredilerinin verilmesinde %38 ile memurlar, %21 ile işçiler ilk sırayı aldıklarına göre ve onların da gelirleri enflasyonla aynı oranda artmadığına göre tüketiciler için bu bir yıkım olacaktır. Benzer olaylar dövizle konut kredisi alan ailelerde yaşanmış ve aldığı krediyi geri

ödeyemeyen insanlar intihar etmişlerdir.

Bankaların tüketici kredisi konusunda, getirmek istedikleri belki de budur. "Biz krediyi veriyoruz, size imzaladığınız sözleşmeden damga vergisi ödemek için bir nüsha vermiyoruz, tüketici kredisinin faizini de istediğimiz zaman arttırırız... Siz isterseniz intihar edin, biz kefil-lerinizden bu parayı nasıl olsa bir şekilde alırsınız" zihniyeti, bankalar gibi güvenilmesi gereken bir kurumla tüketicilerin arasını açmaktan başka bir şeye yaramayacaktır.

Tüketicinin Korunması Kanunun da yer almayan, ancak bankalar ile tüketicileri karşı karşıya getiren birçok olayda daha düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Bankalar havale masrafları ile ilgili olarak düzenleyecekleri tarifeleri şubelerinde tüketicilerin görebilecekleri bir yere asmak zorundadırlar. Bankalar havale masraflarından değişik bedeller talep etmekte, bu da değişik bankalarla çalışan tüketicilerin sık sık banka görevlileri ile tartışmasına neden olmaktadır. Bazı bankalar minimum havale ücreti olarak 200 bin TL talep etmektedirler. Vatani görevini yapan oğluna 250 bin lira havale yapan bir muddiden 200 bin lira da havale bedeli tahsil etmenin mantığını da anlamak mümkün değildir.

Tüketicinin Korunması Kanunun uygulamada daha iyi çalışması ve il ve ilçelerde kurulacak olan Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri ile Tüketici Konseyinin

çalışmasında kullanılacak finansman kaynağının yaratılması için, sermaye arttırımına giden sermaye şirketlerinin artan sermaye kısmının binde ikisinin yüzde beşlik bölümünün Tüketici için harcanması geriye kalan yüzde doksanbeşlik bölümün ise Rekabet Kurulu'nun çalışması için harcanması planlanmıştır. Ancak 559 Sayılı Kararname ile şirketler iki yıl boyunca bu fona para ayırmak hükmünden muaf tutulmuşlardır. Böylece tüketicinin korunması ile ilgili ve rekabet kurumu ile ilgili finansman kaynağında kurutulmuştur. Burada hükümet şirketler için bir kayırma getirirken, 60 milyon tüketicinin korunması ile ilgili olarak çıkartılan kanunu çalışamaz durumda bırakmaktadır.

Gümrük Birliği'ne uyumlaştırma çalışmaları içinde çıkartılan, Tüketicinin Korunması ve Karşı-Tekel Kanunlarının uygulamaya geçilmesinde, gerekli malzemelerin satın alınmasında ve eğitime yönelik harcamaların yapılabilmesi için tasarruf tedbirlerinin bu maksatlarla yapılacak harcamalar için geçerli olmayacağı konulu 14.4.1995 tarihli, Başbakanlık Genelgesi de artık bu uygulamalarla otomatikman ortadan kalkmıştır.

Tüketicinin Korunması ve Karşı-Tekel Kanunları ile ilgili olarak bakanlıklarca yapılacak olan çalışmalar ile bu kanunlar gereğince oluşturulacak konsey ve kurulların çalışabilmesi için bir bütçeye ihtiyaç vardır. Bu bütçe hükümet tarafından ilgili

bakanlıklara damlalıklarla verilirken, şirketlerle ilgili yapılan son düzenlemeler ile bu kurulların ve dolayısıyla kanunların çalıştırılmaması hedeflenmektedir. Dünyanın ta öbür ucunda yer alan ve herhangi bir ticari alışverişin uzaklık nedeniyle hemen hemen imkansız olduğu dış ülkelere yapılan debdebeli seyahatlara para bulunurken, her türlü demirbaş, lüks tüketim malzemelerinin satın alınması için devlet para bulabilirken, 60 milyonu ilgilendiren, tüketicinin korunması ve rekabetin düzenlenmesi çalışmalarına para ayrılmaması mevcut siyasi iktidarın da konuya bakış açısını net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Yapılmak istenen bizce çok açıktır. Sermaye çevreleri ile bankalar biraraya gelerek eski düzenin yani tüketicinin hiçbir hakkının olmadığı düzenin geriye getirilmesi, tüketicinin korunması ve rekabet yasasının işletilmemesi için devreye girmişlerdir. Ancak Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne verdiği söz doğrultusunda, yüzden fazla resmi ve demokratik kitle örgütünün görüşü alınarak düzenlenen kanunun değiştirmeye, tüketicinin korunmadığı bir düzenin devamını sağlamaya hiçbir kuruluşun gücü yetmeyecektir. Türk-İş, bu kanunda en ufak bir değişiklik yapıldığı takdirde, Avrupa Birliği'nin organlarına gerekli şikayetleri kanun taslağına olumlu imza koyan demokratik kitle örgütleri ile birlikte yapmaya kararlıdır.

Türkiye'de İlk Grev Yasağı

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

1845 yılında kabul edilen Polis Nizamı'nın 12. maddesi, "yeni kurulan polis örgütünün temel görevlerinden biri" olarak, "işini bırakarak greve gitmeyi amaçlayan işçilerin dernek ve toplulukları ile buna benzer kamu düzenini bozucu her türlü fitne ve fesat derneklerini ortadan kaldırmak ve yok etmek, böylelikle de ihtilalin önünü almak için sürekli olarak uğraşmak ve çaba" harcamayı belirliyordu¹. Bu düzenlemede açıkça bir grev yasağı yoktur.

Osmanlı İmparatorluğu'nda ilk grev yasağı, 1867 yılında demiryolları ile ilgili olarak getirildiğini sanıyorum. Saptayabildiğim kadarıyla, bugüne kadar yayınlanan iş hukuku veya sendikacılık tarihi kitaplarının hiçbirinde bu yasağa dikkat çekilmemektedir.

1867 yılında (8 Safer 1284; mali tarih veya 30 Mayıs 1283; hicri-kameri tarih) kabul edilen "Memaliki Mahrusa Demiryollarının Usulü Zabıtasına Dair Nizamname"nin "Demiryolları ile mürur ve uhuri temin edecek tedabire dair" Birinci Fsalında, "her ne suretle olursa olsun arabaların seyrü hareketine mani olmak" suçunu işleyenler hakkında bir seneden üç seneye kadar hapis cezası öngörülmüyordu. Grev de bu suç kapsamında düşünülmelidir. Nizamnamenin 1. maddesi şöyleydi:

"Her kim ki kasden demiryolunu tabrip etmek ve bozmak veya arabaların yürümesine mani olacak surette yola bir şey koymak ve atmak veyahut ne suretle olursa olsun arabaların seyrü hareketine mani olmak veya yolundan çıkarmak veyahut demiryolu mevkipleri meyane-

sinde cari olan muhaberatı telgrafiyenin inkıtama sebebiyet vermek gibi bir harekete ıhtisar edip de işbu hareketinden doyalı birgüne sarkatlık zuhür etmezse bir seneden üç seneye kadar hapsedilir ve hareketi mezhuresinden naşı telefi nefis vuku bulursa idam ve eğer ceriba zuhur ederse muvakkat kürek cezası ile mücazat kılınır."

Nizamnamenin 5. maddesi ise, tren hareket halindeyken görev yerini terkeden bazı görevlilere ağır cezalar öngörüüyordu. Görev yerinden ayrılmanın toplu olması durumunda bir grev söz konusudur:

"Herhangi bir makineci veyahut kılavuz demiryolu arabalarının esnayı seyrü hareketinde mevkiinde bulunmaz ise altı aydan iki seneye kadar hapis ile tedip olunur ve bundan başka o makule makineci veya kılavuzun tardı hakkında tarafı saltanatı seniyyeden vuku bulan emir derlal icra kılınacaktır."

Osmanlı İmparatorluğu'nda 19. yüzyılda demiryollarının yapımı ve işletilmesi sırasında ağır çalışma koşullarına ve düşük ücretlere karşı ücretlilerin bireysel ve topla tepkileri olmuş olsa gerektir. 1867 yılında kabul edilen bu Nizamnameye bu maddelerin konması bu nitelikte olayların veya eğilimlerin sonucu olabilir. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemi üzerinde yoğunlaşmış tarihçilerimizin araştırmalarında bu tür olayların üzerine gitmeleri, günümüzde işçi sınıfı hareketinde önemli bir rol üstlenecek demiryolcularımızın mücadele tarihinin aydınlatılmasına katkıda bulunacaktır.

¹ Gülmez, Mesut, Türkiye'de Çalışma İlişkileri (1936 Öncesi), TODAİE Yay., Ank., 1983, s. 360

Anayasa değişikliği 1982 Anayasasının kabul ve yürürlüğe girmesinden günümüze kadar TÜRK-İŞ topluluğunun gündeminde bulunan bir konudur. Daha kabul edildiği günlerde kimse sesini çıkaramazken TÜRK-İŞ bu Anayasanın Hak ve Özgürlükleri kısıtlandığını Asker mantığı ile hazırlandığını ve sadece emir ve komuta zinciri içinde yaşamayı öngören hükümlerle dolu olduğunu açıklamış ve Anayasa değişikliği çalışmalarını o günlerden başlamıştır. Milletvekillerine gönderilen kitapçıklar Parti Genel Başkanlıklarına gönderilen detaylı yazılar, Millet Meclisi Başkanlığına yapılan yazılı ve sözlü başvurular hala hatırlardadır. Türk Parlamenterler Birliğinin Sayın Korkmazcan'ın başkanlığında başlattığı çalışmalara TÜRK-İŞ adına katılan heyette bu satırların yazarı da bulunuyor ve çalışmaları TÜRK-İŞ adına bazanda resen yürütüyordu.

Aradan geçen bunca yıla yapılan bunca çağılara rağmen Millet Meclisi Sorunlara yaklaşmada oldukça sıkıntılı bir dönem atlattı. Sonunda yirmi bir madde üzerinde 301 imzalı önergeler Meclis Başkanlığına sunuldu. Anayasa Komisyonunda önce alt komisyon sonrada üst komisyonda yapılan değişiklikler Partiler arasında yaşanan krizler umutları, nerede ise suya düşürmüştüken uzlaşma yolları aralandı ve Refah Partisi dışındaki partilerin katılımı ile 17 değişiklik maddesi Meclis Yaz tatiline girmeden büyük bir çoğunlukla kabul edilerek Sayın Cumhurbaşkanı'nın onayına mazhar oldu.

Şu anda Türkiye'nin Millet Meclisi Anayasasında değişiklik yaparak bu değişiklikleri hayata geçiren Meclis olarak Tarih yazmış bulunuyor. Millet Meclisinin bu başarısı küçümsenmemeli ayakta alkışlanmalı ve bu olayın Meclise itibar kazandırdığı bu aziz vatanın evlatları tarafından kabul edilmelidir. Yıllar boyu Parlamento düşmanlığı sistemli bir biçimde yayılmak vatandaşlarımızı Millet Meclisine karşı hasım durumuna getirebilmek için ellerinden gelen çabayı harcayanlar kısmen başarı sağlamışlardı. Bu meclisten hayır gelmez, Bu Meclis Vatandaş

BEKLENMEYEN BAŞARI BEKLENEN DEĞİŞİKLİKLER

için Vatandaş hayrına ve yararına bir yasa çıkarmaz karamsarlığına bizi kaptıranlar şimdi artık utanmak durumundadırlar. O Meclisin çatısı altında bulunup ta kendi arzulananı gerçekleştiremeyen körü körüne inatlaşarak nerede ise Anayasa değişikliklerini dinamitlemek arzusunda bulunan bir avuç sayın Milletvekilleri de sayı ile kendilerine gelmelidirler! Herşeyi kendilerinin bildiğini sanıp kendi dışındakileri hor

gören sözde dindar bu zevat şimdi de değişikliklerin sadece Milletvekillerini ilgilendirdiği iddiası ile zihinleri bulundurmaya çalışmaktadırlar.

Önce şu hususta birleşmek zorundayız. Bu Meclis Beklenmedik bir başarı elde etmiş Anayasanın Onyedimaddesini değiştirmeye Muvaffak olmuştur hem de referanduma gerek kalmaksızın üçyüzaltmış oyla kabul ederek bunca sıkıntıya rağmen ülkede barış ve huzur rüzgarlarının esmesine bu meclis vesile olmuştur.

Anayasa değişikliklerinin yeterli olmadığını Emek kesiminden birisi onları yıllarca üst düzeyde temsil onurunu taşımış bir kimse olarak bende biliyorum. Ne var ki ülkemizin yurt içinde ve yurt dışında itibarın artmasına vesile olan ve demokratik katılımçılığında oldukça önemli ölçüde geliştiren bu değişikliklerin önemini görmezlikten gelemem. Atatürk'ün en güzel bir sözü vardır: "MUVAFFAKİYET MUVAFFAK OLACAĞIM DİYE İŞE BAŞLAYANINDIR" diyor. Şimdi artık yol açılmıştır, Üniter Devlet yapımızı bozdurmayacak hak ve özgürlükleri geliştirecek yeni Anayasal düzenlemeler Bu Meclisten birer birer geçmelidir.

Elhak Yüce Meclis ünvanına layık Meclisimizin bundan böyle zamanı daha iyi değerlendirip kör doğuşları bir tarafa bırakarak çalışanları dar ve sabit gelirli zor durumda bırakan ekonomik güçlüklerin üstüne giderek Milli gelirin daha adil bölüşümünü sağlayacak tedbirler alması kaçınılmazdır. Son on yıldır çekilen sıkıntıların azaltılması ve ülkemizin ileri ülkeler düzeyine çıkarılması Demokratik hakların genişletilmesine Demokrasinin korunup güçlendirilmesine bağlıdır.

ANAYASA değişikliklerini yeterli bulmuyor fakat yapılan değişiklikleri gerçekleştiren Meclisi kutluyoruz. Ülkeye verdikleri uzlaşmacı zorlukları aşmada birleştirici görüntülerini bozmasınlar. Daha çok ve yararlı hizmetler bekliyoruz. Hele tatillerinden sağ salim dönsünler...

Bülent KÜPELİ TÜRK-İŞ Araştırma Uzmanı

Gelişme sürecinde ve zorunluluğunda olan Türkiye geliştirmek için diğer ülkelerde de görülen ekonomik ve sosyal yapıdaki dengesizliklere ek olarak uygulanmakta olan makro-ekonomik politikaların da etkisiyle her geçen gün daha ağırlaşan istihdam ve işsizlik sorunuyla karşı karşıya bulunmaktadır.

Sürdürülen büyüme çabalarına ve sermaye birikimi yönünde kaynak aktarımlarına karşın özellikle son yıllarda azalmayan tersine büyüyen bir istihdam ve işsizlik sorunu, bugün ülkenin en önemli sorunlarından biri durumundadır.

Devlete, Anayasal düzenleme ile; işsizliği önlemeye elverişli bir ekonomik ortam yaratmak için gerekli önlemlerin alınması görevi yüklenmesine karşın bu gerçekleştirilmemektedir. Tersine, sosyal devlet anlayışını terkeden bir tercihle devletin ekonomiyi yönlendirmedeki rolünü en aza indirip, sorunun çözümünü piyasa kurallarına bırakmak anlayışı hakim kılınmıştır.

Özellikle son yıllarda sanayileşmenin bir yana bıraktığı, yatırımlardan vazgeçildiği, rant ilişkilerinin hakim kılındığı bir ekonomik ortam söz konusudur. Ekonomideki yapısal sorunların krize dönüştüğü 1994 yılında ekonomideki kriz ile birlikte istihdamdaki daralma iyice ortaya çıkmıştır.

1990 yılında 18.364 bin olan istihdam, 1993 yılında ancak 18.702 bine yükselerek 3 yılda ekonomideki büyümeye karşın 338 bin kişi artmış ve fakat 1994 yılında ekonomide yaşanan kriz ile birlikte 3 yılda yaratılan istihdamdan daha fazlası kaybedilmiş ve istihdam 18.285 bine gerilemiştir. Aynı yıl açık işsizlik oranı yüzde 10.5'e, açık işsizlik kadar önem taşıyan eksik istihdam da yüzde 9.3'e yükselmiştir. Açık işsizlik ve eksik istihdam nedeniyle atıl durumda bulunan toplam işgücü oranı yüzde 19.8'e ulaşmıştır. Diğer bir anlatımla Türkiye'de işsiz sayısı, eksik istihdam edilenlerle birlikte 4 milyon 43 bin kişi düzeyine yükselmiştir.

Resmi veriler böyle olmakla birlikte, Türkiye'deki gerçek işsiz sayısının çok daha fazla olduğu kabul edilmektedir.

Ülkenin yapısal koşullarına bağlı olarak gelişme gösteren işsizlik sorunu, özellikle 5 Nisan Kararları ile birlikte yaşanan ekonomik durgunluk gerekçesiyle yatırımların durması, kapasite kullanım oranlarının imalat sanayiinde 1993'teki ortalama 79.7 olan düzeyinden 1994 yılında 66.4 düzeyine kadar geriletilmesi, ekonomik kriz gerekçe yapılarak yaygınlaştırılan işten çıkartmalara neden olmuştur.

Ülkenin ekonomik ve sosyal yaşamını olumsuz etkileyen istihdam ve işsizlik sorununun çözülmesi çabalarında, sorunun boyutlarına ve ülke açısından gösterdiği özelliklere yakından bakmak gerekmektedir. Ekonominin yeterince güçlü olmadığı ülkemizde istihdam ve işsizlik sorununun önemini ve özelliklerini belirleyen başlıca nedenler arasında; hızlı nüfus artışı, iç ve dış göçler, yetersiz gelir, teknoloji, bölgelerarası gelişme farklılıkları, yatırım politikaları, eğitim politikaları gibi çeşitli sorunlar bulunmaktadır.

İstihdam ve işsizlik sorununu meydana getiren faktörler içerisinde nüfus artışı özel bir önem taşımaktadır. 1990 yılında binde 19.7 olan nüfus artış oranı, 1994 yılında binde 17.8 olarak hesaplanmaktadır. Yapılan bazı projeksiyonlarda nüfusun 2000 yılına kadar ki dönemde yıllık binde 20 oranında olacağı öngörülmektedir. VII. Beş Yıllık Kalkınma Planında nüfus artış hızının 2000 yılında binde 15'e düşeceği öngörülmektedir. Nüfus artış oranının düşürülmesinin istihdam etkisi kuşkusuz uzun dönemde görülecektir.

Nüfus artış hızına bağlı olarak işgücü arzı da hızla artmaktadır. Ekonomik gelişme ve istihdam sorunlarının çözümü açısından nüfus sorunu özel bir önem kazanmakta ve istihdam problemlerinin çözümünde nüfus artışı stratejik rol oynamaktadır. Hızlı nüfus artışı genç nüfusu da çoğaltmaktadır. Ancak bu genç nüfusun istihdam istemi mevcut yapıda karşılanamamaktadır. Dolayısıyla nüfus artış hızı ile istihdam artış hızı arasında paralellik sağlanamamaktadır. Sonuçta kaynaklar üzerindeki baskı artmakta, kişilerin yaşam standartlarını sürdürmeleri güçleşmekte ve toplumda üretimde bulunmayanların çalışanlar üzerindeki yükü artmaktadır.

Türkiye bugün yüzde 2'ye yakın olarak gerçeleşen nüfus artış hızı ile hızla çoğalan ve genç nüfusu yoğun olan bir ülke durumundadır. 1990 yılında toplam 56.203.000 olan ülke nüfusu içerisinde 0-14 yaş grubu yüzde 35.48 ve 15-24 yaş grubu genç nüfus yüzde 20.0 oranında iken 1995 yılına gelindiğinde ülke nüfusu 61.644.000'e ulaşmış, 0-14 yaş grubunun toplam nüfus içerisindeki payı yüzde 32.32, 15-24 yaş grubunun payı da yüzde 20.4 olmuştur. Diğer bir anlatımla yaşı 24 ve daha küçük olanların Türkiye nüfusu içindeki payı (32.500.000 kişi) yüzde 52.7'dir.

Geçtiğimiz yıllarda, bölgelerarası dengesizlikler, nüfus artış hızının yüksekliği ve Gayri Safi Milli Hasıla'daki değişmeye paralel olarak yaşanan ve bugünde terör gibi sorunların eklenmesiyle devam eden iç göç, şehir nüfusunu sağlıksız bir şekilde

önemli oranda artırmaya devam etmektedir. 1990-1995 döneminde kent nüfusunun yıllık ortalama artış hızı yüzde 4.4 olmuştur. Aynı dönemde İstanbul kentinde nüfus artış hızı yılda ortalama yüzde 5.1'e yükselmiştir.

Kent nüfusunun toplam nüfus içindeki payı da 1980'den itibaren önemli ölçüde artmıştır. 1980 yılında söz konusu pay yüzde 42.1 iken, oran 1990 yılında yüzde 54.0'e yükselmiş, 1995 yılında ise toplam nüfusun yüzde 60.9'u kentlerde yaşar duruma gelinmiştir. Bu dönemde kır-kent arasındaki refah düzeyi farkının giderek açılması, kırsal kesimde kalkınmanın gerçekleştirilememesi, kentlere, ekonomilerinin talep ettiklerinden çok daha fazla göçün olmasını beraberinde getirmiştir.

Özellikle metropol olan kentlere yönelen göç, bu bölgelerde aşırı ölçüde nüfus birikimine yol açarken, sağlıksız yaşama koşullarını ve işsizliği de beraberinde getirmektedir. Kentlerde alt yapının yetersizliği, sanayi kesiminde istihdam olanaklarının yaratılamaması, göç edenlerle birlikte, hizmet sektöründe sağlıksız ve üretken olmayan istihdam şekillerini genişletmiştir. Bunun doğal sonucu olarak verimsiz ve üretken olmayan bir hizmetler sektörü meydana gelmiş, istihdam hızla arttığı halde milli gelirdeki artış o kadar olamamıştır.

Kırdan kente göçün körüklediği marjinal sektör ya da enformel sektör olarak adlandırılan bu sektörün, sağlıksız ve hızlı göç olayının yaratmış olduğu güvencesiz bir istihdam alanı olduğu açıktır. Söz konusu sektör asgari ücretle ve sosyal güvenceden yoksun koşullarda çalışan çok sayıda kişiyi barındırmaktadır. Bir yandan kendi hesabına sabit veya seyyar iş yapanlar, diğer taraftan çok küçük işletmelerde sigortasız, kaçak olarak çalıştırılanlardan oluşan marjinal sektör, kentlerde işgücü fazlasını emen ve açık işsizlik baskısını azaltan bir işlev görmektedir. Nitekim geçmiş dönemde de bu sektörler işgücü fazlasının işsizlik baskısını azalttığı için siyasal iktidarlar tarafından kurtarıcı olarak görülmüştür.

Diğer taraftan, işgücü arzının hızlı bir artış potansiyeline sahip olmasına karşın, ülkemizde işgücüne katılma oranları ve özellikle kadınların işgücüne katılma oranı önemli ölçüde düşmektedir. İşgücüne katılma oranındaki düşüş; kırsal kesimden kentlere göç, okullaşma oranlarının hızla

* Bu makalenin ikinci bölümü gelecekte sayımızda yayınlanacaktır.

artmaya devam etmesi, kentlerde gelir düzeyi yükselen ailelerde kadınların çalışmadan çekilmesi ve umudu kırılmış işsizler gibi faktörlere bağlanmaktadır.

Türkiye genelinde işgücüne katılma oranı 1990 yılında yüzde 56.7 iken bu oranın 1993 yılında yüzde 54.2'ye gerilediği ve 1995 yılında yüzde 52.2'ye gerileyeceği tahmin edilmektedir. (Tablo 1) İşgücüne katılma oranına kent-kır ayırımında bakıldığında en son veriler 1993 yılına aittir. Buna göre 1990 yılında kentlerde yüzde 46.8 olan oran 1993'te yüzde 45.9'a gerilemekte, kırsal kesimde ise sırayla yüzde 67.3 iken 65.3 olmaktadır. Başka bir gösterge ise kadınların işgücüne katılma oranının-

daki düşüklüktür. 1990 yılında kadınlarda işgücüne katılma oranı yüzde 34.7 iken 1993'te yüzde 32.3'e gerilemekte, erkeklerde ise oranlar sırasıyla yüzde 79.7 ve yüzde 76.5 olarak görülmektedir. OECD ülkelerinde işgücüne katılma oranlarına bakıldığında; erkeklerde bu oran yüzde 82.6 kadınlarda ise yüzde 60'a ulaşmıştır.

Yılda ortalama 1 milyon kişilik nüfus artışına karşın işgücüne katılma oranındaki düşüş nedeniyle resmi verilere göre, 1990 yılında 19.954 bin olan sivil işgücü 1994 yılında 20.424 bin seviyesine yükselerek, geçen dört yıllık sürede ancak 470 bin kişilik bir işgücü artışı olmuştur.

İşgücüne katılma oranındaki bu düşüşün sürekli olması beklenemez. Nüfus artış hızını kısmen dengeleyen işgücüne katılma oranındaki yükselişin başlamasıyla işsizlik sorunu yeni boyutlar kazanmaya başlayacaktır.

İşgücüne katılma oranındaki düşüş nedeniyle resmi verilere göre, 1990 yılında 19.954 bin olan sivil işgücü 1994 yılında 20.424 bin seviyesine yükselerek, geçen dört yıllık sürede ancak 470 bin kişilik bir işgücü artışı olmuştur.

İstihdamın sektörel yapısı incelendiğinde, nispi bir iyileşmeye karşın ülkedeki yapısal bozukluğun sürdüğü, hala tarım kesiminin yoğunluk taşıdığı

Tablo : 1 İşgücüne Katılma Oranları

	(15+yaş)		(Yüzde)			
	1990	1991	1992	1993	1994(1)	1995(1)
Türkiye	56.7	56.2	55.5	54.2	53.2	52.2
Kent	46.8	45.9	46.7	45.9	-	-
Kır	67.3	67.8	65.8	65.3	-	-
Erkek	79.7	78.4	78.1	76.5	-	-
Kadın	34.7	34.2	33.1	32.3	-	-

Kaynak : DPT
(1) Tahmin

Gelişmişliğin önemli bir göstergesi olan ve sanayileşmede arzu edilen düzeye gelinemediğini, tarım toplumu niteliğinin ağırlığını sürdürdüğünü gösteren istihdamın sektörel yapısı da ülkemizde olumsuz göstergelerden biri olarak devam etmektedir. (Tablo 2)

Tablo : 2 İstihdamın Sektörel Dağılımı

Yıllar	TARIM		SANAYİ		HİZMETLER		TOPLAM	
	Mutlak	Yüzde	Mutlak	Yüzde	Mutlak	Yüzde	Mutlak	Yüzde
1990	8.731	47.5	2.819	15.4	6.814	37.1	18.364	
1991	8.731	47.4	2.883	15.7	6.824	37.0	18.420	
1992	8.168	43.9	3.072	16.5	7.360	39.6	18.600	
1993	8.397	44.9	2.316	12.4	7.389	39.5	18.702	
1994	8.166	44.7	2.880	15.8	7.239	39.6	18.285	

Kaynak : 7. BYKP, DPT

ğı ortaya çıkmaktadır. 1994 yılı itibarıyla toplam istihdamın yaklaşık yüzde 44.7'si verimi düşük olan tarım sektöründe çalışmaktadır. Tarım sektöründe çalışanların yüzde 60'lık kısmı ücretsiz aile işçilerinden oluşmaktadır. Ücretsiz aile işçileri arasında kadınların oranı ise yüzde 80'dir. İstihdam sorununun çözümü ve ülke kalkınmasının gerekliliğinde önemli rol verilen sanayileşmenin istenen sonuca

ulaşamadığı da sanayi istihdamının yüzde 15.8'ler düzeyinde olmasıyla ortadadır. Hizmetler sektöründe ise toplam istihdamın yüzde 40'lar düzeyi barındırılmaktadır.

Kalkınma planlarında istihdam sorununun çözümü ve ülke kalkınması gerekliliğinde önemli rol verilen sanayileşmenin istenen sonuca ulaşamadığının bir başka göstergesi de, istihdamın sektörel

dağılımına bağlı olarak ortaya çıkan statü dağılımında ücretlilerin düzeyidir. İktisaden faal nüfusun işteki ücretli, işveren kendi hesabına ve ücretsiz aile çalışanı olarak ülkenin ekonomik ve sosyal konumunda fikir veren bir gösterge olduğu dikkate alındığında olumsuz bir tablo daha ortaya çıkmaktadır. Sanayileşmiş ülkelerde çalışan nüfus içinde ücretlilerin oranı yüzde 80 dolayında iken, ülkemizde yüzde 40'lar düzeyine yeni ulaşmaktadır. (Tablo 3)

Tablo 3 : İstihdamın Çalışanların Statüsüne Göre Dağılımı

Yıllar	Ücretli	İşveren	Kendi Hesabına	(15+yaş) (Bin Kişi) Ücretsiz	
				Aile İşçisi	Toplam
1989	6.894	620	4.805	5.685	18.005
1990	7.085	811	4.850	5.617	18.364
1991	6.946	970	4.770	5.734	18.420
1992	7.379	1.060	4.877	5.283	18.600
1993	7.507	1.099	4.640	5.456	18.702

Kaynak : DİE

Kentlerde ücretlilerin oranı yüzde 57.5 iken, kırsal kesimde yüzde 12.3'e düşmektedir.

Tarım sektörü çoğunlukla istihdam yapısında ücretliler kadar ücretsiz çalışan aile işçisi bulunmaktadır. Ücretsiz aile işçiliği kırsal alanda önemini koruyan ve özellikle kadın istihdamında en belirgin çalışma şekli durumundadır. Ücretliler karşısında ücretsiz aile işçisi olarak çalışanlarla, kendi hesabına çalışanların yaygınlığı (yüzde 54) ülkemizin diğer ülkeler gibi ücretliler toplumu olmaktan hayli uzak olduğunu göstermektedir. İstihdamdaki bu yapı, yasalarla getirilen sınırlamalar ve yasakların yanısıra sendikalaşmayı ve toplu ilişkilerin kapsamını da daraltan önemli bir faktör durumundadır.

Türkiye'de istihdam gerçeğinin çeşitli boyutları yukarıdaki açıklamalardan sonra şöyle özetlenebilir. Ülkemiz istihdamda tarım ağırlıklı bir konumda olup, Batı toplumları gibi bir ücretliler toplumu olmaktan henüz çok uzak bulunmaktadır. Türkiye, ekonomik ve sosyal içerikli çok boyutlu sorunlara yol açan işsizlik olgusuyla karşı karşıyadır. İşgücüne katılım oranı düşmekte, marjinal sektör diye adlandırılan güvencesiz sektör büyümekte, açık ve gizli işsizlik baskısını daha çok hissettirmektedir. İşsizlik, özellikle genç yaş grubunu etkilerken, ekonomide yeniden yapılanma arayışları içinde işten çıkarmalar da artmaktadır.

Ülkemizde istihdam ve işsizlik olgusu çok boyutlu olup, çeşitli görünümde ortaya çıkmaktadır. Bu noktada temel problemlerden biri; işsizliğe ilişkin olarak ötedenberi varolan tanım ve kavram kargaşasıdır. İşsizlik oranına ilişkin çok sayıda tanımın bulunması ve değişik yıllar itibarıyla önemli farklılıklar göstermesi, bu kargaşanın yansımasıdır. Türkiye'de işsizliğin tanımını ve ölçülmesi konusunda görev yapan üç kuruluş (Devlet Planlama Teşkilatı, Devlet İstatistik Enstitüsü, İş ve İşçi Bulma Kurumu) farklı tanımları esas almıştır. DİE işsizliği, "Anketten önceki son bir hafta içinde, aynı ve nakdi bir gelir elde etmek amacıyla hiçbir işte çalışmayan veya işle ilgisi devam etmeyen, yani hiçbir

iş olmayıp iş arayan nüfus" olarak tanımlanmaktadır. DPT, "Çalışma çağı nüfusundan (15+yaş) sivil işgücü talebi ve faal olmayanlar (öğrenciler, ev kadınları, emekliler, mahkûmlar, irad sahipleri) toplamının düşürülmesiyle kalan kısmı" işsiz olarak tanımlamaktadır. DİE'nce ümidi kırılmış işsizler (-ki günümüzde giderek artmasına rağmen) ile tarımdaki gizli işsizler işsiz olarak kabul edilmemekte, DPT bu grubu işsiz görmektedir. İ.İ.B.K. ise, işsiz olarak Kuruma başvurup bir işe yerleştirilemeyenleri göstermektedir.

İşsizlik konusunda yaşanan tanım ve kavram kargaşasına koşut olarak, işgücü piyasasına ait veri sistemi sağlıklıdır. Oysa ki, işgücü piyasasına ilişkin doğru ve etkili politikaların oluşturulmasında, sağlıklı ve sürekli bilgi temini kilit rolü oynamaktadır. İşgücü piyasasının durumunun bilinmesi ve sürekli izlenebilir olmasında; iktisaden faal nüfus, eksik istihdam ve işsizlik verileri, veri kaynağının belkemiğidir. Ancak ülkemizde işgücü piyasasına ilişkin yeterli, sağlıklı ve güvenilir verilerin olmaması, sorunun çözümüne yönelik politikalarda ciddi bir darboğaz oluşturmaktadır.

Bu dönemde DİE tarafından işgücü piyasası verileri konusundaki güçlükleri gidermek ve süreklilik arzeden bir bilgi sistemi kurmak amacıyla uluslararası verilerle kıyaslanabilir nitelikte son uluslararası standart tanımlar dikkate alınarak yeni seriler oluşturulmuştur. 6. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile Yıllık programlarda esas alınan Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre hesaplama şeklinin değişmesiyle ülkemizdeki işsizlik oranı birçok sanayileşmiş ülkeden daha düşük duruma getirilmiştir. Örneğin 1994 yılında yaşanan kriz öncesinde, 1993 yılı itibarıyla Türkiye'de işsizlik oranı yüzde 7.3 iken Avrupa Topluluğunda yüzde 9.4, OECD Avrupa ortalamasında yüzde 9.4'tür. Sözkonusu oranlara 1993 yılı için ülke bazında bakıldığında İngiltere'de yüzde 9.7, Fransa'da yüzde 9.8 İtalya'da yüzde 11.5'dir. Bunun anlamı, aynı kriterlere göre ülkemizdeki işsizlik sorununun tüm toplum kesim ve Hükümet Programındaki görüşlerin tersine, bir-

çok batı ülkesinden daha önemsiz bir sorun olduğudur.

1995 Yılı Programına göre işsizlik oranının bu yıl yüzde 9.2 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Eksik istihdamın ise aynı dönemde yüzde 8.2'ye gerilemesi beklenmektedir. Bu öngörülere göre 1995'te toplam işgücünün 20 milyon 603 bin olması, işgücünün 8 milyon 329 bini tarım olmak üzere toplam 18 milyon 716 binin istihdam olanağı elde edeceği belirtilmektedir. İşsizlik ve eksik istihdam nedeniyle atıl durumdaki işgücünün ise içinde bulunduğumuz yıl toplam işgücüne oranının yüzde 19.8'den yüzde 17.4'e gerileyeceği tahmin edilmektedir.

Bugün, toplumun tüm kesimleri, işsizliğin her geçen gün büyüyen bir sorun olduğun da birleşmektedir. Ancak, son resmi veriler işsizliğin azaldığı yönündedir. Nisan/1994 Hanehalkı İşgücü Anketi geçici sonuçlarına göre 12 ve daha yukarı yaştaki nüfus 41.873.198'dir. İşgücüne katılma oranı yüzde 51.6 ve işgücü 21 milyon 586 bindir. DİE'ye göre toplam istihdamın 19 milyon 784 bin olduğu yapıda, işsiz sayısı 1 milyon 802 bin iken işsizlik oranı yüzde 8.3 olarak ifade edilmektedir. İşsizlik oranı kentsel yerlerde yüzde 12.9 (1.263.180), kırsal yerlerde ise yüzde 4.6 (538.761)'dir. Kadınlar işsizlik oranı açısından kırsal kesimde işsizlik oranını (yüzde 1.9) azaltıcı rol oynarken, kentsel yerlerde (yüzde 19.6) tersi bir etki yapmaktadır.

Yine aynı sonuçlara göre istihdam edilenler yüzde 7.4 (1 milyon 605 bin)'u eksik istihdamdadır. Türkiye'de öteden beri bilinen eksik istihdam problemi, işsizliği hergeçen gün daha da önemli boyutlara ulaştırmaktadır. Eksik istihdam olarak kabul edilenlerin önemli bir kısmı, marjinal çalışanların tamamına yakını kelimenin tam anlamıyla işsizdir.

1990-1995 döneminde 15+yaş itibarıyla işsizlik ve eksik istihdam nedeniyle atıl durumda bulunan işgücündeki değişim şu şekildedir:

	Tablo 4 : İşsizlik ve Eksik İstihdam					
	1990	1991	1992	(15+yaş) 1993	(Bin kişi) 1994(1)	1995 (1)
İşsiz Sayısı	1.590	1.546	1.596	1.530	2.139	1.887
Eksik İstihdam	1.271	1.373	1.535	1.383	1.904	1.679
İşsizlik Oranı (Yüzde)	8.0	7.7	7.9	7.6	10.5	9.2
Eksik İstihdam Oranı (Yüzde)	6.4	6.9	7.6	6.9	9.3	8.2
İşsizlik+Eksik İstihdam	14.4	14.7	15.5	14.5	19.8	17.4
Nedeniyle Atıl Durumda Bulunan İşgücü Oranı (Yüzde)						
Kaynak : DIE, DPT (1) Tahmin						

Ülkede uygulanan istihdam politikaları gözönüne alındığında işgücü piyasasının yeterince organize edilmeyişinin önemli bir faktör olduğu ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde istihdam ve işgücü sorunlarıyla doğrudan ilgilenen, insangücü sorunlarının çözümü için çağdaş yaklaşımlar getiren bir yapılanmanın bulunmaması bu alanda ciddi bir darboğaz oluşmasına neden olmaktadır. İstihdam kurumları, gelişmiş ülkelerde istihdam politikalarının oluşturulmasında ve uygulanmasında etkin rol oynamaktadır. İstihdam ve işsizlik sorununun hem sosyal hem de ekonomik bir sorun olması nedeniyle istihdamı geliştirme doğrultusunda sanayileşmiş ülkeler işgücü ve istihdam ile ilgili kurumlarını etkili ve aktif kuruluşlar haline getirmişlerdir.

Nitekim iş piyasasını sağlıklı olarak izleyen ve iş piyasasında düzenleyici rol oynayan kurumlar bu şekilde, yatırım ve emek arasındaki bağlantıyı kurarak etkin bir emek kullanımıyla ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmaktadır.

Son dönemde belirli bir aşama gösteren ve yeniden yapılanma çalışmaları içinde bulunan Türkiye'nin tek istihdam kurumu olan İş ve İşçi Bulma Kurumunun zaman geçirilmeden işgücü piyasasında etkin bir rol üstlenmesi zorunlu hale gelmiştir. Etkin bir iş kurumunun, işsizlikle mücadelenin örgütsel altyapısı olduğu unutulmamalıdır.

Kurumun yeniden yapılanması ve istihdam hizmetlerini etkili biçimde uygulayan bir kuruma dönüşerek işgücü piyasasında düzenleyici görevini alması, ülke ekonomisinde etkili olacak aynı yatırım hacmi ile daha çok sayıda kişinin daha üretken biçimde istihdamını mümkün hale getirecektir. Bu şekilde Kurum, emeğin etkin kullanımını da gerçek-

leştirecek ekonomik kalkınmaya katkıda bulunacaktır.

Türkiye'de istihdam ve işsizlik sorununun çok boyutlu olduğu ve her bir boyutun da salt istihdam sorununu aşan yönleri bulunduğu ortadadır. Her geçen gün ağırlaşan istihdam ve işsizlik sorunu, ülkenin diğer ekonomik ve sosyal problemleriyle bütünlük içerisinde. İşsizliğin ulaştığı boyutları değerlendirmede, işsizliğin politika tercihleri ve ekonomi politikaları ile ilişkisini ortaya koymak zorunluluktur.

Sürdürülen büyüme çabalarına ve sermaye birikimi yönünde kaynak aktarımlarına karşın, özellikle son yıllarda azalmayan, tersine büyüyen bir istihdam sorunu mevcuttur. Ağırlığını yaşantımızda çok çeşitli boyutlarda gördüğümüz yapısal işsizliğin oluşmasında geçmiş ekonomik politikaların büyük etkisi olmuştur. 24 Ocak 1980 istikrar kararları çerçevesinde yeniden şekillenen Türkiye ekonomisi, uzun bir süredir uygulanan istikrar tedbirlerine rağmen üretim ve yatırım alanında beklenen canlanmayı gösterememiştir. Enflasyonun aşağılara çekilememesi hatta yüksek düzeylerde seyretmesi neticesinde kredi mekanizması daha pahalı hale gelmiş ve yatırımlar üzerinde caydırıcı etki yapmıştır.

Bunlara ek olarak sosyal devlet anlayışının terkedilerek devletin ekonomiyi yönlendirmedeki rolünü en aza indirip, sorunun çözümünü piyasa kurallarının serbest işleyişine terketmek yönündeki yaklaşım işsizlikle mücadelede hiçbir sonuç vermemiş ve sosyal adaletsizliği yaygınlaştırmıştır. İktisaden güçlü durumda olanları koruyan, iktisaden güçsüz yığınları ve bunlar karşısında yapısal ön-

lemler alınması gereğini dışlayıp, sorunların piyasa güçlerinin serbest işleyişle çözümlenebileceğini savunan anlayış ile işsizlik mücadelede başarı kazanılmaması, bugün artık sorunun yeni boyutlar kazanmasına, çözümünün daha da zorlaşmasına neden olmuştur.

Öte yandan kamu kesiminin küçültülmesi ve özelleştirme politikalarının aracı olarak kullanılan ve son yıllarda çok yaygınlaştırılan bir istihdam şekli de "taşeron" istihdamıdır. İşçiler açısından güvensiz, yasaların korunmasından uzak bir istihdam şekli olan taşeronluk, sermaye kesiminin son yıllarda sendikasılaştırma için sıkça başvurduğu bir araç olmuştur. Taşeron işçileri düşük ücretle çalıştırılmakta olup, her türlü sosyal güvenceden yoksun bulunmaktadır. Bireysel ve toplu iş hukukunun getirdiği hakları kullanamamaktadırlar. İşçiye ekonomik ve sosyal yönden güvence getirmeyen, iş ve işyerinde bütünlüğü engelleyen ve iş barışını bozan taşeron istihdamıyla işveren; sendikalı işçileri işten çıkarmayı, işyerini sendikasılaştırmayı ve toplu iş sözleşmesini işlemez hale getirmeyi amaçlamaktadır.

Aslında taşeron eliyle istihdam uygulaması, Türkiye'de üretim türünün gereklerine bağlı olarak özel nitelikli bazı işkollarında (inşaat gibi) uzun süredir varolan bir uygulamadır. Ancak son 2-3 yıl içinde imalat sanayinin bütününde de yaygınlaşmaya başladığı görülmektedir. Bu uygulamanın yanısıra işletmelerin üretimde yevmiyeli işçiler çalıştırdıkları ve bu yolla sigortasız işçi çalıştırma yolunu da seçtikleri gözlenmektedir.

(Devam Edecek)

YALIN ÜRETİM MODELİNİN ÇALIŞMA HAYATINA ETKİLERİ

Sayın YORGUN
Toleyis Uzmanı

Bütün dünya ülkeleri daha az kaynak kullanarak daha çok ve daha iyi kalitede mal üretebilmek ve ürettikleri ile daha fazla ihtiyaca cevap verebilmek için toplumdaki bilgi birikimini artırma-ya çalışmaktadır.

Ülkelerarası ve bölgelerarası iş birliği uygulamaları, Gümrük duvarlarının kalkması, üçüncü ülkelere ortak Gümrük tarifelerinin uygulanması, teknoloji-deki gelişmeler, küreselleşme eğilimi her alanda rekabeti öne çıkarmaktadır. Böylesine yoğun rekabetin yaşandığı ortamlarda şirketin ayakta durabilmesi ve başarılı olmaları piyasa şartlarına adapte olabilmelerine bağlıdır. Bunun içinde üretim metodlarında yeni yöntemleri ve araçları kullanmak kaçınılmazdır.

Kitlesele üretim, entegre tesis, üretim sonunda kalite kontrolü ve stok anlayışı-na dayalı üretim sistemi günün ihtiyacı-na cevap vermekten uzak olduğundan; stoksuz üretim, kalite çemberlerini oluşturan, piyasa ile direk bağlı ve piyasa ihtiyaçlarına göre üretimini şekillendiren, bilgisayar ağı ile piyasadaki mamül sayısını ve talepleri üretime yansıtmaya imkanı olan, grup çalışmasını esas alan yeni üretim sistemi önümüzdeki yüz yılın üretim sistemi olacaktır.

Japonya da, Toyota firmasında uygulanan yeni üretim sisteminin başarılı olmasını gelişmiş ülkeler yıllarca anlayamadı ve Toyota firmasındaki başarı Japon halkının fedakar çalışmalarına bağlandı. Daha sonra yapılan incelemeler gösterdi ki başarı sadece fedakar çalışmalardan kaynaklanmıyor, piyasa şartlarına göre üretimi esas alan, disiplinli, katılımcı yeni üretim sisteminden kaynaklanıyor.

Ülkemizde "yalın üretim" olarak bilinen yeni üretim modeli; grup çalışma-

sını esas alan, vasıflandırmaya dayalı, planlama ile üretimi bütünleştiren, en iyiyi ve kalite garantisini hedefleyen, sürekli iyileştirme ve üretim projesini yönetmeye yönelik, katılımcı üretim sistemidir.

Bu üretim sisteminin, işverenler için rasyonel işletmeciliği, işçiler açısından da endüstriyel demokrasiyi gerçekleştirmeye önemli katkıları olacaktır. Yeni üretim sistemi çalışanlara daha çok sorumluluk getirir de işin manevi tatmini oldukça yüksektir. Yalın üretim sistemine yönetilebilecek eleştirilerin başında işçilerin daha gergin bir ortam içinde yaşayacak olmaları, işçi, sendika ilişkilerinin zayıflayacağı ve maddi taleplerin kabul görmeyeceği gelmektedir. İşçinin işyeri ile bütünleşmesi mücadeleye gücünü ve azmini azaltacağı düşüncesi kısmen doğru olsa da işyerinin faaliyetleriyle işçilerin bu kadar içiçe olmaları aynı zamanda pazarlık güçlerini de artıran bir etken olmaktadır.

Gelişmiş toplumlarda otomasyon ve robotların endüstriyel hayata girmesi insanların tehlikeli, ağır ve tek düze kirli işlerden uzaklaşmasını, onların daha iyi işlere yönelebilmeleri için gereken zamanı ve imkanı sağlamıştır. Bilgi toplumuna geçiş süreci rekabeti artırırken, üretimde emeğin rolünü hızla azaltmaktadır. Emeğin rolünün azalmasını ve işçinin işine yabancılaşmasını önleyen Yalın üretim sistemi böyle bir ortamda kurtuluş olacaktır.

Bireyselleşmenin ön plana çıkması, farklı kişiliklere hitap eden çeşitlendirilmiş ürünler devrini açmış, tüketicilerin talebi de özelleştirilmiştir. İşte toplumdaki bu talep değişiklikleri yeni üretim modelini gündeme getirmekte, piyasadaki ürünlerin çeşitliliğine yönelik talebe ce-

vap vermek, daha esnek üretim yöntemlerini uygulamakla mümkün olmaktadır.

Toplumlar ne kadar muhafazakar olurlarsa olsunlar, üretim ve tüketim alanlarında değişimin karşısında yenilgiye uğramaktadırlar. Değişimin iyiye doğru olması yaşanan dünyayı iyi tanımakla mümkündür. Aksi takdirde değişmiş olmak için gerçekleşen değişim ülkeleri belirsizliğe sürükleyecektir. Bu da "Buz üzerine yazı yazma"ya benzer. Güneşin yükselmesiyle değişim adına yaptığınız herşeyin eridiğini görürsünüz.

Toplumumuz; gelişmeye açık, hoşgörülü, tarihi bağları güçlü bir toplumdur. Hantal devlet yapısına, eğitim düzeyinin ve vasfın yüksek olmamasına, gelir dağılımının bozuk olmasına, işsizlik ve enflasyonun yüksek olmasına, siyaset ve bürokraside ki bozulma gibi olumsuzluklara, kısacası geri kalmışlığa rağmen dünyadaki gelişmeleri algılamaya çalışan genç ve dinamik bir toplumdur.

İnsanlarımızın uygun ortamlarda ne kadar başarılı ve yeniliklere açık olduklarını ortaya koyan ve ispatlayan gelişmelere örnek olarak, yurt dışına işçi olarak gidip, bugünün işvereni olan binlerce işçimizi gösterebiliriz. Türkiye'de ürettiğinin birkaç mislini iyi organize edilmiş, iyi yönetilen ortamlarda gerçekleştirebilmektedir. Toplumumuzun bugün en büyük problemlerinin başında üretimsizlik gelmektedir. Bunun nedeni de üretim yönteminin ve yönetiminin yetersiz olmasıdır. Kaynakların rasyonel kullanılmasını ve disiplinli çalışma biçimini esas alan yalın üretim sistemi çalışma hayatımızın içinde bulunduğu üretimsizliğe çare olacağı kanaatindeyim.

Orman-İş, Orman Bakanlığı ile 10. dönem TİS, Görüşmelerini sürdürüyor

Orman Bakanlığı ve bağlı Müdürlüklerinde çalışan üye işçiler adına Orman-İş, 10. dönem toplu iş sözleşme müzakeresine 12 Temmuz 1995 Çarşamba günü Orman Genel Müdürlüğü toplantı salonunda başladı. İkincisi ise 25 Temmuz 1995 Salı günü yine aynı yerde sürdürülerek idari ve Sosyal içerikli maddeler görüşülüp karar bağlandı.

Toplu sözleşme müzakerelerine Orman-İş'i temsilen Selahattin Güngör (Gen. Baş.) Mehmet Kafes (Gen. Sek.), Mehmet Temel (Gen. Mali Sek.) Mustafa İLİDİ (Gen. Tes. Sek.) Hasan

Selahattin Güngör; "Orman Bakanlığı ve Bağlı işyerlerinde çalışan üyelerimiz adına yaptığımız görüşmeleri, el sıkışarak güler yüzle bitirmek niyetindeyiz" dedi.

Gücek (Gen. Eği. Sek.) Baki Yüksel (Ankara Şube Baş.) E. Şevket Yücesoy (Huk. Müş.), E. Erdal Yazıcıoğlu (Huk. Müş.) Şuayip Bayhan (Per. Müd.) katıldılar. İşveren Heyeti ise şu isimlerden oluştu:

Dr. Osman Taşkın (Müsteşar.), Şeref Türker (Per. Dair. Baş.), Ercüment Otuz (İşver. İş. İliş. Şb. müd.), Metin Özben (İşve-

ren ve İşçi İliş. Şb. Müd.) Şerife Kuşçuoğlu (Avukat) Ahmet Güncar (uzman), Çerkez Acar (uzman) katılırken TÜHİS'i temsilen ise Ahmet Ateş (Gen. Sek.) Bülent Didinmez (uzman) Ömer Zoray (uzman) Salih Kızıloğlu (uzman) hazır bulundular. Taraflar 3. kez biraraya gelmek için 22.8.1995 salı gününü kararlaştırdılar.

MERAL'İN OĞLU DÜNYA EVİNE GİRDİ

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral'in oğlu Mustafa Meral 19 Ağustos 1995 günü Mahizer hanımla evlenerek dünya evine girdi. İller Bankası Sosyal Tesisleri'nde yapılan düğün töreninde çiftin tanıklıklarını TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk ve Devlet Bakanı Bekir Sami Dağcı yaptı. Düğün töreninde çok sayıda siyasetçi ve sendika yöneticisinin yanında Milli Eğitim Bakanı Nevzat Ayaz ve Deniz Baykal da hazır bulundular.

Türk-İş Dergisi olarak Meral çiftine mutluluklar dileriz.

TARIM-İŞ YENİ BİNASI HİZMETE GİRDİ

Tarım-İş Sendikası'nın yeni binası hizmete girdi. Küçükesat Bankacı Sokakta hizmete açılan yeni bina çağdaş görünümüyle 21 Ağustos 1995 günü saat 12.00'de düzenlenen bir törenle açıldı.

Binanın açılışını Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral yaptı.

Açılışa çok sayıda sendikacı, basın temsilcileri ve davetliler katıldı. Daha sonra katılanlara Tarım-İş tarafından bir kokteyl verildi.

Yeni binanın Tarım-İş camiasına hayırlı olmasını diliyoruz.

MUZAFFER ÇAKMAK'I YİTİRDİK

Tarım-İş Sendikası Genel Teşkilatlanma Sekreteri Muzaffer Çakmak 18 Ağustos 1995 tarihinde geçirdiği trafik kazası sonucu aramızdan ayrıldı.

1955 yılında Tokat-Zile'de doğan Çakmak çalışma hayatına 1972 yılında Atatürk Orman Çiftliğinde başladı. 1983 yılında Tarım-İş Ankara Şube Başkanlığı'na seçildi. Çakmak 1991 yılından bu yana Tarım-İş Sendikası Genel Teşkilatlanma Sekreteri görevini yürütüyordu. Çakmak evli ve 4 çocuk babasıydı.

Türk-İş Dergisi olarak merhuma Allah'tan rahmet, kederli ailesine ve TÜRK-İŞ camiasına başsağlığı diliyoruz.

MERAL POLİSAN İŞÇİLERİNİ ZİYARET ETTİ

Petrol-İş Sendikası Gebze Şubesi kapsamındaki Bitlis Holding'e bağlı Polisan ve İzmir Kimya A.Ş. işyerlerinde grev devam ediyor. 17 Nisan'da başlayan grev 266 işçiyi kapsıyor.

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral 15 Ağustos tarihinde grevdeki işçileri ziyaret ederek destek verdi.

Petrol-İş Genel Başkanı Adnan Özcan ile birlikte gerçekleşen ziyarette Meral işçilere hitaben bir konuşma yaptı. Meral, Polisan işvereninin kendilerine 'zarar ediyorum' dediğini, oysa şimdi taşeron eliyle üretim yaptırıldığını belirterek, "taşeronlaşma şimdi işverene çok cazip geliyor bu yapılanma onların başına bela olacaktır. Devletin bu sistemden büyük bir kaybı vardır, devlet burdaki kaybının farkında değil. İçerde çalışan taşeron işçileri şu anki durum hoş gelebilir ama vicdanen rahat olduklarını zannetmiyorum. Onlarda şunu iyi bilsinler yarın işveren onlar da kapı önüne koyacaktır. Onlar bu sonu görüp müteahhit uşaklığı yapmasınlar, yarın sıra onlara gelecektir." deyine Meral Güvenlik Güçlerinin işçiler üzerinde baskılara son vermesini hak arayan işçiler üzerinde baskılar yapılacağına vurguncular ve talancılar için işlem yapmalarını, patronları işçilere tercih etmemele-

ri gerektiğini belirterek, "buraya gelen işçiler keyfinden gelmiyor. Sorun yaratmak için gelmiyor. Hakkını aramak için buradadır. Patronun gücü var getiriyor dikiliyor güvenlik güçlerini işçilerin karşısına diyor neden? Soruyorum, polisine subayına sizi böyle işten atsalar ne yapdınız, bir ay maaşınızı vermeselerdi ne yapardınız acaba? Bu ülkede sorun yaratmak kolay, sorunları kim çözecek?" diyen Meral sözlerini şöyle sürdürdü. "Özel sektörde taşeron uygulaması had safhaya geldi. Bir zamanlar Deri-İş'e bağlı işyerlerinde, İzmir'de ambarlarda fiilen işyerlerinde özel ekipler oluşturup çalıştırdılar ve sonunda çatışmalar yaşandı. Şimdi Polisan işverenide belli güçleri arkasına alıp buna giriyor. Ama ben belli güçlere şunu söylemek istiyorum. Buradaki atılan işçiler sizin vatandaşınız şuradaki çocuklar babalarıyla omuz omuza ekmeği için derinliyor: annemiz yaşındaki kadınlar burda mücadele ediyor. Şimdi soruyorum burada hükümet yok mu? devlet yok mu? Burdaki insanlar yalnız savaş zamanında mı devlete lazım. Neden gelip sorunu çözmek istemiyorlar. Neden haksız dur demek istemiyorlar. İşlerine gelmiyor" Daha sonra hükümet politikalarını eleştirerek, "Va-

tandaş kızar, bağırır ama mecburen getirir oyunu bizlere verir doyarlar nasılsa" Çantada keklik" diyorlar. Ama öyle olmayacak. Hükümet büyük vaatlerle geldi iş başına, "herkese aş, iş olmayana iş", "işçi kıyımına son" bunlar gerçekleşmedi. Yazıklar olsun.

Devleti yönetenler yalan söylemez. Devleti yönetenler dolandırıcılık yapmaz. Eğer birisi yalan söylemiş, vatandaşın oyunu almış ondan sonra vatandaşın sorununa çözüm bulmamışsa bunun adı dolandırıcılıktır. Bugün yapılanda odur" dedi.

DÜZELTME VE ÖZÜR

Dergimizin Temmuz 95 303 sayısında Tes-İş Sendikamızın

Genel Kurulu ile ilgili haberimizde Genel Başkan Sayın Faruk Barut'un soyadı dizgide meydana gelen bir hatadan dolayı çıkmamıştır.

Düzeltilir, Sayın Genel Başkanımızdan ve okurlarımızdan özür dileriz.

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ

Genel Bşk. : BAYRAM MERAL
Bayındır Sokak No: 10 ANKARA

Tel: 433 31 25-26-27-28-29 Fax: 433 68 09 - 433 85 80

01	TARIM-İŞ Genel Bşk. : SABRİ ÖZDEŞ Bankacı Sok. No: 10 Tel: 419 04 56-61 Kocatepe/ANKARA Fax: 419 38 47 - 419 31 13	14	DOK GEMİ-İŞ Genel Bşk. : NAZIM TUR Küçükpıyalı Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: 237 25 90 (5 Hat) Kasımpaşa/İSTANBUL Fax: 237 39 89
01	ORMAN-İŞ Genel Bşk. : SELAHATTİN GÜNGÖR Ataç Sok. Selam Apt. No. 1/5-10 Tel: 431 28 96 Yenışehir/ANKARA Fax: 434 12 67	15	TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Bşk. : BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No: 58 İskitler / ANKARA Tel: 342 22 40 51 Fax: 341 27 05
02	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Bşk. : H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasbourg Cad. 7/3, 4-5 Sıhhiye/ANKARA Tel: 231 73 55-56-57 Fax: 229 89 31	16	TES-İŞ Genel Bşk. : FARUK BARUT Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel: 212 65 10 (20 Hat) Fax: 212 65 52
02	GENEL MADEN-İŞ Genel Bşk. : ŞEMSİ DENİZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel: 251 32 04 ZONGULDAK Fak	17	TEZKOOP-İŞ Genel Bşk. : AHMET TAMER Üçyıldız Cad. No: 29 Subayevleri - ANKARA Tel: 318 39 79-86 Fax: 318 39 88
03	PETROL-İŞ Genel Bşk. : ADNAN ÖZCAN Altunizade Mah. Kuşbakış sok. No. 25 Tel: 391 66 67 Üsküdar/İSTANBUL Fax: 391 66 78	17	TÜRK KOOP-İŞ Genel Bşk. : AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax: 229 58 36 Tel: 230 08 55 - 229 44 80 Yenışehir / ANKARA
04	TEKGIDA-İŞ Genel Bşk. : ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel: 264 49 96-97-98 Levent/İSTANBUL Fax: 278 95 34	18	TÜMTİS Genel Bşk. : SABRİ TOPÇU İnkilap Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel: 530 07 43 Fax: 588 26 20
05	ŞEKER-İŞ Genel Bşk. : HİKMET ALCAN Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar/ANKARA Tel: 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax: 435 92 58	19	DEMİRYOL-İŞ Genel Bşk. : ENVER TOÇOĞLU Necatibey cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel: 231 8030-31 ANKARA Fax: 231 80 32
06	TEKSİF Genel Bşk. : ŞEVKET YILMAZ Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Kat: 5-6 Tel: 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax: 435 78 26	20	TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Bşk. : TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel: 244 48 38-249 56 29 Tophane/İSTANBUL Fax: 244 52 21
07	DERİ-İŞ Genel Bşk. : YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax: 528 62 07 Tel: 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	21	HAVA-İŞ Genel Bşk. : MUSTAFA YAĞCI İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax: 571 90 51 Tel: 660 14 95 - 99 Bakırköy/İSTANBUL
08	AĞAÇ-İŞ Genel Bşk. : GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. Uysal Apt. No: 20/22-23 Tel: 229 53 95 - 229 08 27 Sıhhiye / ANKARA	22	LİMAN-İŞ Genel Bşk. : HASAN BİBER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel: 231 74 18-19 Fax: 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
09	SELÜLOZ-İŞ Genel Bşk. : MİTHAT SARI Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel: 321 18 99 İZMİT Fax: 321 34 51	23	TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Bşk. : CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No: 38 Yenışehir / ANKARA Tel: 431 90 44-45 Sıhhiye/ANKARA
10	BASIN-İŞ Genel Bşk. : ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Fax: 229 43 15 Tel: 230 29 08-229 85 65 Sıhhiye / ANKARA	24	SAĞLIK-İŞ Genel Bşk. : MUSTAFA BAŞOĞLU Necatibey Cad. 23/9-10 Tel: 231 80 45 Fax: 230 23 96 Sıhhiye / ANKARA
11	BASİSEN Genel Bşk. : METİN TIRYAKIOĞLU İstiklal Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel: 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax: 252 38 35	25	TOLEYİS Genel Bşk. : CEMAL BAKINDI İnebey Mah. Küçük Langa Cad.No:16/18 Kat:1 Bilir İş Mrk. Tel: 530 73 82-585 52 07 Fax: 530 72 99 Aksaray/İSTANBUL
11	BASS Genel Bşk. : TURGUT YILMAZ Menekşe 2 20/19 Kızılay Fax: 418 36 93 Tel: 418 89 09 - 418 49 57	26	TÜRK HARB-İŞ Genel Bşk. : İZZET ÇETİN İnkilap Sokak 20 Fax: 417 13 64 Tel: 417 50 97-98-99 Kızılay/ANKARA
12	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Bşk. : TAMER ERALAN Necatibey Cad. No: 20 Kat: 4 Fax: 231 89 36 Tel: 231 72 30 (5 Hat) Sıhhiye / ANKARA	27	TGS Genel Bşk. : ZİYA SONAY Basın Sarayı Kat: 2 Fax: 511 48 17 Tel: 514 06 94-96 Çağaloğlu/İSTANBUL
12	KRİSTAL-İŞ Genel Bşk. : MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağaçoğlu Sokak No: 3 Daire: 10 Tel: 251 95 77 (3 Hat) 80090 Taksim / İST. Fax: 251 95 79	28	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Bşk. : FUAT ALAN Yeni Selim Paşa Sokak 62 Fax: 513 93 68 Tel: 513 82 54-55-56 Aksaray/İSTANBUL
13	TÜRK-METAL Genel Bşk. : MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel: 231 79 40 (4 Hat) Maltepe / ANKARA Fax: 229 77 14	29	TÜRK-SEN Genel Bşk. : ÖNDER KONULOĞLU A. Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Fax: (0392) 228 78 31 Tel: 227 24 44 Lefkoşe / KIBRIS

